

آذربایجان اوتانجلی مَثَلری

مثلهای آرمگین ترکی آذربایجانی

گردآوری، ترجمه و تمثیل: نیک داریانی

ISBN: 978-91-531-1567-0

پیشگفتار به فارسی.....	۲
پیشگفتار به ترکی.....	۳
آ.....	۴
ا.....	۱۹
ب.....	۴۵
پ.....	۵۶
ت.....	۶۸
ج.....	۷۱
چ.....	۷۲
ح.....	۷۵
خ.....	۷۶
د.....	۷۸
ذ.....	۸۸
ر-ز.....	۸۹
س.....	۹۰
ش.....	۱۱۲
ص، ط.....	۱۱۳
ع، غ.....	۱۱۴
ف، ق.....	۱۱۵
ک.....	۱۲۸
گ.....	۱۳۲
ل.....	۱۵۱
م.....	۱۵۲
ن.....	۱۵۵
و، ه.....	۱۵۷
ی.....	۱۶۰
منابع.....	۱۶۶

پیشگفتار مترجم

ضرب‌المثلها و مُصطلّحات در زبانهای مختلف، جوهرهای از تعاملات فرهنگی، آداب و رسوم، افسانه‌ها، اسطوره‌ها، آیینهای ملی و دینی یک قوم یا تبار در هر گوشه‌ای از جهان است

ضرب‌المثلها و مُصطلّحاتی که در این کتاب ارائه شده است، در زبان ترکی "آرگو سوزلری" نام دارد که به نوعی به معنای زبان کوچه بازاری در زبان فارسی است. کلمه آرگو از کلمه فرانسوی (argot)، گرفته‌برداری شده است

در این کتاب حدود ۱۳۰۰ ضرب‌المثل و مُصطلّحات گردآوری شده‌اند که در گفتار و نوشتار کلاسیک و یا روزمره کمتر استفاده شده و می‌شوند. اغلب این مثلها سینه به سینه و در کوچه و بازار به یکدیگر نقل شده‌اند. باید توجه داشت که هدف از کلمات و عباراتی که برای این نوع مثلها بکار برده شده، عمدتاً در معنای مجازی آن تبیین شده است و نه در واقعیت. مانند هر غذایی که نمک و فلفل خودش را دارد و بدون آن مزه غذا چیزی کم دارد، کلمات آزرگین نیز در این نوع مثلها نمک و فلفل جملات هستند

قُبْح کلمات و جملات، نه در چیدمان آن، بلکه در فحوا و تبیین آنها معنا پیدا می‌کند. این معناها برگرفته از نوع کاربرد آنها در فرهنگ مردمان جهان است

به عنوان نمونه جملات "بفرمایید بنشینید"، "پشین" و "پتَمَرگ" نسبتاً جملات مترادفی هستند، اما مورد استفاده هر کدام از آنها بنا به اقتضا و فرد گوینده و خطاب شونده، می‌تواند متفاوت باشد

نکته دیگری که باید بدان توجه کرد این است که اغلب این ضرب‌المثلها در دوران دیرینی ساخته و پرداخته شده‌اند و بالطبع مَهر و موم تَفکرات و دیدگاه‌های زمان خود را دارند. چه بسا دیگر بسیاری از آنها عملاً در جوامع و تمدن کنونی کاربردی نداشته باشند

من برای جمع آوری این مثلها و مُصطلّحات تلاش زیادی کردم، اما متأسفانه به منابع محدودی دسترسی پیدا کردم و حتی در بعضی لغتنامه‌ها هم از آوردن چنین کلماتی حذر و یا بسیار مختصر بدانها اشاره شده است

با توجه به تعداد ترک‌زبانانی که با خواندن یا نوشتن و یا هر دو اینها آشنایی کمی دارند، خود را مجاب کردم که ترجمه تحت‌اللفظی این مثلها را در ابتدای هر مثل یا اصطلاحی بیاورم و در اغلب آنها مثابه فارسی و همچنین منظور و کنایه مثلها را در زیر آن ذکر نمایم

یکی از مشکلاتی که در نوشتن کلمات ترکی به حروف عربی وجود دارد، همانا ارائه صحیح اصوات است. در اینجا نیز سعی کرده‌ام که با اعراب‌گذاری حروف صدادار در کلمات ترکی و تا حدودی کلمات فارسی، این مشکل بزرگ را تا حدی تقلیل دهم ولی با توجه به ناکارایی این خط در نوشتار زبان ترکی، این اشکال کاملاً برطرف نشده است

از حروف صدادار ü، ö، o، ا، و چند جایی "اؤ" و "اؤ" را بکار برده‌ام، چون بودن تعداد زیاد این حروف همراه با اعراب‌گذاری کلمات، هاله‌ای از علائمی را ایجاد می‌کند که موجب رنجش چشم خواننده را فراهم می‌آورد. به دلیل منتقل کردن حس کلامی جملات به خواننده، نوع نوشتار فارسی عموماً به شیوه مُحوّره‌ای انتخاب شده است

آنچه که مدّ نظر من بوده نه قضاوت در فحوای مثلها و اصطلاحات این کتاب، بلکه پیوند حلقه گمشده‌ای به حلقه‌های دیگر ضرب‌المثلهای ترکی آذربایجانیست، آنهم با ترجمه، کنایه و در حد امکان تمثیلی فارسی آنها

و سخن آخر اینکه، در میان اقیانوس فولکلورهای عامیانه، جزیره‌ای پنهان شده است که مردمان آن، گنجینه‌ای از اسرار خویش را در قالب هجو، کنایه و طنز خاص خودشان در آن نهان کرده‌اند. این اسرار از شوخ‌طبعی‌ها، سرخوشی‌ها، آزرگینی و گاه غمناکی سرشار است. سعی من در این کتاب، تابو شکنی و نمایاندن اسرار این جزیره و سرخوش کردن شما از این گنج پنهان است

از خواننده گرامی تمنا دارم که با ارائه پیشنهادات خود برای تصحیح این کتاب، مرا یاری نماید

E-mail: nickdariyani@gmail.com

نیک داریانی / بهار ۱۴۰۳

/F=فارسی

مُختلیف دیلدرده اولان آتالار سۆزلری و اونا قارشلی اصطلاحلار، دونیادا هر بیر خالقین، مدنی قارشیلیقی تاثیرلرینین، عادت و عنعنه‌لرینین، افسانه‌لرین، میللی و دینی ماهییتی تشکیلی ائدیر، بو کیتابدا تقدیم اولونان آتالار سۆزلری تورکجه "آرگو سۆزلری" آدلانیر کی بودا فرانساجا بیر نوع کوچا-بازار دیلی دئمکدیر

بو کیتابدا آز ایشلتن سۆزلر کلاسیک و یا گوندلیک نیطقیلرده، ۱۳۰۰ آتالار سۆزلری و اصطلاحلار توپلانیبدیر بو آتالار سۆزلری و اصطلاحلارین اکثریتی کوچه‌لرده، بازارلاردا بیر-بیرینین دیلیندن کؤچورتولوبلر. قید ائدک کی، بو نوع آتالار سۆزلری اوچون ایشلدیلن سۆز و ایفادلرین مقصدی حقیقی اولماقدا، آساسن مجازی معناسینده ایضاح اولونوبدور. اؤز دادی-دوزو اولان و اونسوز یئمه‌یین دادیندا نه ایسه آسکیک اولان هر بیر یئمکده اولدوغو کیمی، بو قیسم آتالار سۆزلرینده ده تحقیراندیجی سۆزلرده، ایستی اوتودور سۆز و جمله‌لرین قباحتی (اوتانجیقی) اونون دؤزولوشونده دییل، بلکه ایفاده و ایضاحیندادیر بو معنالار اونلارین دنیا خالقلارینین مدنییتلرینده استفاده اولونماسیندان اقتیباس اولونوبدور مثلا "بویور آیش"، "اوتور" و "فاخیل (گوتون سوخ یئر)" نسبتاً مترادف جمله‌لردیر، لاکین اونلارین هر بیر ایشلنمسی شرایطدن، دانیشان و یا خطاب اولوناندان آسیلی اولاراق مختلف اولایبیلر دیققت یئتیرلملی اولان دیگر نکته اودور کی، بو آتالار سۆزلرینین و یا اصطلاحلارین اکثریتی قدیم زمانلاردا دئییلیب و طبیعی دیر کی اونلارین اؤز دورانینین دوشونجه و باخیشلارینین موهوری وار. ایندیسسه و بو زماندا بلکه بو سۆزلرین اکثریتی، ایشه گلهمیر

من بو مثلری توپلاماق اوچون چوخ سعی گوسترمیشم آما تأسف کی بیر محدود منبع‌لره چیخیشیم واری دیر و حتا بعضی سۆزلوک‌لرده بو سۆزلر چوخ قیسا شکیلده قید اولونوب اوخوماقدان، یازماقدان و یا هر ایکسیندن آز معلومات اولان تورک دیلی ایرانلیلارین سایینی نَظرده آلاق، یاخشی او بیلدیم کی بو سۆزلرین اؤز ایشلدیکجی معناسیندا فارسی دیلینه چوندریب و اکثریتینده فارسجا آتالار سۆزلرینین و اصطلاحلارین مُعادلینی و مجازی معناسیندا قید ائتمیشم تورک سۆزلرینین عرب حرفلری ایله یازیلما سیندا چتینلیکلردن بیرده سسلرین دوزگون تقدیم ائدیلمه‌سی دیر. من بورادا تورک سۆزلرینداکی صائیتلری (صدا دار) و مُعین قَدَر فارس سۆزلرینده کی صائیتلری قویماق ایلن، بیر چوخ بو چتینلیگی آزالتماقا چالیشمیشام. لاکین بو خطین تورک دیلینه او یغون اولما مادیقی گۆره بو چتینلیق تام حللی تاپمایبیدیر صائیت حرفلردن u او u او o او o یال نیز " او " و بیر نَجه یئرده " او " حرفیندن استفاده ائتمیشم، چونکی بوتون بو حرفلرین چوخلو استفاده‌سی اوخوجونون گۆزونون اینجیتمه‌سینه سبب اولان بیر شئی دیر جمله‌لرین اویغوسون حس ائتمک ایچین، فارسجا جمله‌لرینی عمومیت ایله محاوره شکلینده سئچیلیدیر نَظرده توتدوغوم قضاوت ائتمک بو سۆزلرین مضمونی اولمایارق، آنجاق مقصدیم بئله ایشدن بو گیزلنمیش آتالار سۆزلرینین حلقه‌سینی، آذربایجان آتالار سۆزلرینین حلقه‌لرینه باغلاماقدیر

و سۆن سۆز اودور کی، خالق فولکلور آنا دنیزین اورتاسیندا ائله بیر آدا گیزلنمیش کی اونون خالق اؤز سیرری خزینه‌سینی اؤز هجو، کنایه و طنز شکلینده گیزلتمیشدیر. بو سیرلرده، مزاح، سرخوشلیق، اوتانجلیق و بعضا کدرلر دولدورور منیم جهدیم بو کیتابدا آسکی اوتانجلاری پوزماق، هابئله آداین سیرلری آچماق و بو گیزلی خزینه‌ایله سیزی سرخوش ائتمکدیر

حُرمتلی اوخوجولاردان بو کیتابی تصحیح ائتمک اوچون، اؤز نَظریزینی ورمکله، منه گُمکلیک ائتمه‌پی آرزو ائدیرم
E-mail: nickdariyani@gmail.com

آ

آت اؤزگه نین گؤت اؤزگه نین، نه اندیرسن چاپ ها چاپ؟

/F اسب مال یکی دیگه، کون مال یکی دیگه، چاپیدن ت واسه چیه؟/ کنایه از استفاده اموال دیگران به دلخواه خود

آت مینجیجی، دول سیکجیجی تانیار

/F اسب سوارکارش رو و بیوه بگنیش رو میشناسه/ مراد از مهارت و شناخت از فرد حاذق در کاری

آتا آت ورنین، ایته اوت ورنین، قالماقا گؤت ورنین عاقیبتی اولماز

/F اونی که به اسب گوشت میده، به سگ علف و برای بقایش کون میده؛ عاقبتی نداره/ بدون شرح

آتام ائله جان وردی کی، گؤت ورسیدی اوندان یاخشی اولاردی

/F بابام یه طوری جون داد که اگه کون میداد از اون بهتر بود/ مراد: در شرایط خفتباری بودن

آج آجی سیکمیش، چیلپاق دوغمیش

/F گشنه گشنه رو گایید، بینوا اومد بدنیا / به مثابه: از کوزه همان برون تراود که در اوست

آج ایت، توخ ایتین گؤتون یالار

/F سگ گرسنه، کون سگ سیر رو می لیسه/ کنایه از دستمال کشی کردن/ به مثابه: طرف آخر هر چی خایه مالی یه

آجا یاخینلاشما، توخو دیندیرمه؛ بیری یئیر او بیری سیچار

/F نزدیک نشو به آدم گشنه، به حرفش نگیر آدم سیر رو؛ یکی می خوره، اون یکی می رینه/ کنایه از درک احوال دیگران

آجیما یتیمه، دؤئر قویار گؤتونه

/F خشمگین نشو به بچه یتیم، برمیگرده میذاره تو کونت/ مراد: مرحمت بدار تا آزاری نبینی/ به مثابه: نزن در کسی با انگشت که میزنن در خونه تو با مُشت

آجین قارنی قورولدار، توخون سیکی خورولدار

/F شکم آدم گرسنه قار و قور می کنه، کیر آدم سیر خروپف/ کنایه از حال و روز فقیر و ثروتمند

آجین گۆزو اکمکده، توخون گۆزو سیکمکده

F / گرسنه به نان چشم دوخته و سیر به گاییدن / کنایه به امیال آدمی با توجه به نیازش / مقایسه احوال فقیر و ثروتمند / به
مثابه: گشنه به فکر نونه، سیر به فکر کونه

آجین یانیندا گۆت قاشیسان، ائله بیلر پول وئیرسن

F / نزد آدم گشنه اگه کونت رو بخارونی، فکر میکنه میخواهی پول بهش بدی / کنایه از توقع یا امیال خویش را به واقعیت
پنداشتن

آجیندان گۆتونه سیک دایانمیر

F / از گشنه گی کیر تو کونش بند نمیشه / کنایه از آدم بی نوا و گرسنه

آچیق دیلاغا، جامیش آیاغی کئچر

F / اونی که گسش (برا همه) بازه، پای گاومیش هم توش میره / کنایه از سواستفاده افراد سودجو از وضعیت دلخواه آنها

آچیق گۆتون قنیمی اولماق

F / آدم دستبردزن به کون لخت / مراد از آدم فرصت طلبی که وضعیتی را برای سوءاستفاده غنیمت بدونه

آچیق گۆته زنگوله، ائل گولمیه کیم گوله؟

F / زنگوله به کون عربیان، مردم نخندند کی بخنده؟ / کنایه از کوس رسوایی را زدن

آچیق گۆته، هر کس توپورر

F / به کون لخت هر کس یه تف میندازه / مراد از کار ناپسند که با انزجار همه مواجه می شود

آختا کل کیمی

F / مانند گاومیش نر آخته شده / کنایه از (مرد) خواجه

آد علی نین، گۆت ولی نین

F / به مثابه: به نام علی و به کام ولی

آدم اولاجاق اوشاقین، پوخوندان بللی اولار

/F آدم شدن بچه رو میشه از گهش فهمید /به مثابه :سالی که نکوست، از بهارش پیداست

آدم اؤز اوجاقینا سیچماز

/F آدم به اجاق خودش نمیرینه / یعنی :آدم به اهل بیت و عزیزان خودش لطمه نمیزنه /به مثابه :چاقو دسته خودش رو نمیره

آدم ایکی شی یه باخار: بیر گوله، بیرده سیچدی پی پوخا

/F آدم به دو چیز نگاه میکنه: یکی گل، یکی هم گهی که ریده/کنایه از دو چیز نامتجانس در نهاد آدمی

آدم داششاقی شیشر، دردی سنه دوشر

/F آدم خایه شون باد می کنه، در دسرش میوفته سر تو /به مثابه :دیواری کوتاهتر از ما پیدا نمیشه

آدم ساندیق ائششکی، گؤتوموزه گیردی داششاقی

/F این الاغ رو آدم حساب کردیم، خایه هاش رو هم کرد تو کونمون /به مثابه :چی فکر می کردیم، چی شد

آدم سیکینه بوهتان دئمز

/F آدم به کیرش بھتان نمیرنه / مراد: پرهیز از بهتان زدن به اولاد خویش /به مثابه :تُف سربالا

آدم گرک سیچاجاقینی ده دوشونسون

/F آدم باید به عاقبت ریدمونی که کرده هم، فکر کنه / به مثابه :هر کسی آن درود عاقبت کار که کِشت

آدم گؤت اولار، گؤت ورن اولماز

/F آدم کونچه بشه، کونده نشه / مراد: آدم آگه بینوا باشه بهتر از اینکه بی صفت و پست مایه باشه

آدم گؤتونه گیرن سیکدن آییلار

/F آدم از که کیری بهش میزنن بیدار می شه (درس میگیره) / مراد: آدم از اشتباهات خویش پند میگیره

آدام گۆزلین قورومساق اولما، چیرکین آروادین آری اولمایا

/F آدام قورومساق یه زن خوشگل باشه ولی شوهر یه زن بدگل نباشه/به مثابه: گه میخوردم تنهایی، حالا حلوا میخورم با همه

آدام واردیر گۆزل آلمایا اوخشاییر، آدام واردیر ایچی پوخا اوخشاییر

/F آدام هست که به سببی زیبا می ماند، آدام هست که باطنش به گه می ماند /کنایه از ذات خوب و بد آدمها

آدامین سیچماغی گلیر

/F آدام غنش میگیره /کنایه از مُشمئز شدن از چیزی یا عملی

آدی آددیدی، پوخو داددیدی

/F نامش پرآوازه، گهش مزه داره /کنایه از ستودن آدمهای نامدار و چشم‌پوشی از عیوب آنها

آدیمیز قحبه‌چیدیر، آمیمیز سیک گورمدی

/F اسمشه که جنده‌ایم اما گس‌مون یه کیر ندید/ به مثابه: آفتابه لگن هفت دست، شام و نهار هیچی

آرالیق قحبه‌سی

/F جنده هر جای/ کنایه از آدم هزار چهره

آرانیزا ایت پوخو

/F میانتان گه سگ/ به مزاح می‌گویند و مُراد آنست که همیشه با هم دوست باشید

آرپا چورپی، اوسدوراقلی گۆته دلیدیر

/F کون گوزو دلالت بر (خوردن) نان جو داره / به مثابه: رنگ رُخساره خبر می‌دهد از بیر درون

آرواد آدامین آروادین سیکر

/F زن، زن آدم رو می‌گاد/ مزاح از بلاهایی که زن میتونه سر مرد بیاره

آرودا بیر شیئ دیر کی آلاندا پشماندیر، آلمیان دا

F/ زن چیزیه که اونی که گرفته پشیمونه، اونی هم که نگرته پشیمونه/به مثابه: بی تو بسر نمیشوم، با توهم بسر نمیشوم

آرودا سالان یولون آخیری، یاراغانا چیخار

F/ راهی رو که زن برات میسازه، به ناکجاآباده میرسه/ مزاح از راهنمایی های زنانه

آرودا قوران ائوی، تانری ده داغیتمادی، تانری قوران ائوی آرودا داغیتدی

F/ خانه ای که زن بنا کرد، خدا هم ویران نکرد؛ خانه ای که خدا بنا کرد، زن ویران کرد/ به مثابه: اونی که شیطان تو
یه سال می کنه، زن تو یه روز می کنه

آرودا مالی ائششک سیکیدیر کی قاپینین باشیندان آسلانار، بیر گیرنده باشا دیر، بیر گئندنه

F/ مال و منال زن مثل کیر خری میمونه که بالای در آویزونه، هم موقع وارد شدن به سرت میخوره، هم موقع خارج
شدن/ مزاح از دردسری جهیزیه زن برای مرد/به مثابه: ناز عروس به جهیزیه

آرودا وار او بیغار، آرودا وار او بیخار

F/ زن داریم خونه آباد گنه، زن داریم خونه خراب گنه/ بدون شرح

آرودا وار کی آریا اونو آش ائیلر، آرودا واردیر کی ککلیک باشین یاش ائیلر

F/ زن داریم که آرد جو رو آش میکنه، زن داریم که سر کبک رو زیر آب میکنه/ کنایه از زن نیک رفتار و زن شرور

آرودا وئرمک ایستهسه، لاپ دیوارین چاتلاغیندان وئزر

F/ زن آگه بخواد گس بده، از سوراخ دیوار هم میده/به مثابه: زن رو آگه تو شیشه هم بکنی، کار خودش رو میکنه

آرودا بیر کره سیکمک، مین کره دؤیمکدن یاخشی دیر

F/ یک بار گاییدن زن بهتر از هزار بار زدن اوست/ کنایه از تاثیر مهر و محبت به جای خشونت ورزیدن/به مثابه از
مُحبت خاها گل می شوند

آرودی قحبه ائدن، کیشی دیر

F/ این مرد است که زن را روسپی میکند / کنایه از تاثیر رفتار مرد بر زن/به مثابه :زن خوب محصول شوهر خوبه

آرودین چوخ ایستین، گزک قاینی نه گؤت وئره

F/ اونی که زنش رو خیلی می‌خواد، باید به برادر زنش هم کون بده/ مزاح از زن ذلیلی به مرد

آرودین ظرافتی سیکیش / کیشینین ظرافتی دؤیوش

F/ شوخییه زن همخوابگی، شوخییه مرد زد و خورد است / کنایه از قیاس روحیات و اخلاقیات زن و مرد

آرودین یوز دللیی اولار، کیشی بیرین بیلر

F/ زن صد تا سوراخ سنبه داره ولی مرد یکیش رو میدونه / یعنی :از صد تا حيله یا اسرار زن، مرد یکیش رو باخبره

آرودینین آمجیغیندان سو ایچیر

F/ از گس زنش آب میخوره/ کنایه از زن ذلیلی مرد /به مثابه :آدم گس لیس

آریغین سیکی اوزون اولار

F/ کیر آدم لاغر بزرگ دیده میشه/ یعنی :گناه آدم ضعیف همیشه بزرگ دیده میشه /به مثابه :مثل داغی که تو پیشونی زدن

آز یئیر آریقلاییر، چوخ یئیر تیریقلاییر

F/ کم میخوره لاغر میشه، زیاد میخوره تر کون میگیره/ کنایه از آدمی که نتیجه کار کردن یا نکردنش یکی است

آستار وئریب اوز آلیر، گؤتون وئریب باش آلیر

F/ رو بدی آسترش هم می‌خواد، کون بدی سر هم میخواد/ کنایه از آدم پُرو و یا وقیح

آسقیریب ایزلی دوشمک ایستردی، اوستوروب گئری دوشدو

F/ با عطسه زدن میخواست جلو بیوفته، گوزید و عقب افتاد/ به مثابه :میخواست ابروش رو درست کنه، زد چشمش رو در آورد /کلاغه میخواست راه رفتن کبک رو یاد بگیره راه رفتن خودش رو هم از یاد بُرد

آسیلاجاق باشین یوخ، کسلیجک دیلین، نَدَن قورخورسان پوخ اوغلو پوخ

F/ نه سری داری بدرد آویختن، نه زبانی برای بریدن؛ از چه می ترسی گه پسر گه / کنایه از آدم بدرد نخور و عاطل و باطل
به مثابه: آدم هیچکاره رفاص پای نقاره است

آشنا آدامی داها برک سیکر

F/ آشنا بد جوری در آدم می ماله / به مثابه: من از بیگانگان هرگز ننالم، که با من هر چه کرد آن آشنا کرد

آغ گؤت، قارا گؤت حمامدا بللی اولار

F/ سفید و سیاهی کون تو حموم معلوم میشه / به مثابه: جوجه رو آخر پاییز میشمزن

آغ گؤتومو قوجاقلایاندا، دئمیردین آغزین بویوکدور

F/ وقتی کون سفیدم رو بغل می کردی، نمیگفتی دهنم گشاده / به مثابه: اول آشناییمون حرفها چه شاعرانه بود

آغزی آچیق تیکه سین قاپار، تندیری سیجاق، چورین یاپار

F/ آدم بی خیال لقمه اش رو می قاپه، با تنور داغش نونش رو میپزه / مراد از آدم ابن الوقت / به مثابه: بی خیال باش تا
کامروا باشی

آغزی آیرینی دالیدان، گؤتو آیرینی قاباقدان تانییر

F/ دهن کج رو از عقب و کون کج و کوله رو از جلو تشخیص میده / کنایه از کسی که بسیار متبحر است / به مثابه: ندید
، حدس زدن

آغزی سیکیلدی

F/ دهنش گائیده شد / کنایه از به بلا و یا مشکل بزرگی برخوردن

آغزی یاوا

F/ آدم بد دهن / کنایه از آدم بی چاک و دهن

آغزیماد اولدی، قارینما فریاد

F/ به دهانم مزه ای شد و به شکم فریاد / کنایه از خوراکی خوشمزه ولی بسیار کم / به مثابه: همه را طرب داد و ما را تعب

آغزین دونیانی سیکیر، سیکین اُروجدو

/F بددهنیت عالم رو گاییده، اما کیرت روزه گرفته/ مُراد از کاربرد اشتباه /کنایه از کسی که کارها رو عوضی انجام بده

آغزینا پوخ اولماق

/F دهنش گهی شد/ کنایه از به خواست خود نرسیدن / به مثابه: هر چه را که کیشتم، عاقبت هیشتم

آغزینا پوخ دولدورماق

/F دهنش رو با گه پُر کردن/ کنایه از تطمیع کردن کسی / به مثابه: سبیل کسی رو چرب کردن

آغزینا پوخ قویماق

/F تو دهنش گه گذاشتن/ کنایه از حساب طرف رو رسیدن / به مثابه: جواب دندون شکن دادن

آغزینا سیچماق

/F تو دهنش ریدن/ کنایه از ضرر زدن به کسی / به مثابه: دهنش رو گاییدن

آغزیندا دیشی یوخ، گؤتوندا چیریش

/F در دهانش دندان نمانده و تو کونش سیریش/ کنایه از پیری و فرتوت شدن / به مثابه: پیری و هزار عیب

آغزیندا سیک ایسلانمیر

/F کیر تو دهنش تر نمیشه/ کنایه از آدمی که از هیچ چیز اغنا یا ارضا نمیشه/ به مثابه: چشم و دلش سیر نمیشه

آغزیندان پوخ چیخیر

/F از دهنش گه می باره/ کنایه از آدم فحاش/ به مثابه: دهنش چاک و بست نداره

آغزینی پوخلاماق

/F دهنش رو گهی کردن/ کنایه از تطمیع کردن کسی / به سکوت واداشتن کسی / به مثابه: سبیلش رو چرب کردن

آغزینی توتورسان، گۆنو سَسَلَنیر

/F جلو دهنش رو می گیری، از کونش صدا در میاره/ کنایه از آدم و زاج و پُرگو/ به مثابه: مثل کیش تنبون میمونه هرچی بکشی باز میاد سر جای اولش

آغزینی سیک ایله آچیبیلار

/F اینگار دهنش رو با کیر باز کردن/ کنایه از آدم بسیار بددهن/ به مثابه: آدم بی چاک و دهنی یه

آغزینین ایچینه دوشمک

/F تو حلقومش افتادن/ کنایه از چاپلوسی کردن / به مثابه: خایه مالی کردن

آغزینین دینگیلی چکمک

/F به مثابه: چاک دهن باز کردن/ کنایه از دشنام دادن

آغلادیق آغلادیق گۆزدن اولدوق، وئردیک وئردیک گۆتدن اولدوق

/F هی گریه کردیم و گریه کردیم چشمون کور شد، هی دادیم و دادیم کونمون پاره شد/ کنایه از مصیبت پُشت مصیبت دیدن

آغلامایان جوجوغا مَمَه یوخ

/F تا طفل نگرید ممه ای در کار نیست/ به مثابه: تا نگرید طفل کی نوشد لَبَن

آفتافا دَلِیک، تاس دَلِیک، کۆتومیزده وردیک اوستلیک

/F آفتابه سوراخ، تاس سوراخ، تازه یه کون هم روش دادیم/ کنایه از ضرر اندر ضرر/ به مثابه: گُت بده، کلاه بده، یه قورت و نیم بالا بده

آفتافا قیزیلدان اولسا دا، گۆردویو ایش پوخ یوماقدیر

/F آفتابه اگر از طلا هم باشه، کارش گه شستنه/ به مثابه: آر خَر جُل ز اطلس پوشد، خَر است

آفتافا گۆرمَین گۆت، لولئین گۆزنده، خورولدار

/F کون آفتابه ندیده وقتی لولهنگ ببینه، غرولند می کنه/ کنایه از آدم ندید بدید که با دیدن چیز تازه از خود بی خود بشه/ به مثابه ندید بدید وقتی بدید، به خود برید

آلا ایت سیکین چیخارتما، بیزیم قیز طاماحی دوشر

F/ آی سگ ابلق کیرت رو نشون نده که دختر ما به طمع میوفته/ مزاح در باره آدم بد ترکیب که خودش رو خوش تیپ می دونه /به مثابه : یارو خیلی خوش چُسه، جلو باد هم وایمیسته

آلت ظرفینی وئرمک

F/ از ظرفِ زیرین خود دادن/ کنایه از بی جهت اسرار خود را به دیگران گفتن

آلتینا دوشک، اوستونا یورغان اولماق

F/ مُراد از زنی که زیر شوهرش تشک و رویش لحاف باشه/ کنایه از تمام قد در خدمت کسی بودن

آلاه باشیدان توك، گؤتوندن سیک آسکیک ائله مسین

F/ خداوند موی از سرت و کیری از کونت کسر نکنه/ به مزاح دعای خیر برای کسی آرزو کردن

آلاه سنین باشین قویوب، آیاغییان داش سالماسین

F/ خدا سرت رو نزاره یه وقت، به پات سنگ بندازه/ مزاح با مضمون دو گانه و شیطنت آمیز در حق کسی

آلاه کیمسه نین فاشینماسین گؤتونده قویماسین

F/ خدا خارش هیچ کسی رو تو ماتحتش قرار نده

آلاه یتلده وئریب، یولدا

F/ خدا هم گوز رو داده هم راه در رو آن را/ به مثابه :خدا هم درد رو داده، هم درمانش رو

آم باشا بلا آچار

F/ گس بلا سر آدم میاره/ به مثابه : گسی کردم کونی دادم جریمه، سزای گس گنی ناشی همینه

آم بیقی

F/ شپش گس/ به تحقیر یا مزاح به بچه کوچک گفته می شه/ توضیح: بچه را چون شپش گس فرض کردن

آم دئیر دارام من، سیکره سردارام من

F/ گس می گه تنگم من، سرو هرچی کیرم/ کنایه از تاج سر بودن/ برتر بودن

آم گلن یئردن، گوت آسیرگنمز

F/ آنجایی که گس وارد میشه، جایی برای کون نمیمونه/ به مثابه: نو که اومد به بازار، کهنه میشه دل آزار

آم موفته، دام موفته

F/ گس مفت، خونیه مفت/ کنایه از آدم مفتخور و خوش سلیقه/ به مثابه: آدم مفتخور، خوش سلیقه میشه

آم وردیک آبی یا، گلدی سیجدی قالی یا

(F) گس دادیم به خرسه، اومد رید تو قالیچه/ کنایه از عوض خوبی، بدی کردن در حق کسی

آمجیغ آغیز

F/ گس دهن/ کنایه از آدمی که فحش ناموسی میده/ به مثابه: آدم بی چاک و دهن

آمجیغ آسکیسی

F/ کهنه دستمال (پوشک) گس/ مراد: توهین به آدم بسیار نالایق

آمجیغ اولماسا بیز قیریللیق

F/ گس نباشه ما تلف میشیم/ مزاح آدم های عیاش / به مثابه: ما زنده ایم به یه لقمه گس

آمجیغ داعواسی

F/ دعوی گس/ کنایه از اختلافات و نزاع بین زن و شوهر

آمجیغ صُحبَتی بَدناملیغدیر

F/ صحبت از گس اسم بد نومیه/ کنایه از همنشینی با آدم بد و سرانجام بی آبروی/ به مثابه: پسر نوح با بدن بنشست ، خاندان نبوتش گم شد

آمجیغ قاجدی، سیک دوشدو

F/ گُس در رفت و کیر از پا افتاد/ کنایه از وابسته بودن چیزی به چیزی دیگر

آمجیغ قوروسی

F/ گُس خشکیده/ کنایه از پیردُختر

آمجیغ نه بیلیر داغدا دوماندر، یورغان آلتیندا حُکمی زواندیر

F/ گُس چه میدونه کوه رو مه گرفته، ولی زیر لحاف حُکمش روانه/ کنایه و مزاح از بارِ مسئولیت مردان و اختیارات زنان

آمجیغی آغزیندادیر

F/ گُسش دم دهنه‌شه/ کنایه از زن بددهن/ به مثابه: فاطمه آره است

آمجیغی دوروبدور

F/ گُسش بیدار شده/ کنایه از شلتاق زدن/ به مثابه: کیرش راست شده

آمجیغی قاشینیر

F/ گُسش می خاره/ تنش میخاره/ کنایه از دنبال دردرس بودن/ به مثابه: کونش بودبودک گرفته

آمجیغین طاماحی چوخ اولسادا، سیکیشین بیر خددی وار

F/ گُس هر چقدر هم حریص باشه، گاییدن یه حدی داره/ کنایه از حد تحمل داشتن در چیزی یا کاری /به مثابه
طمع را نباید که چندان کنی که صاحب کرم را پشیمان کنی

آمجیغین کؤلگه‌سی اولماز، سیکین کؤلگه‌سی اولار

F/ گُس سایه‌ای (بر سر) نداره اما کیر سایه (بر سر) داره/ کنایه از حمایت نداشتن زن و حمایت داشتن مرد

آمجیغینا دَن دوشوبدور

F/ رو گُسش موهای سفید در اومده/ کنایه از وقت شوهر کردن دختر گذاشتن / به مثابه: دختر تُرشیده

آمدان اوزاق اولماق چتین اولار

F/ از گُس دور ماندن سخت است/ کنایه از سختی دل کندن از شخص یا چیز خلاف / به مثابه: ترک عادت سخت است

آمی اولانین ایمانی اولماز

F/ اوئی که گس داره، ایمان نداره/ کنایه از زین بی حیا و آبرو

آمی سولانماق

F/ گسش خیس شدن/ به مزاح: کنایه از به هوس افتادن برای چیزی یا عملی/ به مثابه: آپ گسش راه افتاد

آمی سیکندن سونرا، یئرینه گؤتی سیکیلدی

F/ بعد از گس گاییدنش، کونش گاییده شد/ به مثابه: کسی کردم کونی دادم جریمه، سزای گس گن ناشی همینه

آمی قیمتلندیران، گؤتدیر

F/ اون چیزی که آج گس رو بالا میبره، کونه/ کنایه از علت برتری چیزی از چیز دیگر/ به مثابه: طلا که پاکه، چه مئتش به خاکه؟

آمین آنلینا یاپیشدیرماق

F/ گسش رو رو پیشونیش چسبوندن/ کنایه از به گونه واضح هوا و هوس خود را نشان دادن/ به مثابه: رو پیشونیش نوشته: بیا منو بکن

آمین تاپمادان، قیلین آختاریر

F/ گس رو پیدا نکرده، دنبال موی شرمگاهش می گرده/ به مثابه: چاه رو نکنده، منار رو می دزده

آمین سیکله نه اویونو وار؟

F/ گس و کیر با هم، چه همبازی شدن؟/ به مثابه: گرگ و گوسفند چگونه با هم همبازی بشن؟

آمیندان چیخار گؤتونه یاپیشار

F/ از گسش در میاد، می چسبه به کونش/ کنایه از کسی که هنوز از مشکلی رها نشده، با مشکل دیگری روبرو بشه/ به مثابه: از چاله به چاه افتادن

آنم قحبه دیر، هئچ کیمسه دئمز

F/ هیچ کس نمیگه که مادرم جنده است/ به مثابه: هیچ بقالی نمیگه ماست من ترشه

آناهی باجیمی سیکمیشتیم، سنه گۆز تیکمیشتیم

F/ مادرم و خواهرم رو گاییدم، حالا چشمامو رو به تو تیز کردم/ گاه مردی از شدت لجاجت و خشم به زن خود گوید

آنانین آمجهییی بوراخیب، آنانین سیکیندن پاپیشیب

F/ پستون ننه رو ول کرده، چسبیده به کیر بابا/ کنایه از انتخاب عوضی

آناسین سیکن، گۆر اؤزگه یه نئیتر؟

F/ اونی که مادرش رو میگاد، بین با دیگران چه میکنه؟/ کنایه از آدم بسیار بی اخلاق و بی همه چیز

آناسینین آمجهیین کسیب

F/ پستون ننه اش رو بریده (گاز گرفته) / کنایه از آدم بسیار بی رحم و نامروت

آنانین قحبه لیینی کئچرلر، دده نین گۆتورنلییینی کئچمز لر

F/ از جنده گی مادر می گذرند ولی از کون دهی پدر نمیگذرند/ یعنی بچه ها (در بزرگسالی) از گناه مادر می گذرند ولی از گناه پدر نمیگذرند/ مراد از مقام والای مادر

آنلامازین باشماقین جوتدسن، آدامین گۆتونو دیشلر

F/ کفش های آدم نفهم رو که جفت بکی، کونت رو گاز میگیره / به مثابه : خوبی که از حد بگذرد نادان خیال بد کند

آیاق اوسته سیکنمزسن

F/ نمی شه که سرپا بگای/ کنایه از کار نشدنی یا پرمشقت

آیاقیمیز کئچدی گۆتورن قبرینه

F/ پامون رفت رو قبر یه آدم کونده/ کنایه از بداقبالی

آیرانی یوخ ایچماغا، آتلا گئدیر سیچماغا

F/ دوغ نداره واسه خوردن، سوار بر اسب میره واسه ریدن/ کنایه از آدم بینوا ولی گنده گوز / به مثابه : یه ذره عن تو کونش نیست، می خواد سر در شمس العماره برینه

آبی اوستورور، قابان چئزیز
F/ خرس که بگوزه، گراز نر فاتحه‌اش خونده میشه/ کنایه از عظمت کسی /به مثابه :چوب را بلند کنی، گربه دُزده
فرار می‌کنه

آبی دَن پوست، قحبه دَن دوست اولماز
F/ از خرس پوستی و از قحبه دوستی حاصل نگردهد/به مثابه :از زهر شفا، از قحبه وفا مَخواه/ کنایه از کاری یا امری
نشدنی

اٹشک اٹشک ورسن، قودوق سالدیرار

F / اگه خر نر بهش بدی، کزه خر سقط می کنه / تمسخر کسی که شور و هیجان زیادی نشون میده

اٹشک آمینه، قودوق هاچان سوخاچاقدیر؟

F / پس کی کره خره تو کس ماده خر میذاره؟ / مراد: در انتظار آرزوهای دور و دراز ماندن

اٹشک آنقیرار، تایین تاپار

F / خر عرعر می کنه تا جفتش رو پیدا کنه / مراد: هر کی دنبال جفت خودش میگرده / به مثابه: دیزی میغلته، درش رو پیدا میکنه

اٹشک اوتارانسیز، آمجیغ باشسیز اولماز

F / الاغ بی خرچران و کس بی سرپرست نمی شود / توضیح: بد قضاوتی مردان عصر قدیم و تا حدی عصر جدید در باره زنان

اٹشک اولماسا، ایشه گئدن آتین گوتی جیریلار

F / خر اگه نباشه، کون اسپ گاری چر می خوره / کنایه از فداکاری کردن و یاری رساندن

اٹشک اولجک، سیکی گولجک

F / خر خواهد مرد و کیرش خواهد خندید / کنایه از چیز یا کاری ناشدنی / توضیح: گاه زندگی مرارتی بیش نیست و خلاصی و راحتی از آن بعد از مرگ فرا می رسد

اٹشک اولنده، بئله سیکین قالدیرار

F / وقتی خر بمیره، اینطور کیرش رو هوا میکنه / کنایه از آدم بی حیا که تا آخر عمرش دست از بی حیایی برنمیداره / به مثابه: توبه گرگ مرگه

اٹشک پالانسیز، گوٹ سیکسیز قالماز

F / الاغ بی پالون و کون بدون کیر نمی مونه / کنایه از در و تخته به هم جور شدن است

اٹششک تَرّی شوشه باشینا قویسان، آزیلر دوشر ایچینه

F / سیرگین خر رو آگه روی جام بگذاری، له میشه میره میوفته توش / مُراد: خر همون خره، پالونش عوض شده / به
مثابه: لباس فاخر به تن خر کردن

اٹششک سیکن، اوستوراندا دؤزر

F / اونی که خر میگاد، گوزیدنش رو هم تحمل میکنه / کنایه از خلافکار بزرگی که ایابی از تبعات آن ندارد

اٹششک سیکنین بیری دیر

F / یه خر گنی به تمام معناست / کنایه از آدم بی تمدن و هیچی نفهم / به مثابه: یارو عبدول گس خر نه است

اٹششک، سیکنیدن بللی دیر

F / خر رو از کیرش میشه شناخت / به مثابه: آفتاب آمد، دلیل آفتاب

اٹششک سیکی گول آجدی

F / کیر خر غنچه کرده / مُراد: تمسخر آدم بسیار بی حیا یا چشم چران / به مثابه: نیش خرش باز شد

اٹششک سیکنه ده کومک ائدرلر

F / به کیر خر هم باید یاری رساند / کنایه از یاری رساندن به هر نیازمندی

اٹششک سیکنینی چیخارتدی، گؤزن دئسین: آلاله

F / کیر خَرِشو درآورده تا ببینده بگه چه گل آلاله‌ای / کنایه از تمسخر آدم نفهم و بی تمدن

اٹششک سیکیوی ساللاما، قحبه تاماهی دوشر

F / کیر خَرکیت رو آویزون نکن که قحبه به طمع میوفته / مزاح با کسی که تظاهر به خودنمایی دارد

اٹششک عیشوه سی گوسرَمک

F / عشوه خَرکی اومدن / بدون شرح

اَششکین سیکینه بوزلو سو سَپمک

/F به کیر خر آب یخ پاشیدن/ کنایه از کسی را از خواب خرگوشی بیدار کردن

اَششکین قویروکو کیمی نه اوزانار، نه قیسسالار

/F مثل دُم خر نه دراز می‌شه، نه کوتاه/ کنایه از تغییر نکردن درآمد و یا جایگاه کسی/ به مثابه: در جا زدن

اثل آغزینا باخان، قادینین تئز بوشار

/F مردی که گوشش به حرف مردم باشه، زنش رو زود طلاق می‌ده/ کنایه از دهن بین بودن

اثل اثلین یاراغین قیچایله آزار

/F جماعت با پا(به جای دست) به جستجوی اسباب دیگران می‌پردازند/ یعنی: کسی دلش به حال مال دیگران
نسوخته/ به مثابه: غریبه نماز قضا تو رو میخونه ولی با چند تا گوز لابلش

اثل سیکینی گۆرمه‌ین آدام، اؤز سیکین بالتا ساپی سانار

/F اونی که کیر مردم رو ندیده باشه، کیر خودش رو دسته تیر تصور می‌کنه/ کنایه از آدم خود شیفته

اثل آتلیسی سوتلوسی، بیزه گۆتو سیکلیسی

/F قسمت مردم گوشتی و شیردار، قسمت ما کون گاییده شده/ کنایه از بد اقبالی

اثل باسیر کی، سانکی اولو گۆتونه پانبیق تَپیرلر

/F طوری فرو می‌کنه، تو گوی تو کون مرده پنبه می‌تَپونن/ به مثابه: انگار پدر گشتگی داره

اثل بیل آغزینا شیطان ایشییدی

/F انگار شیطان تو دهنش شاشیده/ کنایه از بددهنی/ به مثابه: دهنش چاه مُستراحه

اثل بیل آمجیغ اوستده بیت گزیر

/F انگار رو گُس شپش میگرده/ کنایه از آدمی که حرکت و کارش بسیار کند است/ به مثابه: مثل مورچه راه میره

اٲله بیل بیئر شریتی دیر

/F انگاری شریت فلفله/ کنایه از کسی خوش ظاهر ولی بد باطن/ به مثابه: مثل مار خوش خط و خاله

اٲله بیل پوخونا باغلانیب دیر

/F انگار به گُھش وصله/ کنایه از آن که به مال و یا کسان خود می چسبده یا وابسته است/ مُراد از مال پرستی/ به مثابه: جونش بره، مالش نمیره

اٲله بیل تازا گلین سیکدن یاپیشیب

/F انگاری تازه عروسیه که محکم به کیر چسبیده باشه/ کنایه از دل بستگی به چیزی یا کاری داشتن

اٲله بیل سول داششاقدان دوشوبدور

/F انگار که از تخم چپ افتاده پایین/ کنایه از آدم بسیار مغرور/ به مثابه: انگار از کون فیل افتاده

اٲله بیل سیکلمیش سوپادیر

/F به توله سگ گاییده شده میمونه/ کنایه از بی حال و حوصله شده / به مثابه: شُده مثل کیر بعد از جلق

اٲله بیل گۆتونده سیک قالب

/F انگاری کیر تو کونش گیر کرده/ کنایه از هیجان زیاد / به مثابه: اژه چو فرو کنی، چه در کِشی چه تو گئی

اٲله بیل گۆتونه سلام وئیر

/F انگار به کونش سلام میده/ کنایه از آدم پرافاده / به مثابه: آدم دماغ سر بالا

اٲله بیل هایین گۆتونه چوپ سوخمیسان

/F انگار چوپ تو کون کرم ابریشم کردی / کنایه از میخکوب شدن یا محو شدن در چیزی / به مثابه: انگار اژه تو کونش گیر کرده

اٲله پوخ یه کی بوغازیندا قالماسین

/F یه جووری گُه بخور که تو گلوت گیر نکنه/ یعنی: لقمه بزرگتر از دهنِت برنِدار/ به مثابه: گُه بزرگتر از دهنِت برنِدار

ائله کی خانیم باجییم چئزر، بونا مگر تومان دؤزر؟

F/ اینطور که همشیره داره میگوزه، مگه این تنبان دوام میاره؟ / به مثابه: این طور که تخت گاز میره، یاتاقان میسوزونه

ائله هورن ایتدن، بئله چرن توله! ؟

F/ از چنان سگ واق واقوی، اینچنین توله مردنی! ؟ / به مثابه: پنداری تخم باباش نیست

ائلین سئوینجی سی، ائوین سیکتیریجی

F/ محبوب مردم و آشغال خونه / کنایه از مرد خوش ظاهر میان مردم ولی ظالم در خانه / به مثابه: از دور دل می برد و از نزدیک زهره را

ائلین سیکی ایله توی حیجله سینه گیریلمز

F/ با کیر مردم همیشه تو حجله عروسی رفت / کنایه از به خود اعتماد و اتکا نداشتن/ به مثابه: با کیر مردم همیشه گس کرد

ائوده بوخو پیشر، ائشیکده داششاقی شیشر

F/ گه کاریش رو خونه میکنه، گس بازیش رو بیرون / کنایه از مرد چشم چران در بیرون و گنده دماغ در خانه

ائولی ائوینیزه، چوماق گوتونوزه

F/ یعنی: هر کی خونه داره بره خونه خودش، وگرنه چماق تو کونش / کنایه از مهمانهای پررو / به مثابه: نخود نخود ، هر کی زود خانه خود

آت آلاز شهره چیخار، آرواد آلاز قحبه چیخار

F/ فلونی گوشت میخره دنبه در میاد، زن میگیره قحبه در میاد/ کنایه از آدم بدشانس / به مثابه: همش بز میاره

آتی بوش، گوئی یاش

F/ گوشتش شل و کونش تر / کنایه از آدم نالایق و بی لیاقت

آجلی چاتان کوپک، مسجدین دیوارینا ایشر

F/ توله سگی که آجلش رسیده باشه، رو دیوار مسجد می شاشه/ به مثابه: بزی که آجلش رسیده، نون چوپان رو می خوره

آجلی گن سیچان داششاقین اوینادار

F / موشی که آجلش رسیده، با خایه‌هاش باز می‌کنه

آرلی گلدی آرسیزدن بیر سیک بورج ایستدی

F / زن شوهردار اومد از زن مجرد کیر قرض کنه / کنایه از درخواست وام آدم پولدار از آدم فقیر! / به مثابه: از نخورده بگیر و بده به خورده

ارمنی نین آغزینی سیکن خاچ‌دیر

F / دهن آرمی رو صلیب می‌گاد / کنایه از مضررات دستورات کلیسایی / مراد از مضررات سنت‌ها یا عادات به ارث رسیده

ارمنی اولاندان، خاچا بئله سیچمامیشدین

F / از وقتی که مسیحی شدی، اینطور رو صلیب نریده بودی / کنایه از اتفاقا یک بار خلاف گنده انجام دادن

ارمنی سن، خاچا نییه سیچیرسن؛ موسلمان‌سان، عاراق نییه ایچیرسن؟

F / آگه آرمی هستی، چرا میرینی به صلیب و آگه مسلمونی چرا عرق می‌خوری؟ / به مثابه: نه به اون چادر نمازت، نه به این سینه‌یه بازت

ارمنی لیک یاخشی‌دیر، پوخو قیامت‌ده چیخار

F / آرمی بودن خوبه، فقط روز قیامت گندش در میاد / به مثابه: تازه سر گنده‌اش زیر لحافه

آره گئدنی دیوارا سویکه نیب، سیکمیرلر

F / اونی که شوهرش میدن رو که دیگه نمی‌چسبونند پای دیوار و بگایند / طعنه به نو عروسانی که از کارشان گلایه و شکایت دارند به مثابه: نقره داغت که نکردیم

آل آل اوستونده، آله داششاق اوستونده قالماق

F / دست روی دست و دست به خایه ماندن (نشستن) / کنایه از تنبلی و بی‌عاری / به مثابه: با خایه‌اش تسبیح میندازه

آلکدن گوْت ورمک

F / از تو آک (شورت آهنی) هم کون دادن / کنایه از کسی که با همه موانع باز هم کارِ خلاف خودش را انجام بده / به مثابه: زن بد رو آگه تو شیشه هم بکنند، کارِ خودش رو میکنه

آلی ذلی سیکدیک، بیری عقیلی چیخمادی

/F پنجاه تا دیوانه گایدیم، یکیش عاقل در نیومد/ کنایه از اقبال بد/ به مثابه: کشت در شوره زار

آله آلاندا قوالدیر، گۆته سوخاندا زورنا

/F وقتی تو دست میگیری دایره است، وقتی می کنی تو کونت سُرناست/ کنایه از چیز بدرد نخور/ به مثابه: هیچ کاره و همه کاره

آلی آیین آینده، بارماغی اولدوز گۆتونده

/F دستش در دست ماه بانوست و انگشتش تو کون ستاره / کنایه از فاسقه اختیار کردن مردان/ به مثابه: شریک دزد و رفیق قافله

آلی اوزون اولان، کیفیندن گۆتو قیوراق اولار

/F آدمی که دست بالا رو داره، تو کونش جشن و سرور است/ کنایه از خوشحالی یا خوشگذرانی آدم بلند مرتبه یا با نفوذ /به مثابه: دارایی و براننده گی

آلی ایشدن، آمی سیکدن قوتورماماق

/F دستش از کار و گُشش از کیر رهایی نیافتن/ کنایه از زنی که وقتی جز کار خانه و رفع حاجت جنسی شوهرش را ندارد

آلی بئلی آذیقلی سی سن اولدون، گۆتو قازیقلیسی من اولدوم

/F دست پُر معیشت نصیب تو و کون پاره نصیب من شد/ به مثابه: همه را طَرَب دادند و ما را تَعَب

آلی بوش، گوتو یاش

/F دست خالی و (چاک) کون عرق کرده/ به مثابه: چوبان بی مُزد و زحمت بی فایده

آلی دورسا، گۆتو دورماز

/F دستش از حرکت بیوفته، کونش از حرکت نمیوفته/ کنایه از آدمی که خوره کار کردن داره / به اصطلاح: معتاد کاره

آلی گۆتونه چاتمیر

/F دستش به کونش نمیورسه/ مزاح در باره کسی که در رو پشت سر خود نمی بنده

الی منده، گوزو کافر آمیندا

F/ دستش تو دست منه، چشمش تو گس (دختر) کافر/ به مثابه: دست در گردن ماهبانو و انگشت تو کون ستاره خانم

آلیندن ایش، گؤتوندن سیچ گلمز

F/ از دستش کاری و از کونش گهی بر نماید/ کنایه از آدم بیکاره یا بی دست و پا / به مثابه: بدرد لای چرز میخوره

آلینه اوستورور، بورنونو توتور

F/ رو دستش می گوزه و رو دماغش می گیره/ کنایه از آدم آزمند/ به مثابه: آب از دستش نمیچکه

آلینه اوستورور، سیکینه مسح چکیر

F/ رو دستش می گوزه، رو کیرش مسح می کشه/ کنایه از کسی که کارها رو عوضی انجام میده / به مثابه: کیر رو نشونه میگیره، خایه رو میزنه

او آند ایچدی بو آند ایچدی، اوستوراق بوینوما کنچدی

F/ این قسم خورد و آن قسم خورد، گناهِش افتاد به گردن من/ کنایه از بیگناه متهم شدن/ به مثابه: کاسه کوزه چیزی سر کسی شکستن

او قاییران گؤت قیشدا قوت قویار

F/ اون کون گاییده شده، تو زمستون کرم می زنه/ مُراد: گند کار فردا در میاد/ به مثابه: این کمونچه ای هست که صداس فردا درمیاد

او کی پوخ یندیم دئییه بیلیمیر، پوخ یندیردرلر

F/ اونی که نمیتونه بگه گه خوردم، گه رو به خوردش میدن/ کنایه از عاقبت امتناع از پوزش خطای خویش

اوبا دوردو کوچمه یه، گلین دوردی سیچمه یه

F/ ایل برخاست برای کوچ کردن، عروس برخاست برای ریدن/ کنایه از انجام کاری بی موقع / به مثابه: تازی موقع شکار ریدنش می گیره

اوت کوکی، دووشان پوخی

F/ ریشه علف هرز و گه خرگوش/ کنایه از بی ارزش بودن چیزی/ به مثابه: به لعنت خدا نمی ارزه

اوتورماقلا وارلانماق اولسایدی، سیچان هامیدان وارلی اولاردی

F / آگه آدم با نشستن پولدار میشد، اونی که بیشتر میرینه از همه پولدارتر میشد/ به مثابه: با حلوا حلوا گفتن دهن شیرین همیشه

اوچ شئی اوچ شئیدن یورولماز: گۆز باخیشدان، یئر یاغیشدان، سیک مامیشدان
F / سه چیز از سه چیز خسته همیشه: چشم از دیدن، زمین از باریدن و کیر از گس

اورا سیچما کوللوکدو، بورا سیچما گوللوکدو

F / آنجا نرین که خاکروبه است، اینجا نرین که گلزار است/ کنایه از بلا تکلیفی/ به مثابه: نه راه پیش داریم، نه راه پس

اورتایا سیچان پوخو آتماق

(F) فضله موش وسط انداختن/ کنایه از حرفی که در میان اختلاف یا گره‌ای بیاندازد/ به مثابه: موش دواندن

اوروس قیزی گۆزنده قحبه، موسلمان قیزی گۆزنده زؤبیده

F / دختر روس می‌بیند میگه قحبه، دختر مسلمان می‌بیند می‌گه زبیده (گل همیشه بهار) / کنایه از آدم این‌وقت/ فرصت طلب

اوزون دیل، کسیک باش گتیرر

F / زیون دراز، سر بریده میاره/ به مثابه: زبان سُرخ، سر سبز را دهد برباد

اؤزو اوزلر، گۆتو بیزلر گوروب

F / رویش رویها دیده و کونش سیخها/ کنایه از آدم بسیار باتجربه و دنیا دیده/ به مثابه: کون عالم و آدم رو چر داده

اؤز وئردیک دادییا، گلدی سیچدی قالییا

F / رو دادیم به دایه‌ئه، اومد رید تو قالییه / به مثابه: به مهمون که رو بدی، صاحبخونه همیشه

اؤز وئردیم یتیمه، بارماق سوخدی گوتومه

F / رو دادم به بچه یتیم، انگشت کرد تو کونم/ به مثابه: رو که بدی، آسترش رو هم میخواد

اؤزو بَزکلی، ایچی تَزکلی

/F رویش بَزک کرده، تویش گُهی / کنایه از آدم دو رو

اؤزو دیوارا، گؤتو خیارا

/F رویش به دیوار و کونش رو خیار / کنایه از کسی که راه خود را بلد نیست / به مثابه : یارو از کون گیجه

اؤزو گوت

/F کون رُخ / کنایه از زشت روی

اؤزوم گؤتو ده چوپسوز اولماز

/F ته کشمش هم بی دم نیست / کنایه از بکار بردن القاب آدمها قبل از نام یا نام خانوادگی آنها مانند آقا، خانم، عمو و غیره / به مثابه: کشمش هم دُم داره

اؤزونو ایشَمک ایله یوماق

/F صورتش رو با شاش می شوره / کنایه از بی حیایی / به مثابه : حیا رو خورده، آبرو رو قی کرده

اؤزونه یاستیق، گؤتونه باستیق

/F رو صورتش بالش، فرو کردیم تو کونش / مزاح و کنایه از تحقیر کردن کسی

اوستانین گؤتونده اوستالیق اولار

/F تو کون استاد هم یه جور استادی هست / کنایه از آدم اصیل و اوس و قوس دار / آدم حرفه‌ای

اوستدن بوش، ایچدن پوخ

/F از بیرون نُهی و از درون گُهی / کنایه از آدم پوچ و بی خاصیت

اوستور، تایینی تاپ

/F بگوز تا همپالگیت (جفتت) رو پیدا کنی / برای تحقیر کردن کسی گفته میشود

اوستور قور توتاق، چئز تونقال ائدک

F/ بگوز تا گر بگیریم، بَمیر تا پُشته آتش درست کنیم/ کنایه نیشدار زنی که از دست شوهرش جان به لب شده/ به
مثابه: تو بَدَم، بَمیر و بَدَم

اوستورا-اوستورا گلیب، توپلویا-توپلویا گئدیر

F/ گوزکنان اومده، جمع کنان میره/ کنایه از بدهکاری که ادعای طلبکاری میکنه/ به مثابه: بدهکار رو هیچی نگی
، طلبکار میشه

اوستوراق اوتو

F/ عَلفِ گوز/ کنایه از چیز دروغ و غیر واقعی

اوستوراق ساییر

F/ گوز می شماره/ کنایه از بی کاری یا کاری بیهوده کردن/ به مثابه: داره شپشهاش رو می شمیره

اوستوراق قابین، گؤت تاین آرار

F/ گوز دنبال طبق و کون دنبال لنگه خودش می گرده/ به مثابه: کند هم جنس با هم جنس پرواز، کبوتر با کبوتر باز با باز

اوستوراقچیا گؤی نخود بهانه دیر، اوستوران-اوستوران آلیمه فالیم باخ

F/ برا آدم گوزو نخود سبز (فرنگی) بهونه است، بگوز بگوز، فال دستم رو ببین/ توضیح: شعاری در بین بچه ها برای
دست انداختن کسی

اوستوراقی آل یاندریر

F/ گوزش دست آدم رو می سوزونه/ کنایه از گنده گوزی کردن / به مثابه: نوئم نداره إشکنه، گوزم تگار رو میشکنه

اوستوراقی بس دئیل، یئل قاباقیندادا دورور

F/ گوزیدنش بس نیست، جلوی باد هم واستاده/ به مثابه: خیلی خوش چُسه، جلوی باد هم وایمیسته

اوستوراغا باسماق

F/ به باد گوز بستن کسی/ کنایه از حرفهای درشت یا تحقیرآمیز به کسی زدن/ به مثابه: گس و کونش رو یکی کرد

اوستوراغا حالی قالمایب

F/ حال گوزیدن هم براش نمونده/ کنایه از نفس افتادن / به مثابه: داره جون از کونش در میره

اوستوراغا قارقا گووماق

F/ با گوز کلاغ تاراندن/ کنایه از کار بی‌ارزشی را با بوق وگرنه با ارزش جلوه دادن/ به مثابه: طبلِ تو خالی است

استوراغدان اوغلون اولسون

F/ به امید آنکه از گوز، پسر دار بشوی/ تمسخر کسانی که برای هر چی یه "بیشوی" آرزو یا خواسته دارند

اوستوراغلی گوته، آریا چوره گی باهانادیر

F/ نان جو بهانه ایست برای کون گوزو/ کنایه از انداختن تقصیر خود به گردن کسی یا چیزی دیگر

اوستوراغلی گوته یئل، گوتمیش گوته دون قالماز

F/ تو کون آدم گوزو باد و تو کون آدم ندید بدید (نوکیسه) دامن واینمیسته/ کنایه از بی‌قراری یا بی‌ثباتی

اوستوراغلی گوته، ساریمساق باهانادیر

F/ سیر بهانه‌ای است برای آدم گوزو/ مُراد: گوزیدن خود را به گردن سیر خوردن انداختن

اوستوراغی آل یاندریر

F/ گوزیش دست آدم روی سوزونه/ کنایه از آدم گونده گوز و پُر مدعا/ به مثابه: ادعاش کونِ خر رو پاره میکنه

اوستوراغین قولونجا فایدسی وار

F/ گوز برای رفع قولنج فایده داره/ کنایه از ادعای تُهی و بی‌هوده کردن

اوستوراغین قولونجا نه دَخلی؟

F/ گوز چه ربطی داره به قولنج؟/ کنایه از مُغالطه‌گویی/ به مثابه: گوز به شقیقه چه ربطی داره؟

اوستوراغینا شیللاق آتیر

/F به گوزش جفتک پرونی می کنه/ کنایه از کاری بی معنا انجام دادن/ به مثابه: آب تو هاون میکوبه

اوستوران گوته نه تۆبه؟

/F کون آدم گوزو توبه بردار نیست/ مُراد: توقع انجام ندادن کاری از کسی که در طبیعت آن نهفته است

اوستوران ایله بویوران اوسانماز

/F اونی که میگوزه و اونی که امر میکنه، (از کارش) دلزده نمیشه/ مُراد از تمسخر افرادی که امر میکنند

اوستورانین قاباقینا سیچارلار

/F جلو آدمی که میگوزه باید رید/ به مثابه: کلوخ انداز را پاداش سنگ است

اوستوردو باطیل اولدو

/F گوزید، باطل شد/ کنایه از خرابکاری در چیزی یا کاری/ به مثابه: رید تو آک، رفت

اوستوروب قاباقا دؤشدوک، سیچیپ دالیا دؤشدوک

/F گوزیدیم جلو افتادیم، ریدیم عقب افتادیم/ کنایه از الله بختکی بودن سرنوشت یا شانس در این دنیا

اوستورسان یئل آپارار

/F بگوزی، باد میبردش/ کنایه از آدم نحیف/ به مثابه: به یه چُس بنده

اوستورماسان، ایی چیخماز

/F تا نگوزی، بوش در نمیاد/ به مثابه: تا خلاف نکنی، گندیش درنمیاد

اوستورماغیلان، گئیرمه یین باشارمیر

/F فرق گوزیدن و آروغ زدن رو نمی دونه/ به مثابه: عن رو از گوشت کوبیده تشخیص نمیده

اوستورماغیلن بویاق بویانماز

/F با گوزیدن، رنگی آغشته نمیشه/ کنایه: کاری بدون رنج و زحمت به ثمر نمیرسه/ به مثابه: با حلوا حلوا گفتن

دَهَن شیرین نمیشه

اوستورماقی بس دئیل، یئل قاباقیندادا دورور

F/ گوزیدنش بس نیست، جلو باد هم وایمیسته/ به مثابه: خیلی خوش چُسه، جلو باد هم وایمیسته

اوستورمامیش گؤت ایستئیر

F/ کون نگوزیده می طلبه/ کنایه از طلب کردن چیزی ناممکن/ به مثابه: جنده باکره طلب میکنه

اوستوروب آیلاندان باش آختارما

F/ از اونی که گوزیده و بیدار شده، عقل مجوی/ مراد از غفلت و گمراهی/ به مثابه: خواب از پی آن آید تا عقل تو بستاند

اوستوروب آیلماق

F/ گوزیدن و بیدار شدن/ کنایه از دیر حالی شدن/ به مثابه: از خواب خرگوشی بیدار شدن

اوستوروب آیلمییب، پسیدیب آیللییب

F/ گوزیده بیدار نشده ولی چُسیده بیدار شده/ کنایه از آدم کج فهم/ به مثابه: ظرف دو زاریش کجه

اوستوروب دوز اوتورور، آیری قویوب دوز گؤتورور

F/ گوزیده راست راست وایستاده، کج گذاشته صاف برداشته/ کنایه از تقصیر به گردن نگرفتن

اوستوروب، سونرا دیک اوتوروب

F/ گوزیده، بعدش صاف نشسته/ کنایه از پرده پوشی از خطای انجام داده/ به مثابه: به روی خود نیاوردن

اوستوروسان گولمییم، ائله بیلیرسن بیلمییم ؟

F/ میگوی نمیخندم، خیال میکنی نمی فهمم ؟ / کنایه: ما رو ساده لوح گیر آوردی ؟/ به مثابه: ما رو کس گیر آوردی ؟

اوشاق بورون پوخی له اویویار

F/ از عن دماغ بچه استفراغش می گیره/ کنایه از غلُو کردن ددرسه های بچه داری

اوشاق پوخو، یئکه بیخار

/F گاه عَن بچه، آدم بزرگ رو زمین گیر می کنه/ به مثابه: فلفل نبین چه ریزه، بشکن ببین چه تیزه

اوشاق سیچدی بیر یانا، گلین یاخدی هر یانا

/F بچه یه جا رو رید، عروس همه جا پخشش کرد/ به مثابه: یک کلاغ چهل، کلاغ کردن

اوشاقین دَردی ائله پوخلو واختیندا، بویوک واختینا چاتار

/F آدم بزرگ دَرِد یا رنج رو از طفولیت به یَدک می کِشه/ کنایه از به جا ماندن درد و غم از دوران کودکی تا بزرگسالی

اوغراشین دال آیاغی دیر

/F پای پُشتی یه آدم جاکشه/ کنایه از آدم شیطان صفت/ به مثابه: وکیل مدافع شیطان بودن

اوغلومون اوغلو چایدان کنچیرتدی، قیزیمین اوغلو گوٹومه بارماق کنچیرتدی

/F پسر پسر من رو از رودخونه گذروند، پسر دخترم انگشت تو کونم کرد/ به اینگار قدیمی ها نوه پسری از نوه دختری رُحجان دارد

اوغلی قیزی اولمایانین، گوئی جالاق یئرینه کنچر

/F آدم بی اولاد، کونش برای یراق کردن استفاده میشه/ یعنی: آدم بی اولاد حُرمتی برایش مُترتب نیست

اوغورلوقلا قَحبه لیین، عومرو قیرخ گوندور

/F دزدی و فاحشگی عمرش چهل روزه/ کنایه از عمر کوتاه کارِ خلاف/ به مثابه: همیشه ماه زیر ابر نیممونه

اوغول دَدیه سیکیش اویردیر

/F پسر به پدر گاییدن یاد می ده/ کنایه از آدم ناشی که به آدم باتجربه درس بده/ به مثابه: پیش غازی (بندباز) و معلق بازی

اومما داششاقی یان

/F رو خایه هات حساب باز نکن/ کنایه از توقع بیجا داشتن/ به مثابه: گول هیکت رو نخور

اومما داششاقیان، گنت اؤزونه آد قازان

/F گول خایه‌هات (هیبتت) رو نخور، برو واسه خودت کاره‌ای شو/ کنایه از واقع‌بین بودن برای آینده خویش

اون آمجیغی اولسا، بیرین ورمز

/F ده تا گس داشته باشه، یکیش رو هم نمیده/ کنایه از آدم بسیار خسیس/ به مثابه: یارو نم پَس نمیده

اون دانا سیجان گؤتون اولسون، بیر آخان بورنون اولماسین

/F ده تا کون واسه ریدن داشته باشی، یه دماغ واسه آبریزش نداشته باشی/ کنایه از دردرهای زُکام شدن

اوندان منه وار، اونون ایچینه بال، اوندان منه یوخ، ایچینه پوخ

/F از اون چیزی به من بماسه، توش عسل، به من چیزی نماسه، توش گه/ به مثابه: دیگی که برا من نمیجوشه، سر سگ توش بجوشه

اونون آلچاقلیقی قویسایدی، اولچاقلیغدا (کیشیلیکدا) بیر پوخ اولاردی

/F اگر حقارت او(در کودکی) بهش امکان می‌داد، در دوران مردونه‌گیس یه گهی می‌شد/ کنایه از به بلوغ فکری نرسیدن بعضی‌ها حتی در بزرگسالی

اونونکی پیس داماردان توتوب

/F به آدم بد ریگی گیر داده/ کنایه از آدم عصبی و بد عُنُق/ به مثابه: گیر آدم گند دماغی افتادن

اوجوندا اوستوروب، داششاقینا مس چکیب

/F تو کف دستش گوزیده، رو خایه‌هاش مسح کشیده/ کنایه از دین خارج شدن/ به مثابه: کافر شدن

اووچو اوو تاپاندا، تازی‌نین سیچماغی گلر

/F وقتی شکارچی صیدی میابد، تازی ریدنش می‌گیرد/ به مثابه: تازی هنگام شکار ریدنش می‌گیره/ کنایه از وقت‌نشناسی

اویناش منه بو گون لازیمدیر، صاباح آریم گلجک

/F فاسق امروز برام لازمه، فردا شوهرم میاد/ کنایه از تعجیل داشتن در کاری یا امری

اویونا گیرن باشی دا اوینار، گۆتودا اوینار

/F وقتی افتادی تو رقاصی، هم سَرت و هم تَهت به رقص میاد/ به مثابه : کسی که فلفل هندی میخوره، هم از بالا میسوزه هم از پایین

اویناما قاید ائلر، اوستورماغا دئییرمان

/F واسه رقصیدن بین مردم غریبه مُناسیبه و واسه گوزیدن، محل آسیاب/ کنایه از سعی در انجام ناپیدا بودن عیب و قُبْح کاری

اویوش سیکیشین آچاری دیر

/F بوسه، کلید گاییدن است/ بدون شرح

اؤز آلیله گۆتونه سیک تاخیر

/F با دستِ خودش کیر تو کونش فرو میکنه/ کنایه از با دست خود، خود را به هلاکت رساندن / به مثابه : بزرگترین دشمن انسان، خود اوست

اؤز اوستوراغینا تپیک آتان، اؤزگه پوخونا باتار

/F اونی که به گوز خودش لگد میزنه، تو گه غریبه فرو میره/ کنایه از زیان نداشتن اتکای به خود و افتادن در مُصیبت دیگران

اؤز پوخو اؤز باشینا دوشمک

/F گه خودش تو سر خودش افتادن/ کنایه : بد جوری تو هَجَل افتاده/ به مثابه : آدم تو چاهی که خودش درست کرده میوفته

اؤز پوخونا دولاشماق

/F تو گه خود پیچ خوردن/ کنایه : تو مشکل خود گرفتار شدن

اؤز پوخونو یئیسَن یاخشیدی اوندان کی اؤزگنن پوخون یئیه سن

/F گه خودت رو بخوری به از اینکه گه دیگران رو بخوری/ به مثابه : گوشت خایه ات رو بخور، منت قصاب رو نکش

اؤز گۆتون ساخلایا بیلیمیر، اؤزگه گۆتونه تومان گئیدیریر

/F کون خودش رو نمیتونه جمع و جور کنه، تنبان به کون دیگری می کنه/ به مثابه : کور عصاکش، عصاکش کور دیگر

اۆزگه، آدامین نامازین اوستورا-اوستورا قیلار

/F بیگانه قضای نماز آدم رو با چاشنی گوز به جا میاره/ یعنی: غریبه دلسوز آدم نمیشه /به مثابه: کس نخارد پشت من، جز ناخن انگشت من

اۆزگه آروادینون گۆتو ینکه گۆرونر

/F کون زن غریبه پُر و پیمون به نظر میاد/ به مثابه: مرغ همسایه غازه

اۆزگه سیکی له اۆزگه کۆنلو گۆرمک

/F با کیر دیگران آرزوی اغیار را برآوردن/ مُراد: تحقیر و تمسخر آدمهایی که برای کارهای ناپسند واسطه‌گری کنند

اۆزگه سیکی له تی دورماق

/F با کیر مردم خود را داماد نشان دادن/ کنایه از با امکانات دیگران به مقامی رسیدن/ به مثابه: با سیلی صورت خود را سرخ کردن

اۆزگه گۆتویله اوستورماق

/F با کون عاریه گوزیدن/ کنایه از رنج کسی گنج بردن/ به مثابه: با کیر مردم گس کردن

اۆزگه نین آروادینی تیکان اوسته سیکلر

/F زن بیگانه را روی خار و خاشاک می‌گایند/ کنایه از بی‌رحمی و بی‌عداوتی در حق افراد غریبه/ به مثابه: جماعتِ ضعیف گش

اۆزگه نین قیزی خالی، گۆتو باللی، آتی یالی گۆرونر

/F دختر غریبه، خالدار و کونش مزهدار و اسبش یالدار به چشم میاد/ به مثابه: مرغ همسایه غازه

اۆزو اوزاق، بوخو یاخین

/F خودش دور و گُهش نزدیک/ به مثابه: از دور دل می‌برد و از نزدیک زهره را

اۆزومدن قیز آلمیرام، تورشیلامیشدی، اۆزگه دن قیز آلمیرام سیکلمیشدی

/F دختر از خودی نمیگیرم، واسه اینکه تُرشیده شدن؛ از غریبه دختر نمیگیرم، واسه اینکه گاییده شدن/ به مثابه: ایراد بنی اسرائیلی گرفتن

اؤزون آل، اؤزون سیک

/F خودت بگیر (بخر) خودت بگا/ مراد: بی‌مئت بودن از دیگران/ به مثابه: نونت را با آب بخور، منت آبدوغ نکش

اؤزون قازان اؤزونه، پوخ قوی یامان گؤزونه

/F خودت پولت رو در بیار، برین به چشم حسود/ به مثابه: هر که نان از عملِ خویش خورد، مئت حاتم طائی نبرد

اؤزوندن گؤتی قیللی یا راست گلَمیب

/F هنوز از خودش کون پشمالوتر طرف نشده/ کنایه از کسی که با مرد رندتر از خودش روبرو نشده/ به مثابه: هنوز با کونده‌تر از خودش طرف نشده

اؤزو پوخ‌جا، سؤزو اوخ‌جا

/F خودش مثل یه تاپاله است ولی حرفش عین پیکان میمونه/ کنایه از آدم بی‌شخصیت ولی بانفوذ و دارای مقام/ به مثابه: یه قد کیری داره، خواهر دنیا رو گاییده

اؤزی پوخ‌دور، سؤزی اوخ‌دور

/F خودش آدم گهی‌یه ولی حرفش مثل تیر (بُرو) است/ کنایه از آدم بی‌شخصیت ولی بانفوذ و دارای مقام

اؤلممیشدن گؤرینا اوستورور

/F هنوز طرف نمرده، به قبرش می‌گوزه/ کنایه از بی‌حرمتی کردن به آدم پیر

اؤکوز اولاجاق دانا، پوخوندان بللی دیر

/F گاو نر شدن گوساله از پهنش پیداست/ به مثابه: سالی که نکوست از بهارش پیداست

اؤکوز سیچار، لاپ دوشر

/F گاو نر میرینه، اثر تاپاله‌اش میمونه/ کنایه: سرانجام، کار بد گندش در میاد/ به مثابه: دُم خروس پیداست

اؤکوزون بوینونا یوک داشیماق اولماز

/F بر گردن گاو نر بار حمل نمیکنند/ کنایه از حد تحمل سختی مشکلات و مشقات آدم/ به مثابه: طاقت طاق شدن

اؤلچوسو اونملی دیر، استیقاملی گرک

/F / قد و قامتش مهم نیست، باید استقامت داشته باشه/ کنایه از خوب کارکردن آلت مردانه، نه قد و قامت آن

اؤلن وار کی گورونا سیچه سن؟

/F / مرده هست تا تو گوریش برینی؟/ به مثابه: گور نداره که کفن داشته باشه

اؤلو ائششکدن نال آختاریر، اؤلو گؤتدن بال دامیزدیریر

/F / از خر مرده نعل می جوید، از کون مرده شهد میچکاند/ کنایه از خساست بیش از اندازه/ به مثابه: از آب کره میگیره

اؤلو گؤتو باللی اولار

/F / کون آدم وفات یافته مزه داره/ ۱- کنایه از میراث به جا مانده از مرده است ۲- بعد از مرگ همه از خوبی های مرده حرف میزنن

اؤلو گؤتوندن قورد سؤکمک

/F / داره از کون مرده گرگ بیرون میکشه/ کنایه از آدم بسیار سیمج/ به مثابه: یارو خیلی زگیله

اؤلودن گوت ایستیر

/F / از مرده کون طلب میکنه/ کنایه از کاری یا طلبی بیهوده کردن/ به مثابه: مو از کف دست کندن

اؤلوسو دیریسینه مینیبدیر

/F / مرده اش رو زنده اش سوار شده/ کنایه از بی نظمی زیاد در کار یا وضعیتی/ به مثابه: خر تو خری شده

اؤلونون سیکینه کی دیریلر حالوا یئیر

/F / مرده به کپرش نیست که زنده ها حلوا می خورن/ بدون شرح

اؤلونی اؤز باشینا قویسان، کفنینه سیچار

/F / مرده رو که سر خود بذاری، میرینه تو کفنش/ کنایه از رو دادن به افراد پررو و بی ملاحظه

اؤلونو چوخ یاروارسان، یا اوستورار یا سیچار

/F مُرده رو زیاد خواهش کنی، یا می گوزه یا میرینه/ کنایه از شور به کاری رو در آوردن/ به مثابه: تعارف اومد نیومد داره

اؤلونو سیکیب، گۆزون منه تیکیب

/F مُرده رو گاییده، حالا به من هم نَظَر داره/ کنایه از آدم بسیار بی اخلاق و بی تمدن/ به مثابه: از خَر نر هم نمیگذره

ایپ بوکوله بوکوله قیطان، اینسان سیکيله سیکيله شیطان اولار

/F ریسمان با تنیده شدن می شه قیطان و آدم هم با گائیده شدن می شه شیطان/ کنایه از عاداتی که بتدریج، اخلاق و کردار انسان رو شکل میده

ایپ سالان، سیک سالان

/F اونی که طناب میندازه برات، میتونه کیر هم بندازه (تو ماتحتت) / کنایه از دو دوزه بازی آدمها

ایپی قیریلدی

/F ریسمونش پاره شد/ یعنی تحملش به سر آمد/ به مثابه: یارو بُرید

ایت آردینا دوشَن، پوخ اوسته دوشَر

/F اونی که پشتِ سرِ سگ راه میوفته، تو گُه (منجلاّب) میوفته/ به مثابه: پسر نوح با بدان بنشست، خاندان نبوتش گم شد

ایت آغاجی، پوخ کورپی

/F چوبِ سگ (چوبی که سگ برای مشغولیت به دندان میگیره)، پاروی گُه جمع کنی/ کنایه از آدمی که در هر شرایط بد و یا شاق سرِ کار حاضر میشه

ایت آمجیغی کیمی، یاپیشسا قوپماز

/F مثل گُس سگه، قفل کنه باز نمیشه/ کنایه از آدمی که زگیل بشه به کسی یا کاری

ایت آمجیغینا طاماح سالماق

/F به گُس سگ هم طمع کردن/ کنایه از مردانِ بسیار هیز و چشم چران/ به مثابه: از خَر نر هم نمیگذره

ایت اوتورمامیش، سیکین چیخارتدی

/F سگ هنوز نَبشسته، کیرش رو در آورده/ کنایه از تازه وارد بی آدب و بد دهن

ایت پوخوندان خیرلیک اومما

/F از گه سگ انتظار خیر نداشته باش/ به مثابه: به خیر تو امیدی نیست، شَر مَرسان

ایت پوخوندان مورداردير

/F از گه سگ نجس تره/ کنایه از آدم بسیار بدطینت و رذیل/ به مثابه: عجب خوک کثیفی یه

ایت داششاقیندانا آشاغیدیر

/F از خایه سگ هم پست تره/ کنایه از آدم کیر صفت/ به مثابه: از دهن سگ نجس تره

ایت سوموک پینده، گؤتونه باخار

/F سگ وقتی استخون میخوره، ماتحتش رو نگاه میکنه/ کنایه از احتیاط کاری/ به مثابه: احتیاط شرط عقل است

ایت قیلی، دوققوز دریسی

/F موی سگ و نه تا پوسته زیر آن/ کنایه از آدمی که دائما دروغ می گوید/ به مثابه: یه روده راست تو شکمش نیست

ایت گؤتوندن پوخ دوشموشه دونمک

/F به گه پَس اُفتاده از کون سگ شبیه شدن/ کنایه از تحقیر شدن زیاد از حد

ایت گؤتونه باخیب سوموک اودار

/F سگ اول به سائز کونش نگاه میکنه، بعد استخوان رو می بلعه/ کنایه از واقف بودن از امکانات واقعی خویش
به مثابه: احتیاط شرط عقل است

ایت پِمکینن، دنیز موردار اولماز

/F با خوردن سگ، دریا نجس نمیشه/ به مثابه: از دهن سگ، دریا نجس نمیشه

ایتده قیچین قووزاییر منیم اوستونه ایشیر

/F سگ هم به وقت شاشیدن پاش رو بلند می کنه و رو من میشاشه/ کنایه از بدشانسی/ به مثابه: نوبت که به ما رسید ، کون آسمون تپید

ایتی پوخونا اویرتسن، گؤتونو قاپار

/F اگه سگ رو به گُهِش عادت بدی، کونش هم گاز می گیره/ به مثابه: به آدم ناآهل رو بدی، بهت نارو میزنه

ایتیمین گوتی آیازا فالاجاق

/F کون سگم نصیب سوز و سرما خواهد شد/ کنایه از نتیجه بی تاثیر کاری یا موردی/ به مثابه: مه نور فشانده و سگ عوعو کند

ایتین سیکدیزن یئری

/F محل گاییدن سگ/ کنایه از ناکجاآباد/ به مثابه: جایی که عرب نی انداخت

ایتین گودوران یئری

/F اونجایی که سگها به هم می پرنده/ کنایه از جایی نامعلوم/ ناکجا آباد

ایتین گؤتونه سوخوب چیخارتدی

/F کردش تو کون سگ و درآورد/ کنایه از تحقیر بیش از حد کسی/ به مثابه: سکه یه پول کردن

ایده چرده پی

/F هسته سنجده (خُرما)/ کنایه از کبر کوچولو

آیری آغاج دوژلمهسه، اووچو پوخ یئیردی

/F اگه شاخه ناصاف درخت راست نمیشده، شکارچی گه میخورد/ کنایه از قابلیت آدمها برای تغییر یافتن

آیری سیک، آیری داششاق

/F کبر کج، خایه یه کج/ کنایه از دو صفت بد را با هم داشتن/ برای مزاح کردن با جنسیت مردان گفته میشه

ایزین وئر سیکین اوزونوندا بیر سوز دئییم

/F اجازه بده به درازای کیرت یه حرفی بزئم/ مزاح با کسی که مهلت حرف زدن به آدم رو نمیده/ به مثابه: یه نفس حرف میزنه

ایش بیلن آدم اولسایدی، آناسینین قارنیندان چیخمازدی

/F اگه آدم کارکنی بود، از شکم ننه اش بیرون نمیومد/ کنایه از آدم تنبل و کارنگن/ به مثابه: اگه بیلزن بود، باغچه خودش رو بیل میزد

ایش زامانی ایش، سیکیش زامانی سیکیش

/F وقت کار باید کار کنی و وقت گاییدن، بگایی/ کنایه از وقت شناسی/ به مثابه: هر حرفی جایی و هر نکته مکانی دارد

ایشسن چاتار

/F بپاشی، شاشت پهبش می رسه/ بذله گوپی به هنگام تخمین زدن مسافتی بسیار کوتاه

ایشلمه یه گو تو یو خودور

/F کون کار کردن نداره/ کنایه از آدم تنبل یا کارنگن/ به مثابه: اسم کار که میاد، انگار چون از کونش در میاد

ایشله گو تون ترلن سین

/F کار کن تا از کونت عرق پریزه/ به مزاح: کار کن تا چون از کونت درآد

ایشمک قایی یوین

/F آفتابه شور/ کنایه از کار پست انجام دادن

ایشهمی کؤپوکلن یب، بیزی تانیمیر

/F شاشش کف کرده، دیگه ما رو نمیشناسه (تحویل نمی گیره)/ کنایه از بالغ شدن فرزند و بی اعتنایی به بزرگترها

ایشی ایشینه دنگ اولانین، گو تو دومبک چالار

/F کسی که تو کارش بلبشو بشه، کونش تنبک میزنه (گه گیجه میگیره)/ به مثابه: کارش شیر تو شیر شده

ایکی ائششیین آریاسین بؤلیمی بیلیمیر

/F جو دو تا خر رو نیتونه تقسیم کنه/ کنایه از آدم دست و پا چلفتی/ به مثابه: این پاش به اون پاش می‌گه: گه نخور

ایکی آیلنه بیر سیکینی دوزلده بیلمدین

/F با دو دستت نتونستی یه کیر رو راستش کنی/ کنایه از آدم دست و پا چلفتی/ به مثابه: همسایه ها یاری کنید تا من شوهرداری کنم

ایکی اوجو پوخلو دگنک

/F چماق دو سر گه/ کنایه از چیزی یا موردی کاملاً بیهوده یا بی‌استفاده

ایکی پوخ آراسیندا قالمق

/F میان دو گه گیر کردن/ کنایه از انتخاب خوبی یا مناسبی نداشتن/ به مثابه: انگار یه ازه وسط کونش گیر کرده باشه

ایکی پوخوا اوست اوسته گلتمز

/F دو تا تاپاله، رو هم واینمیسته/ کنایه از کار با عجله و نتیجه غلط / به مثابه: آدم دست پاچه، کار رو دو بار انجام میده

ایکی ساللانان، بیر توللانان

/F دو تا آویزونه و یکی خیزان/ مراد از آلت جنسی مردانه

ایکی وارلی ساواشدی، کاسبین سیکی سیندی

/F دو تا پولدار دعوا کردند، کیر آدم فقیر شکست/ کنایه: زیان کار همیشه قسمت آدم بینواست/ به مثابه: هر چی سنگه، پای لنگه

ایگیت اولر، آئینی سیکلر

/F جوانمرد میمیرد، اسبش رو میگیرند/ کنایه از به تاراج بردن ارث مرد دلاور پس از مرگ/ به مثابه: میراث خرس به کفتار میرسه

ایمام اوستورسا، جماعت سیچار

/F پیش نماز که بگوزه، پس نماز می‌رینه/ کنایه از راهنما و یا مُرید ناآهل

اینجه یئیب، یوقون سیچماق

/F ریز می خوره، درشت میرینه/ کنایه از خود را بزرگ جلوه دادن/ به مثابه: گنده گوزی کردن

ایندیکی یئمیش چیخدی، سیچ خیارا

/F حالا که خریزه رسیده، برین تو خیار/ به مثابه: نو که اومد به بازار، کهنه میشه دل آزار

اینصافسیره گوت ورسن، داششاقلارینی ده سوخوشدورار

/F به آدم بی انصاف اگه کون بدی، خایه هاش رو هم می کنه تو کونت/ به مثابه: مرده را که رو بدهی به کفنش میرینه

اینصافسیرین سیکی اوزون اولار

/F آدم بی انصاف، کیرش بُلنده/ کنایه از آدم بی انصاف که در حق کسی اجحاف می کند

اینگیز قاشیقی ایله، فرانسه پوخو یئیر

/F با قاشق انگلیسی، گُه فرانسوی میخوره/ کنایه از آدم فرصت طلب/ به مثابه: هر کی دَره من دالونم، هر کی خَره من پالونم

اینه سین ییین، چووالدوز سیچار

/F سوزنش رو بخوری، جوالدوز میرینی/ کنایه از آدم چشم تنگ/ به مثابه: عطایش را به لقایش بخشیدن

ایر می ایل اوخویاندان سونرا، داششاقیمجا بیلیمیرسن

/F بعد از بیست سال درس خوندن، اندازه تُخمم هم بلد نیستی/ کنایه از آدم کودن و خنگ/ به مثابه: خر پیشش غلامه است

ب

بابلی بابین تاپار، اوستوراق قابین

/F همتا همتایش را می‌یابد، گوز هم ظرف خودش/ به مثابه: گُند همجنس با همجنس پرواز؛ کبوتر با کبوتر، باز با باز

باجاناغ باجاناخی گۆرنده، گۆتی قاشینار

/F باجناق باجناق رو ببینه، ماتحتش خارش میگیره/ مراد از جور در نیومدن یا همفکر نبودن آدمها /به مثابه
:شیمی‌اش پهش نمیخوره

باجیم اولسون، باسمالی بیر شی‌دیر

/F جای خواهرم باشه، عجب گُسی کردنی‌یه/ کنایه از آرزویی که برای رسیدن به آن معذوریت اخلاقی وجود دارد

باجین اوغلویم، سیکه بیلْمَسَن

/F پسر خواهرتَم، اگه نتونی من رو بگایی/مُراد: کسی رو در معذوراتِ اخلاقی قرار دادن

باخدیغیم اوزه سیچمارام، سیچدیغیم اوزه باخمارام

/F بر روی آنچه دیده بیند نَرینم، بر روی آنچه ریده‌ام ننگرم/ به مثابه: با آدم خوب قهر نکنم، با آنکه قهرم آشتی نکنم

باسما گئیین، یوسما گؤرون

/F تنگ بپوش ولی زیبا دیده شو /کنایه از تحمل رنج ولی جلوه نشان دادن/ به مثابه: بگُش ولی خوشگلم کن

باش گۆت ائلمک

/F عوضی پشت و رو کردن چیزی/ به مثابه: کارهاش همه چَپکی‌یه

باش گۆت وورماق

/F سَر و تَه زدن/ کنایه از تو به کاری سرگردان بودن/ به مثابه: کیرپیچ شدن

باشا باخیلیب، گۆت آلینماز

/F با نَظَر انداختن به سَر، نتوان کون ابتیاع کرد/ به مثابه: کیر رو دیدی، کدو رو ندیدی: مولوی

باشدا پیسی آییز یاخشیدان، گۆتون قالسین ایراق قامچیدان

/F از اول بد رو از خوب تمیز کن تا کونت از تازیانه در امان باشه/ کنایه از عاقبت‌اندیشی در انجام کاری نادرست / به مثابه: هر کسی آن دَرود عاقبت کار که کِشت

باشدان آیاغا بویاماق

/F سر تا پای کسی رو لکه‌دار کردن (خراب) کردن/ به مثابه: به هیكل طرف ریدن

باشقا باشین قیلین گۆرمکدَنسه، اۆز باشینین پوخون گۆر

/F عوض دیدن پشم و پیلی سر دیگران، تاپاله‌یه رو سرِ خودت رو ببین/ به مثابه: خار رو تو چشم دیگران می‌بینه ولی تیر رو تو چشم خودش نمی‌بینه

باشقاسینین گۆت‌ایله اوستورماق

/F با کون دیگری (عاریه) گوزیدن/ به مثابه: از کیسه خلیفه می‌بخشه

باشقانین سیکی‌ایله سیکدیریر

/F با کیر دیگران مجامعت می‌کنه/ مراد: سوء‌استفاده از منابع دیگران برای مقصد خویش/ به مثابه: با کیر مردم گُس می‌کنه

باشی آشاغی، گۆتو یوخاری معراجا گنتمک

/F سر به زیر و کون به هوا به معراج رفتن/ کنایه از آدمی که کارهایش عوضی‌یه/ به مثابه: نعل رو وارونه میزنه

باشی آشاغیدیر، سیکی یوخاری

/F سرش به زیره و کیرش به هوا / کنایه از آدم دو رو/ به مثابه: با گرگ دنبه می‌خوره، با چوپان گریه می‌کنه

باشی گنده ساری، گۆتو شَهَرده

/F سرش به سوی روستا و کونش به سوی شَهَره/ کنایه از نوستالژی و ماندن بین حکم دل و عقل/ به مثابه: نگار من به لَهَاورد و من به نیشابور

باشی گۆتی‌ایله اویناییر

/F سرش با کونش بازی می‌کنه/ به مثابه: از کون گیجه

باشی گۆتونه آغیرلیق ائدیر

F/ سرش به کونش (تنش) سنگینی میکنه/ کنایه از آدم بی کله/ به مثابه: سرش به تنش زیادی میکنه

باشین توتدوم گۆتو قالدی، گۆتون توتدوم باشی قالدی

F/ سرش رو گرفتم تهش موند، تهش رو گرفتم سرش موند/ کنایه از باقی ماندن مشکلی در کاری یا موردی

باشیندا قارپوز آیرماق

F/ رو سرش هندوانه سوا کردن/ کنایه از ضرب و شتم کردن کسی/ به مثابه: آش و لاش شدن

باشیندان بویوک پوخ یئر

F/ گه بزرگتر از سرش میخوره/ کنایه از گنده گوزی کردن/ به مثابه: گه بزرگتر از دهنش میخوره

باشینی توتسان، گۆتو قاچار

F/ سرش رو بگیری، تهش در میره/ کنایه از آدم بی نظم یا از کار در رو/ به مثابه: مثل کیش تنبون میمونه تا ویش کنی، در میره

باشینین توکو سایسیجان گۆت وریب

F/ به تعداد موهای سرش کون داده/ مزاح کردن با آدم باتجربه و دنیا دیده

باغ منیم، بئلدیریم؛ آم منیم، آلدیریم

F/ باغ مال منه، شخمیش میزنم؛ گس مال منه، دستمالیش میکنم/ کنایه از اختیار مال خود را داشتن/ به مثال: چهاردیواری و اختیاری

باغچیبانسان بیترین یوخ، سنی سیکیدیم خترین یوخ

F/ باغبونی و فلفل نداری، گایدمت خبر نداری/ مزاح با آدم فراموشکار

بالتا گیرممیش اورمان کیمیدیر

F/ شبیه جنگل تیر نخورده است/ کنایه از آدم پشمالو/ به مثابه: عین خرس پشمالوست

بئش قیرانلیق ائششئیین، اوچ شاهلیق قودوغو اولار

F/ از الاغ پنج قیرونی، کزه خر سه شاهلی حاصل می شه/ کنایه از اولاد شُل و ول و بی جُنُب و جوش/ به مثابه: از کوزه همان تراود که در اوست

بئلدن آشاقا دانیشماق

F/ از کمر به پایین حرف زدن / کنایه از آدم بددهن

بئله کی فاطما اوستوریر، اونا گئن دون دؤزر

F/ این طور که فاطمی میگوژه، یہ دامن گشاد لازمه/ به مثابه: چنین راهی یہ کفش آهنی می خواد و یہ عصای فولادی

بئینیمی سیکدی

F/ مغزم رو گایید/ کنایه از آدم و راج و گزافه گو/ به مثابه: مغز آدم رو تیلیت می کنه

بختورسیز دؤنی چولده آییلار سیکرلر

F/ شتر بداقبال رو خرسها تو بیابان می گایند/ کنایه از بدشانسی و بداقبالی آوردن/ به مثابه: ظرف بُز آورد

برک اوستورانین اؤز گؤتو جیریلار

F/ آدم گونده گوز، کون خودش رو جر میده/ کنایه از انجام کاری که از عهده شخص بر نمی آید/ به مثابه: تو که جو نتوانی خورد، خری چه دعوی کنی؟

برکتلی گؤتو وار

F/ کون بابرکتی داره/ به مثابه: طرف از کون شانس میاره

بش قیرانا، بش یول گؤت و زر

F/ واسه پنج قرون، پنج بار کون میده/ کنایه از آدم لئیم و خریص/ به مثابه: بسا کس که داد از طمع، جان به باد

بشقابدا یئیب، قازانا سیچیر

F/ تو بشقاب خورده، تو دیگ ریده/ به مثابه نمک خورده و نمکدون شکسته

بَلالی قارغا پوخ یئمَز

/F کلاغ بلا دیده، گُه خوری نمیکنه/ کنایه از تجربه تلخ داشتن از کاری یا اتفاقی/ به مثابه: مار گزیده از ریسمان سیاه و سفید می ترسه

بَلدچیزی قارغا اولانین، روزوسو پوخ اولار

/F راهنمای تو اگر آقا کلاغه باشه، رزق و روزیت فَضله خواهد بود/ کنایه از دوست یا راهنمای نادان

بو ایشده دار گۆت ایستیر کی گِئلمَسین

/F کون تنگ لازمه تو این کار که گشاد نسه/ به مثابه: کار هر بُز نیست خَرمن کوفتن، گاو نر می خواهد و مرد کهن

بو سؤزو ایت گۆتینه سوخسان، قورد قارشپسینا گئدر

/F این حرف رو تو کون سگ بکنی، به پیشواز گرگ میره/ کنایه از سخن کاملاً چرت و بیهوده

بو سیکلره گوت وئرن دئیلیک

/F برا همچین کیرهایی، کون بده نیستیم/ کنایه از توقع بالا داشتن/ به مثابه: واسه این چیزها تره خُرد نمیکنه

بو سیکینتیلاردان قاجماز

/F از این گاییده شدن ها گریزان نیست/ کنایه از آدم تسلیم نشو و مُصمّم/ به مثابه: بیدی نیست که از این بادها بلرزه

بو گۆت کی سنده وار، هارا گتسن سیچیب بولاشدیراجاقسان

/F این کونی که تو داری، هر جا بری ریدمون میزنی اونجا رو/ کنایه از آدمی که جز خرابکاری چیزی از دستش برنمیاد به مثابه: تپه نریده باقی نداشته

بوددان یئمیر کی گۆته یاخیندیر

/F از ران نمیخوره که کنار کونه/ کنایه از آدم بسیار مغرور و دماغ سریالا/ به مثابه: یارو با خاک تَبَرک نشده تیمم نمیکنه

بورونون بوخین یئیر

/F عَن دماغش رو می خوره/ کنایه از گرسنگی و بی بضاعتی بسیار/ به مثابه: آه نداره با ناله سودا کنه

بودو سیخماقلا آم دارالماز

/F با به هم فشردن رانها، گس تنگ نمی‌شه/ یعنی: به حرفِ گربه سیاه بارون نمی‌باره/ به مثابه: با حلوا حلوا گفت
دهن شیرین نمیشه

بورج آلمیش سیکیلن، کوزکن دورماق

/F با کیر عاریتی خود را داماد قلمداد کردن/ به مثابه: با کیر مردم گس کردن

بورنو بؤیوک اولانین، سیکیده بؤیوک اولار

/F آدم دماغ گنده، کیرش هم گنده میشه/ کنایه از سِت شدن چیزها با هم/ به مثابه: تخته که با تخته جور آمد،
حاجت نجار نیست

بورنویله پوخ ائشمک

/F با دماغ گه جوریدن/ کنایه از انجام کاری با مشقت بسیار

بوروق السون، یول اولسون، دوغرو اولسون، دول اولسون

/F پیچ در پیچ باشه، راه باشه؛ راستگو باشه، بیوه باشه/ کنایه از راه و کردار درست/ به مثابه: راستی کن که به منزل
نرسد کج رفتار

بوستانچی پوخو کیمی شیشمه

/F مثل گه بوستانکار به خود باد نکن/ کنایه از گزافه‌گویی/ به مثابه: گنده گوزی نکن

بوگون یندیگین خورمالار، صاباح گوتون قیرچالار

/F رُطبی که امروز خوردی، فردا کونت رو جر میده/ به مثابه: گسی کردم کونی دادم جریمه، سزای گس کن ناشی همینه

بوینوزلو آلدیق قوجو، آل آتدیق یوخدور گوزو.... "گوز" بورادا = داششاق

/F قوچ شاخدار خریدیم، دست انداختیم زیرش دیدیم خایه نداره/ کنایه از چیزی رو به جای چیز دیگه به آدم قالب
کردن/ به مثابه: عسل خریدیم، دوشاب دراومد

بؤیوک چؤلهمیه اوستورماق

/F روی دیگ بزرگ گوزیدن/ کنایه از گنده گوزی کردن/ تو کار بزرگان دخالت کردن/ به مثابه: سنگ بزرگ ورداشتن

به به سی آغزینا ایشر

/F بجه اش تو دهنش می شاشه / کنایه از بجه باهوش و پُرحرفی که حریف والدین است / به مثابه : به آلف بجه، به محله رو حریفه

بِی تویوندا اوستدورماق

/F دامادی که در عروسبش بگوزه / کنایه از انجام کاری در جا یا وقت بیجا / به مثابه : تازی وقت شکار ریدنش می گیره

بیتمین ایشین آناسینی، یاتماق سیکر

/F مادرِ کارِ تمام نشدنی رو، خوابیدن میگاد / یعنی: (بعضاً) خوابِ دوی دردِ کاری که تمومی نداره، است

بیتمین گوْتونه، بیره یازماق

/F تو کونِ بشیش گک نوشتن / کنایه از بزرگنمایی از چیزی کوچک / به مثابه : کاه رو کوه کردن

بیر آغاجدان اوخدا چیخار، بوخدا چیخار

/F از به درخت میشه هم بیکان در بیاد هم گه (زباله) / کنایه از حاصل بد یا خوب از یک چیز واحد

بیر آم قیرخ اویناشی اولار

/F به گس چهل تا فاسق داره / به مثابه : به مویز و چهل قلندر

بیر آله آزیقلیسی، بیر آله گوْتو قازیقلیسی قیسمت اولور

/F به به دست رزق و روزی، به یکی دیگه کونِ پاره قسمت میشه / کنایه از نصیب شدنِ اقبال خوب و بد / به مثابه همه رو برق میگیره، ما رو چراغ نفتی

بیر اوستوراق دوققوز دوختور سیچدیرار

/F به گوز ریدمون نه تا دکتر رو درمیاره / یعنی: برا به گوز نه تا دکتر گوزپیچ میشن / به مثابه : به دیوانه سنگی میندازه تو چاه، صد تا عاقل نمی تونن دریش بیارن

بیر اوستوراقلی جانی وار

/F جونش به به گوز بنده / کنایه از آدم ضعیف و یا بی اراده / به مثابه : دماغش رو بگیری جونش در میره

بیر بارماق بالدان اوتور، تولوغون گۆتون بیرتمازلار

/F به خاطرِ یه انگشتِ عسل، تَه خیکِ عسل رو چر نمیدن/ به مثابه: واسه یه دستمال قیصریه رو به آتش می کشه

بیر بورونا ایشدی، بیر بورونا سیجدی

/F تو یه دماغ شاشید، تو یه دماغ رید/ کنایه فحاشی کردن یا عملی زشت انجام دادن در حد اکمل/ به مثابه: جایی نریده نگذاشت

بیر بیریزله سیخیشین دئدیم، سیکیشین دئمه دیم

/F گفتم بروید تو همدیگر، نگفتم بگاین همدیگر (را)/ کنایه از برداشت نادرست/ به مثابه: گفتم آدم نمیشی، نگفتم شاه نمیشی

بیر بیرینی سیکن کوپک اوشاغی

/F توله سگهایی که همدیگره رو میگیرند/ مزاح کردن با ازدواج میان فامیلهای نزدیک

بیر تلبه پوخ اولاسان، آنجاق بختین اولسون

/F یه تاپاله گه باشی ولی یه جو شانس داشته باشی/ کنایه از داشتن بخت و اقبال به جای حُسن و زیبایی/ به مثابه: سگ خونه باش، کوچیک خونه نباش

بیر پوخ گئریده قویمادیق، یوخوموش کیمی یوخ اولدوق

/F هیچ گهی از خود بجا نگذاشتیم و چون خوابی به فنا رفتیم/ به مثابه: از آمدن و رفت ما سودی کو؟/ خیام

بیر دفعه سیکیلنه قحبه دئمزلر

/F با یه بار گاییده شدن به آدم قحبه نمی گن/ به مثابه: آدم با یه بار گاییده شدن، هیز نمیشه

بیر دونی وار قیرمیزی، گاه آناسی گئییر گاه قیزی

/F یه دامن قرمز داره، گاه تن ننه شه، گاه دخترش/ کنایه از هم مرام و هم فکر بودن در درون فامیل

بیر زامانه اولوب کی، کوچوک بویوگه سیکیش اویدیر

/F زمونه ای شده که کوچک به بزرگ گاییدن یاد می ده/ به مثابه: کار دنیا بر عکس شده/ از زمین به آسمون میباره

بیر سیکیک بویو وار، دونیانی قاتیب

/F یه قد کیری داره، اما عالمی رو به هم ریخته/ به مثابه: فلفل نبین چه ریزه، بشکن ببین چه تیزه

بیر سیکدیر، بیر بوغازی

/F یه کیرشه و یه گلوش/ کنایه از آدم خوشگذران/ مزاح با آدم مجرد/ به مثابه: آدم یالغوز خودش است و کیرش

بیر سیکیملیک جانی یوخدور

/F جونی برای گاییده شدن نداره/ کنایه از آدم لاغر و ناتوان/ به مثابه: داره جونش از کونش در میره

بیر گؤت کی دئدی سیچاچاغام، بیر گون سیچار

/F کونی که بگه: خواهم رید، یه روزی خواهد رید/ کنایه از اراده مصمم در انجام کاری/ به مثابه: سَرش پره، حَرَفش نیمیره

بیر گؤتو، بیر سیکه یوکلمک

/F یه کون رو بار یه کیر کردن/ مراد: انتظار کار و بار زیاد از کسی داشتن

بیر نَخیرین آدین، بیر آلا دانا پوخلار

/F گوساله پیسی گرفته، اسم یه گله رو بدنام میکنه/ به مثابه یه بُز گر، گله رو گر میکنه

بیر یئرده یاتیب، بیر یئرده سیچیرلر

/F با هم یه جا می خوابند و با هم یه جا میرینن/ کنایه از دو آدمی که در حد بسیار با هم نزدیک باشند/ به مثابه: سَری از هم سوا هستند

بیری آلورچی اولار، بیر آمورچی

/F یکی دلال مال و منال میشه و یکی دلال مُحبت / کنایه از معامله کردن با نیت اخلاقی و غیر اخلاقی

بیری آمجکده، بیری مَمه جکده

/F یکی رو پستونه، یکی رو مَمه/ کنایه از زنی که چندین طفل خردسال داره/ به مثابه: یکی به چَنگ، یکی به دندون

بیری اوستورور، بیری حسابا قویور

/F / یکی می گوزه، یکی به حساب میزاره/ به مثابه: یکی می بُره، یکی می دوزه

بیری کئچیب، ایکی سی ساللانیب

/F / یکیش رفته و دوتاش آویزونه (بدون شرح)/ توضیح: به مزاح در جواب "ساعت چنده؟" می گویند

بیرینده اولمادی حیا، یا سیک یا دیوارا دایا

/F / آدم بی حیا رو یا بگا یا بچسبونش بیخ دیوار/ کنایه از سزای بی حیایی

بیرینه دندیلر: بابان آچیندن اؤلدی. دئدی: واریدی یئمدی؟

/F / به یکی گفتن: بابات از گشنگی مرد، گفت: داشت و نخورد؟ / کنایه از نداری و درماندگی برای ارتزاق خویش

بیز راضی اولدوق دازا، داز گوتون قویدی بوزا

/F / ما به کچل هم راضی شدیم، کچل کونش رو گذاشت رو یخ/ کنایه از آدم بینوایی که طاقچه بالا بذاره / به گربه گفتند گُهت مُرحمه، خاک روش ریخت

بیزدن چک، اؤرگه یه سوخ

/F / از ما بکش بیرون، تو یکی دیگه فرو کن/ به مثابه: دیواری از ما کوتاه تر پیدا نکردی؟

بیزه گلن بیزه اوخشار، بیزده ایتین سیکینه

/F / اونی که سراغ ما میاد شبیه ماست، ما هم شبیه کیر سگ/ یعنی: هرکی با همتای خودش نشست و برخاست می کنه

بیزه یوخدور، ایچینه پوخدور

/F / حالا که چیزی به ما نمی ماسه، بزار گُه توش باشه/ به مثابه: دیگی که واسه من نجوشه، سر سگ توش بجوشه

بیزیم پولوموزون شیری، قانجیقدير؟

/F / مگه شیر روی سکه ما، ماده سگه؟/ کنایه از تبعیض قائل شدن/ به مثابه: مگه کیر ما اُستخون داره؟

بیزیم قیز بیزدن قاچار، باشینی اورتر قیچینی آچار

/F دختر ما در میره از دست ما، سرش رو می پوشونه لاپاش رو باز می کنه/ به مثابه :... چون به خلوت می روند آن کار دیگر می کند

بیزیم گلین بیزدن قاچار، اوزون اورتر گۆتون آچار

/F عروس ما فرار میکنه از پیش ما، روش رو می بنده کونش رو باز/ به مثابه :پولش رو میگیره از آراپد، کونش رو
میده به قاراپد

بیزیمکی بوزدومدور، خالقین کی قویروق

/F مال ما دُنبالچه است، مالِ مردم دنبه/ به مثابه :مال ما گل میناره، مال مردم زیر تغاره

بیلیجی گۆتو یئیب

/F کون (یه آدم) دانا رو خورده/ کنایه توام با مزاح از آدم دانا و یا باهوش/ به مثابه :حب دانای قورت داده

پ

پاپ چوخ اولسا، کلیسه یه پوخ دولار

/F تعداد پاپ که زیاد شد، کلیسا رو گه برمی‌داره/ کنایه از زیاده‌روی در کاری یا موردی/ به مثابه: وقتی همه کدخدا باشن، ده ویران میشه

پاچا آراسی

/F لا پا/ کنایه از آلت زن

پاچالارینین آراسینا گیرمک

/F خود رو میونِ پاچه مردم کردن/ کنایه از تعرض کردن یا ضرر رساندن به کسی/ به مثابه: موی دماغ شدن

پاشا قاپیسیندا پوخ وار

/F درب عمارت پادشاه گهی است/ مُراد: در محفل بزرگان بودن پرخطر باشد/ به مثابه: از این امامزاده مُعجزه‌ای نیست

پئزۆنگین آخیری درویشلیک‌دیر

/F عاقبت گردن کلفتی (گسکشی) درویشی است/ به مثابه: یابوی پیش‌آهنگ آخیش تویره‌کش میشه

پسیتماسان ایی گلمز

/F نچسی، بوش در نمیاد/ مُراد: تا خلاف نکنی، گندش در نمیاد

پوخ آغزیندا یووا قوروب

/F گه تو دهنش لانه کرده/ کنایه از آدم بسیار بد دهن

پوخ اوستوراغا یول وئرمیر

/F گه به گوز راه نمیده/ کنایه از دو آدمِ رذل که با هم شاخ و شونه می‌شکنن/ به مثابه: سیر به پیاز می‌گه بو میدی

پوخ اولان یئردن، چیبین اوزاق اولماز

/F مگس از جایی که تاپاله باشه دور نمی‌مونه/ به مثابه: این دغل دوستان که می‌بینی، مگسانند گرد شیرینی

پوخ اؤز پوخیدور کی دانیشمیر

لابد گه خودشه که نمی‌خواد دیگه حرفش رو بزنه/ یعنی: کار کار خودشه/ به مثابه: لابد یه آلوی کرمویی تو
/F خیکشه

پوخ ایچینده گول سئچیلمز

/F گل میان گه تمیز داده نمی‌شود/ به مثابه: یک خانه آباد میان شهری ویران، ناپیداست

پوخ ایچینده دیر قانمیر، وار یوخونو بیلمیر

/F تو گه مونده حالیش نیست، دار و ندار حالیش نیست/ به مثابه: تو گه خود دست و پا زدن

پوخ بویدا بوویو وار

/F به قدر یه گه قد داره/ اصطلاحی که برای تحقیر کردن کسی بکار می‌برند/ به مثابه: ...با اون قد کیریش

پوخ-پوخ دانیشماق

/F گه زیادی بر زبان راندن/ کنایه از حرف مفت زدن/ به مثابه: گسی شعر گفتن

پوخ پوخا قولای اوخشار، گول گوله

/F گه برازنده گه است و گل برازنده گل/ به مثابه: کند هم‌جنس با هم‌جنس پرواز، کبوتر با کبوتر، باز با باز

پوخ پوخدور، یاشی قوروسی یوخدور

/F گه گه است، تر و خُشک نداره/ به مثابه: چه حسن کچل، چه کچل حسن

پوخ پوخيله، قان قانیله یوبولماز

/F گه رو با گه، خون رو با خون نمی‌شوزن/ یعنی: مشکلی به ذات خود مشکل دیگری را حل نمی‌کند

پوخ چیخارتماق

/F گه درآوردن/ کنایه از کاری که از توش گند و گه دربیاد

پوخ دیغیرلادان

/F گه غلتونه/ کنایه از آدم دکل یا تنومند/ به مثابه: طرف بولدوزره

پوخ دبییل کی، دذن سیچیب

/F گه که نیستش، بابات ریده دیگه! / کنایه از عیب عزیزان را پنهان کردن/ به مثابه: خاکروبه به زیر فرش کردن

پوخ سالماق

/F گه (به میان) انداختن/ کنایه از مشکل ایجاد کردن در کاری/ به مثابه: گه کاری کردن

پوخ سبته قویماماق

/F هیچ گهی تو سبد ننداختن/ کنایه از نتیجه بی حاصل از کار کسی/ به مثابه: هیچ گهی از دستش برنمیاد

پوخ قاریشدیران

/F آدم گه به هم زن/ کنایه از آدم دو به هم زن/ به مثابه: آتش بیار معرکه بودن

پوخ قویالا یوخاری باشینا

/F گه رو بزارن بالاسرش/ کنایه از خیر کاری یا چیزی گذاشتن/ به مثابه: عطایش را به لقایش بخشیدن

پوخ قویوسونا داش آتماق

/F تو فاضلاب سنگ پرتاب کردن/ کنایه از کار عبث انجام دادن/ به مثابه: آب به غربال پیمودن

پوخ قویوندان پوخ چیخار

/F از چاه مبال تنها گه بیرون میاد/ به مثابه: از کوزه همان برون تراود که در اوست

پوخ قیزیل اولسا، کاسیبین گؤتو اولماز

/F اگه عن از طلا باشه، آدم فقیر فاقد کون میشه/ کنایه از اقبال بد آدم فقیر و بی چیز/ به مثابه: به ما که رسید، کون آسمون تپید

پوخ کورپی، ایت چوماقی

/F پارو گه برداری و چماق سگ پرونی/ کنایه از وسیله یا چیزی که برای هر کار پست یا مشقت باری بکار رود/ به مثابه: چوب دو سر گه

پوخ کیمی پولونون اولانجا، فیندیق قدر آمین اولسون

/F به جای داشتن پول هنگفت، اندازه یه فندق کس تو دست و باله باشه/ مراد از آرزوی داشتن آنچه که اکنون نیاز است

پوخ موتالی

/F خیک عن/ کنایه از آدمی که به هیچ دردی نخوره

پوخ ندور کی، کولگه سی نه اولا؟

/F گه چیه که سایه اش چی باشه؟/ به مثابه: مورچه چیه که کله پاچش چی باشه!؟

پوخ یئدیگینه پشماندیر

/F از گه خوردنش پشیمونه/ مراد: ندامت از کار خطا کردن/ به مثابه: به گه خوری افتادن

پوخ یئدیم: مین بیر دَر دین درمانی دیر

/F "گه خوردم" درمان هزار و یک درد است/ کنایه از جلوگیری از دعوا و مرافه بیهوده با یک عذرخواهی

پوخ یئدیم کلّی قورماق

/F کلک "گه خوردم!" "رو سوار کردن/ کنایه از توبه دروغین

پوخ یئمک

/F گه خوردن/ مراد از پشیمان شدن/ کنایه از کاری بد یا غلط انجام دادن

پوخ یئملی اولسا گؤتونه توربا تیکر

/F / اگه گه خوردنی بود، یارو واسه کونش یه کیسه می دوخت / کنایه از آدم بسیار خسیس / به مثابه : از آب کره میگیره

پوخ یئمیش دانا کیمی اؤزونو چکیب

/F / خودش رو مثل گوساله گه خور وانمود میکنه / کنایه از آدم گزافه گو و لافزن / به مثابه : لاف در غربت و آواز در بازار مسگرها

پوخ یئمینین چومچه سی باتماز

/F / قاشق اونی که گه نمی خوره، گهی نمیشه / مراد : تا خلاف نکنی گیر نمی آفتی / به مثابه : دزد نگرفته پادشاهه

پوخ یئین آدامین، قاشیقی بئلینده اولار

/F / آدم گه خور قاشقش به کمرشه / به مثابه : آدم گه خور قاشقش همراهشه

پوخ یئین ایتی اؤلدورمز لر

/F / کنایه : سگ گه خور رو نمیگشن / مراد : برای یک گناه کوچک، جزای بزرگی حکم نمی گنن

پوخ یئین ایتیم آی آلاه

/F / سگ گه خور تو هستم ای خدا / کنایه از ندامت جویی از خدا / مراد : بنده گناهکار توام ای خدا

پوخ یئینین بوینون یوخ، قاشیقین قیر

/F / آدم گه خور رو، گردنش نه بلکه قاشقش را باید خرد کرد / کنایه از میان بردن وسیله ای که با آن عمل بد انجام می شود

پوخ یئینین پوخین یمکدن سه، بال یئینین پوخین یه

/F / عوض خوردن گه آدم گه خور، گه آدم عسل خور رو بخور / به مثابه : آدم اگه یه گهی میخوره، گه یه آدم پولدار رو بخوره : ص. هدایت

پوخ یئینین گؤتوندن پوخ چیخار

/F / از کون آدم گه خور، گه بیرون میاد / به مثابه از کوزه همان تراود که در اوست

پوخا باسماق

/F تو گه فرو کردن/ کنایه: به بلا و مصیبت مبتلا کردن

پوخا دوشمک

/F تو گه افتادن/ کنایه از به بلا و مصیبتی گرفتار آمدن

پوخا دوشندن یارديم سورما، سنیده باتیرار

/F از اونی که تو گه گیر کرده یاری مجوی، چرا که تو رو هم تو گه میندازه / بدون شرح

پوخا سالماق

/F تو گه انداختن/ کنایه از کسی را به مشکلی یا بلایی دچار کردن

پوخا طاماهدیر

/F واسه گه هم طمع میکنه ! / کنایه از آدم بسیار طمعکار

پوخا قالماق

/F تو گه گیر کردن/ کنایه از در بلا و مصیبت گرفتار شدن

پوخا قویماق

/F تو گه نشانندن/ کنایه از کسی را در بلا انداختن

پوخا گوړه، تَرک

/F باز پشکیل به گه ارجحیت داره/ کنایه از انتخاب بین بد و بدتر/ به مثابه: صد رحمت به کفن دزد اولی

پوخدا سَبده قویمامایب

/F عن هم تو سبد نداشته/ کنایه از آدم بیکار و بی خاصیت / به مثابه: هیچ گهی نخورده تا حالا

پوخدا یئسن دولتی پوخو یه

/F اگه یه گهی می خوری، لاقل گه یه آدم پولدار رو بخور/ کنایه از انتخاب کاری کم ضررتر

پوخدان آز بیلن آدام، تاپانجا آتار

/F تیر و تُفنگ رو اون آدمی میندازه که از گه هم کمتر میدونه/ کنایه از آدم نادان که حرفش رو با زور اسلحه جلو
میبره

پوخدان سوواماق

/F با گه کاهگل مالی کردن/ کنایه از عیب و ایراد چیزی یا کسی را پوشاندن/ به مثابه: در مالی کردن

پوخلا تیکیلن، ایشاماق ایلن بیخیلار

/F چیزی که با گه بنا شد، با شاشی فرو می ریزه/ کنایه از سستی پایه کاری یا چیزی نادرست و دغَل/ به مثابه: خشت
اول گر نهد معمار کج تا ثریا می رود دیوار کج

پوخلو باشماقدیر

/F کفشی گه مالی شده است/ کنایه از آدمی که هر جا پا میذاره، از توش یه گندی در میاد

پوخلو، چامورلویا گولرمیش

/F آدم گه مالی شده به آدم گل مالی شده می خنده/ به مثابه: سیخ به سیخچه میگه کونت سیاهست

پوخلو مُعامیله

/F معامله گهی (بودار)/ کنایه از معامله مال دزدی یا خلاف/ به مثابه: چننش توگوشیه (دزدیه)! م

پوخلونون ایشه مکچینین گولمه سی کیمی

/F به مانند ریشخند آدمی که میرینه، به آدمی که میشاشه/ به مثابه: سیر به پیاز مذمت کردن

پوخلونون پوخلویا گولمسی توتار

/F آدم کون گهی به آدم کون گهی دیگری ریشخند میزنه/ به مثابه: دیگ به دیگ میگه روت سیاه

پوخو آغزیندا سا، اوت گنتسین

/F گه (حرف زشت) آگه تو دهنته، قورتش بده بره/ به مثابه: آدم باید حرف دهنتش رو بچوه تا قورتش بده

پوخو باسدیقجا، اییلنیر

/F هر چی که روی گّه رو سرپوش بذاری، بوی تعفنش بلند خواهدشد/ مُراد: برای همیشه کار خطا و نادرست پوشیده نخواهد ماند/ خلا رو هرچی هم بزنی گندش بیشتره

پوخو باشینا دوشمک

/F گّه خودش رو سر خودش افتاده/ به مثابه: تو چاهی که خودش کنده، افتاده

پوخو-پوخونا قاریشیب

/F به مثابه: عنش با گّهش قاطی شده/ کنایه از بهم ریختن احوالات و یا کار کسی

پوخو-پوخا قاتماق

/F عن و گّه رو قاطی کردن/ کنایه از دو کار بیجا یا نامعقول با هم به سراغ آدم اومدن/ به مثابه: عن تو عن شدن

پوخو تعریف ائتمکینن بال اولماز

/F با تمجید کردن از گّه، تبدیل به عسل همیشه/ به مثابه: اصل بد نیکو نگردد، زانکه بنیادش بد است

پوخو تولانباردا یانسین

/F بذار یه بار هم گّهش (مانند هیزم) تو گلخن حمام بسوزه/ طنز در باره آدم تنبلی که غفلتا کار ناچیزی انجام میده / به مثابه: تو پدم، پمیر و پدم

پوخو جینلی

/F گّه جئی/ کنایه از آدم بسیار عصبی و نیمه دیوانه / به مثابه: گّه چن زده

پوخو دویونلننده، بیزی تاپار

/F وقتی که گّهش گره بخوره، ما رو پیدا میکنه/ یعنی: آدمها غالبا هنگام بروز مشکلات سراغت رو میگیرن/ کنایه از دردرهای دوستانی که نه در خوشی، بلکه در ناخوشی خودشان سراغت می آیند

پوخو گودولن کؤرپنین اوزو گولر

/F چهره کودکی را که گّهش تمیز میشه، خندانه/ کنایه از بخور و بخواب آدم بی مسئولیت و بی دغدغه

پوخو نه قَدَر قاریشدیرسان، او قَدَر قوخار

F/ هر چه گه رو بهم بزنی، همون قدر بوی تعفنش بلند میشه/ به مثابه: خَلا رو هر چی بهم بزنی، گندش بیشتره

پوخو یئیه بیلیمیر، سورتور بوغازینا

F/ گه رو نمی‌تونه بخوره، می‌ماله گلوش/ کنایه از جریزه کاری نداشتن ولی تظاهر به آن کردن/ به مثابه: زُست آدم پولدار رو میگیره

پوخو یئیه بیلیمیرسن، قاشیقی بولاما

F/ تو که گه خوردن بلد نیستی، قاشق رو دیگه آغشته نکن/ به مثابه: تو که جو نتوانی خورد، خَری چه دعوی کنی؟

پوخو یوغون

F/ عَن گُفت/ کنایه از آدم تنبل و مفتخور

پوخون آدینی چؤل لاله‌سی قویارلار

F/ اسمِ گه رو لاله صحراپی میززن/ کنایه از بی‌عیب نشان دادن نقصان چیزی یا کاری/ به مثابه: عَن رو جای گوشت کوبیده قالب میکنن

پوخون آشیرماق

F/ گُهِش رو چپه کردن/ کنایه: کار خلاف کسی را به سرانجام رساندن/ به مثابه: زَهِرش رو ریخت

پوخون تَمیزلَمَک

F/ گه کاری کسی رو پاک کردن/ کنایه از ماست‌مالی کردن ایراد کار کسی/ به مثابه: ماله‌کشی کردن

پوخون کولگه‌سی

F/ سایه گه/ کنایه از آدم پَسِت فِطَرَت

پوخون گودور

F/ گُهِش رو میپاد/ کنایه از آدم بسیار خسیس یا حسود

پوخون نه یاشی، نه قوروسی

/F گه نه تَریش خوبه نه خُشککش! / به مثابه: نه اون خوبه نه ایشون، لعنت به هر دوتاشون

پوخونا په په دئییر

/F به عَنیش میگه نون (به زبان کودکان) / کنایه از آدم کم عقل / تحقیر کردن آدم بی تجربه/ به مثابه: به عَنیش میگه قاقا

پوخونا گوره بوستان آک

/F به اندازه گُهت در بوستان بَدرافشانی کُن / کنایه از گنده گوزی کردن/ به مثابه: اندازه سایز کونت بگوز

پوخونا گوره داد ائيله

/F به اندازه گه کونت داد بزن/ مُراد: به اندازه دهنّت لُقمه وردار/ به مثابه: پات رو از گلیم خودت درازتر نکن

پوخونا لایبق اوستوراق

/F گوزش لایبق گه شه/ کنایه از تناسب دو چیز با هم/ به مثابه: خَلایق هر چه لایق

پوخوندا سوموک چیخماق

/F تو گهش استخون در اومدن/ کنایه: تو مخمسه گیر کردن/ به مثابه: آلوی کرموی تو خیکش داشتن

پوخوندان قورخور

/F از گه خودش هم میترسه/ کنایه از آدم بسیار ترسو/ به مثابه: از سایه خودش هم میترسه

پوخوندان مونجوق تاپمیسن؟

/F تو گهت منجوق پیدا کردی مگه؟/ مُراد از کسی که یهو خوشحالی زیاد نشون می ده/ به مثابه: تو کونش عروسیه

پوخونو اوزاق ائت

/F گهت رو دور نگه دار/ به معنی: این بلا رو از خود دور کن/ کنایه از کار خلاف حذر کردن/ به مثابه: خود را با دست خویش به هلاکت نرسان

پوخونو تمیزلَمک

/F گُھش رو پاک کردن/ خرابکاریش رو درست کردن/ به مثابه: ماستمالی کردن

پوخونو قوغوروب یئیندیر

/F عَنش رو با بغوغو می خوره/ کنایه از ۱- آدم از خود راضی ۲- آدم خسیس

پوخونو یئیندیر

/F گُه خودشو رو هم می خوره/ کنایه از آدم بسیار خسیس/ به مثابه: از کونش در میاره، میذاره تو دهنش

پوخووا گوره گوتون اولسون، گوتووا گوره پوخون اولسون

/F به اندازه گُھت کون داشته باش، به اندازه کونِت گُه داشته باش/ کنایه از حد خود را نگاه داشتن/ به مثابه: به اندازه دهنِت گُه بخور

پوخویلان بوشماق

/F با گُھش زیان رساندن/ کنایه از کار خطای خود را پوشاندن و از زیر آن در رفتن

پوخوینان آَلَسَن

/F با گُه خود سر و کله زدن/ کنایه از آدم ول و بیکار/ به مثابه: مَرَحَم کُسی کفتر گذاردن

پوخی باسارسان ایی چیخار

/F گُه رو که لِهش کئی بوی گندش بلند میشه/ کنایه از رو شدن کار خلاف، پس از کندوکاو آن

پیشه دئدیلر یاخشی سان، سیچدی، پوخو قوئیدو پوخ اوسته

/F به بد گفتند که چه خوبی، رید و سنده گذاشت رو سنده/ کنایه از آدم بی جنبه/ به مثابه: خوبی بهش نیومده

پیشیک بالاسی باسماق

/F تو (زیادی) بچه گربه لِه و لورده شدن/ کنایه از گرفتار بچه پس انداختن بودن/ به مثابه: توله هاش از سر و کولش بالا میرن

پیشیک سیکی گۆستیر، ائششک سیکی ایله سیکی

/F کیر گربه رو نشون میده، با کیر خر میگاد/ کنایه از دون پاشیدن برای کسی/ به مثابه: خواهر کوچیکه رو نشون میدن، خواهر بزرگه رو عقده میکنن

پیشیک گۆتون گۆرمیش، یارا دیمیش

/F گربه چاک کونش رو که دید، گفت: "وای زخم!" به مثابه: جهود خون دیده

پیشیه دندیلر پوخون درمان دیر، قازدی قویلادی

/F به گربه گفتند که گهت درمونه، روش خاک ریخت/ کنایه از آدم بخیل

پیشی بی ائله سیک کی قایدیب اوزون جیرماخلاماسین

/F گربه رو باید طوری بگای که روت چنگ نندازه/ مُراد: هر کاری اصولی داره/ به مثابه: هر کاری آدابی داره

ت

تاپسان، یه داششاقیمی

/F پیدا کردی میتونی خایه‌ام رو بخوری/ کنایه از گشتن بیهوده برای پیدا کردن چیزی/ به مثابه: آب به غربال پیمودن

تازا گلین سیکه باخار کیمی

/F عین یه نوعروسی که به کیر زُل زده باشه/ کنایه از کسی که مات و مبهوت چیزی می‌شه/ به مثابه: سر جاش خشک‌ش زده

تبریز ۳ آی یای، ۳ آی قیش و ۶ آی سیکیش- قیریش

/F تبریز ۳ ماه تابستون، ۳ ماه زمستون و ۶ ماه هم به گاییدن می‌گذره (مزاح تبریزی‌ها در باره خودشان /) م

تداروک سیز سیچماغا گئدر، دونبالا-دونبالا داش آختارار

/F آدمی که بی‌تمهید میره برای ریدن، باید برای پیدا کردن سنگ این در و اون در بزنه/ کنایه از بی‌تدارکی و بی‌تدبیری در کاری/ به مثابه: بی‌گدار به آب زدن

ترسه چویریب، دوز سیکمک

/F چپکی خوابوندن (ولی) درست گاییدن!/ مُراد از تجربه و استادی در کاری/ به مثابه: آگه علی ساریونه، میدونه شتر رو کجا بخوابونه

تعریفلی قویونون تیریغی چیخدی

/F گوسفند تعریفی اسهالی در اومد/ به مثابه: عروس تعریفی گوزو از آب در اومد

تگنی اوینادان داششاقیدیر

/F اونی که بُز نر رو به تحرک وا میداره (به چالش می‌کشه)، خایه‌هاشه/ کنایه: آدم را داراییها و اموالش به کار سوق می‌دهند

تلسن ترسه سیچار

/F آدم عجول وارونه میرینه/ کارِ آدم عجول برعکس در میاد/ به مثابه: عجله کارِ شیطونه

توخ قالماسین، پوخو دئیر؛ آج قالماسین، پوخو یئیر

F/ سیر نباد "یه گھی رو میگه، "گشنه نباد" یه گھی رو می خوره/ کنایه از حرف مفت زدن/ به مثابه: بشنو و باور نکن

توخ، آجین گؤتون گودمز

F/ آدم سیر کون آدم گشنه را نمپاد/ به مثابه: سیر از گشنه خبر نداره

توریا گؤت

F/ کون توبره ای/ کنایه از کون گنده و گل وگشاد/ به مثابه: کون کمونجه ای

توک بوغازینا، سیچ آغزینا

F/ بریز تو حلقومش، برین تو دهنش/ کنایه از تطمیع کسی و وی را به کار پرمشقتی واداشتن/ به مثابه: خر کریم رو نعل کردن

تولکی نین سیکینی بیلدیگی یئر

F/ مثل دونستن جای کیر روباه/ کنایه از جایی بسیار دور افتاده/ ناکجا آباد/ به مثابه: اونجا که عرب نی انداخت

تومان دان سیک اوغورلاییر

F/ از تنبان مردم کیر می دزده/ کنایه از آدم فرصت طلب و طمعکار/ به مثابه: از آب کره میگیره

توی قوتارار تویلو قالار، اونا بیر گؤتو پوخلو قالار

F/ عروسی تموم میشه، میمونه صاحب مجلس و یه کون گھی/ کنایه از ددرسهای صاحب مجلس بعد از رفتن میهمانها
به مثابه: علی موند و حوضش

تویدا قیز بیئن، گؤتونا حنا یاخار

F/ اونی که تو عروسی دختر میپسند، تو کونش حنا میبند/ کنایه از زیان چشم دل داشتن به جای چشم عقل/ به
مثابه: اونی که خربزه می خوره، پای لرش هم می شینه

تویدان سونرا حنای گؤته یاخالار

F/ حنای بعد از عروسی مونده رو به کون می مالند/ کنایه از بیمورد شدن استفاده از چیزی یا کاری/ به مثابه نوشدارو
: پس از مرگ سهراب

تویوق پوخو رنگی

/F رنگِ گُه مرغ/ مُراد از رنگ سبز مایل به خاکستری

تویوق قوجالاندا، گۆتونو قیسار

/F مرغ که پیر بشه، دُمش رو لای پاش جمع می کنه/ کنایه: آدم که پیر می شه خساست می کنه/ به مثابه: جون به عزرائیل نمیده

تویوق گۆتی تۆبه گۆتورمز

/F کون مرغ توبه بردار نیست/ مُراد از دشواری ترک عادت/ به مثابه: ترک عادت موجبِ مَرَض است

تویوق گۆتونه بَنَر

/F شبیه کون مرغ شده/ کنایه از مردان سبیل تراشیده است

تویوق گنَدَر، پوخو اؤزیله گنَدَر

/F مرغ راه می ره و گُهش را هم با خودش می برد/ کنایه از بارِ ضرری که انسان نادانسته به دوش میکشد

تویوق یومورتالادیقجان، گۆتو دارالار

/F مرغ هرچی بیشتر تخم بذاره، کونش تنگتر می شه/ کنایه: آدم هر چی پولدارتر، آزمندتر/ به مثابه: آنان که غنی ترند محتاج ترند

تویوغون گۆتونَدَن یئیر، پوخو یئر توکولمَسین

/F مرغ رو از کونش می خوره، مبادا گُهش حیف بشه/ کنایه از آدم کینس/ به مثابه: یارو نَم پَس نمیده

تویوغون گۆتونو گودور

/F کشیک کون مرغ رو می کشه/ کنایه از آدم فقیری که از زورِ گُشنگی تخم مرغ رو می پاید

تۆبه تۆبه، نه تۆبه، گۆت ورن گۆته نه تۆبه؟

/F: توبه توبه، واسه چی توبه؟ چه حاجت به توبه، برای کون کونده؟/ کنایه از آدمی که توبه بردار نیست/ به مثابه: توبه گرگ مرگه

تویوندا اوستورمامیش

/F تو عروسیش نگوزیده/ کنایه از زود رنجی یا برای چیز کوچکی رنجیدن/ به مثابه: گُشنگی نکشیده تا عاشقی یادش بره

ج

جانی سیک آلتیندا چیخیر

F/ داره جونش زیر کیر درمیاد/ کنایه از رنج و مشقت فراوان دیدن/ به مثابه : داره بد جوری گاییده میشه

جانی گوتیندن چیخیر

F/ به مثابه : جونش از کونش درمیاد/ کنایه از کسی که داره بار کار یا مشقت زیادی رو تحمل می کنه

جانی یانان، جیرت اوستوران چیخیب

F/ یهویی آدم دلسوز، گوزو از آب دراومد/ کنایه از آدم دو رو/ دو دوزه باز/ به مثابه : یهو دم خروس زد بیرون

جاهیلین سینیق جامی ایله شراب ایچسن، گوتون جیریلار

F/ با جام شکسته آدم جاهل شراب بنوشی، کونت جر میخوره/ پرهیز از ممارست با آدم جاهل/ به مثابه : با طناب پوسیده کسی تو چاه رفتن

جویزین سیندیرماق

F/ گردوی ظرف رو شکوندن/ کنایه از تو کون کسی گذاشتن/ به مثابه : گس و کون ظرف رو یکی کردن

چ

چادراسی یوخ اورتمه‌یه، اورناق‌ایله گئدیر سیچمه‌یه

/F چادر نداره سر کنه، با تخت روان میره برای ریدن/ به مثابه: به ذره عن تو کونش نیست، می‌خواد سر در شمس‌العماره برینه

چامورا داش آتسان، اوستونه سیچر

/F به باتلاق سنگ بندازی، روت گه میندازه / کنایه از کاری که نه تنها سود نداره، بلکه زیانمند است/ به مثابه: تُفِ سربالاست

چایدان کئچنده، گؤت - گؤته دیمک

/F هنگام گذشتن از رودخونه، کون به کون شدن/ این مثل برای نشان دادن یک رابطه دوری برای بستگان استفاده میشه. معادل آن در فارسی یافت نشد/ م.

چئزقیراق شورباسی

/F آبگوشت گوز/ کنایه از غذای بیمزه و بی خاصیت/ مُراد از غذای من درآوردی

چئزن ایله بویوران یورولماز

/F آدم گوزو و آدم تعارفی خسته شدن تو کارشون نیست/ کنایه از آدم‌هایی که حرفشون و قولشون بادِ هواست

چئزین آتین، چئزین بالاسی اولار

/F از اسب مُردنی، گزه مُردنی حاصل می‌شه/ کنایه از نتیجه نامطلوب از عملی نامطلوب/ به مثابه: از کوزه همان تراود که در اوست

چئیندوقونا گوونمه، اوندوقونا گوون، اوندوقونا گوونمه، سیچیدیغینا گوون

/F به آنچه میجوی، غزه نشو، به آنچه قورت می‌دهی غزه شو؛ به آنچه قورت می‌دهی غزه نشو، به آنچه می‌رینی غزه شو/ کنایه از عاقبت اندیشی/ به مثابه: هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت

چپ آمین، گؤته ضرری وار

/F کُس چپول واسه‌یه کون ضرر داره/ کنایه از تاثیر بد چیزی روی چیز دیگر/ به مثابه: پسر نوح با بدان بنشت، خاندان نبوتش گم شد

چک اوستوروم، بیرده باس

/F بکش بیرون تا بگوزم، (اونوقت) یه بار دیگه بکن توش / مُراد از کسی که تنها مراقبِ منافع خودش است / کنایه از آدم منفعت طلب / به مثابه: بزار لاقل یه نفس بکشیم

چوبان دئیر که قویونون هر بیر شئی ایشه گَر، باشقا بیر شئی دَن. اودا منیم آغزیم

/F به قول چوبان: هر چیز گوسفند قابل استفاده است بجز یک چیز اون (آلت گوسفند)، اون هم تو دهن من

چوخ اوزون سیچمیسن، بیر آز اوجوندان دیشله

/F خیلی بلند ریدی، یه کمی هم از سرش گاز بزن / به مثابه: خیلی خوش چُسی، جلوی باد هم وایمیستی

چوخ تَلَسَن، گُری سیچار

/F آدم بسیار عجول، از ریدن پس میوفته / به مثابه: عجله کار شیطونه

چوخ سیک گۆرموشدیک، زینقیرووسینی گۆرممیشدیک

/F کیر زیاد دیده بودیم ولی کیر زنگوله دار ندیده بودیم / کنایه از مشاهده چیزی عجیب و غریب / به مثابه: به حق چیزهای ندیده و نشنیده

چوخ قالخیق سیکین وار، یارپزده یئیرسن؟

/F خیلی کیر با استقامتی داری، پونه هم می خوری؟ / به مثابه: خیلی خوش کت و کوله، راست خیابون هم وایمیسته

چوخ قورو دیللاغین وار، ساری قارپز یئیرسن

/F خیلی چوچولهات خشکه (تر تمیزه)، هندونه زرد هم میخوری / به مثابه: خیلی خوش چُسی، جلوی باد هم وایمیستی؟

چوخ گزن بوخ گتیرر

/F آدم گردشی، گُه (هم) با خودش همراه میاره / کنایه از دردهای آدم به اصطلاح دَدَری / به مثابه: وقتی جیک جیک مستونت بود، فکر زمستونت نبود

چوخ یئین، بوخ یئیر

/F آدم زیاده خور، گُه خور میشه / کنایه از عاقبت و زیان طمعکاری / به مثابه: طمع میبرد از رُخ مرد، آب

چوخلارین سیکیب، چوخلارین اینتیظاردا قویوب

F/ خیلی‌ها رو گاییده، خیلی‌ها رو هم تو انتظار گذاشته/ کنایه از آدمی که درمالی کنه و بدقول باشه/ به مثابه: تو ماری هر که را بینی بزنی، یا که بوم هر کجا نشینی بکنی

چوخلوجا چالیشدی قورد اولایت، پوخونا بَلَشْدی اولدی پوخ جومالاق

F/ گرگ بسیار تلاش کرد تا سگ باشه، اما تو گه خودش غلت خورد و شد پُشته‌ای از تاپاله/ به مثابه: اصل بد نیکو نگردد، زانکه بنیادش بد است

چوخلوق، پوخلوقدور

F/ کثرت فساد می‌آورد/ کنایه از زیاده‌خواهی/ به مثابه: بسا کس که داد از طمع جان به باد: /سعدی

چول آمیجیغی

F/ کُسِ وحشی/ کنایه از جنده خیابونی

چیبین گۆزو دادلی‌دا، قارغا گۆزو پوخلودا

F/ چشم مگس به چیزهای شیرین، چشم کلاغ به چیزهای گُهی خیره میشه/ بدون شرح

چیرکین آر اولسون، پوللو اولسون

F/ شوهر زشت باشه ولی پولدار باشه/ مُراد: پول حلال مشکلاته/ به مثابه: مُفت باشه، کوفت باشه

ح

حالیان گۆره حاللان، آراردا بیر ساللان

F/ بسته به حالت حال کن، در این بین خود را (از غم) رها کن / کنایه از لذت بردن از زندگی در زمان حال / به مثابه :چو فردا رسد، فکر فردا کنیم

حرام سیکیمدیر، اودا آغزیمایئیشمز

F/ تنها چیزی که در من حرامه کیرمه، اونم به دهنم نمیرسه / ۱- کنایه از آدم مدعی حلال خوری ۲- خودستایی

حَقَقیم ایتین گوتینده اولسا، باشیمی سوخوب چیخاردارام

F/ حق من اگه تو کون سگ هم باشه سرم رو میکنم توش و بدست میارم / به مثابه :مهتری گر به کام شیر در است ،شو خطر کن، ز کام شیر بجوی

خ

خائن خوفلو اولار، گۆت ورن شکیللی

F/ آدم خائن خوفناک به نظر میاد، آدم کونده خوش چهره/ کنایه از نوعی تناسب در صفات ظاهری و درونی آدمها / به مثابه: تره به تخمش میره، حسنی به باباش

F/ خالق گۆتيله اوستوراندا، بو آغزیلن سیچیر

وقتی آدمها با کونشون می گوزن، این یارو با دهنش می رینه/ کنایه از آدم بسیار بددهن

خالامین سیکی اولسایدی، دایی دئیردیم

F/ آگه خاله ام دول داشت، دایی صدایش می کردم/ به مثابه: آگه خالم دول داشت، خالوم بود

خالقا گلیر قلم قاش، بیزه گلیر آلاباش

F/ ظرف مردم (دختر) ابرو قلمی میاد، ظرف ما سگ شکاری/ مُراد از طالع نحس/ به مثابه: نوبت که به ما رسید، کون آسمون تپید

خان سیکیب، خاتون اولوب

F/ خان گاییده، خاتون دراومده/ کنایه از مقام موروئی یا نسی کسی/ به مثابه: شاه گاییده، شازده شده

خان مَنی آلمیشدی، بیر قالمیشدی سیکمه بی

F/ خان من رو گرفته بود، تنها مونده بود گاییدن من/ یعنی: همه چیزمون درست بود، فقط همین رو کم داشتیم

خانیم آلماق گۆت گزک، گونده بیر کیلو ات گزک

F/ زن گرفتن جُرئزه می خواد، روزی یه کیلو گوشت می خواد/ کنایه از جرات و تمهیدات لازم در انجام کاری داشتن/ به مثابه: کسی که منار میدزده، چاهش رو هم میکنه

خانیم، گۆتون آغیردیر؟ بو داش بو نَرزو

F/ خانم جان، می گی کونت سنگینه؟ این سنگ و این ترازو ! / کنایه از راستی آزمایی ادعای آدمها/ به مثابه: این گوی و این میدان

خزنه یه ایشه ین

F/ شاشیدن به مال و ثروت (در اینجا) / کنایه از مال و منال را به گ دادن/ به مثابه: آتیش زدم به مال

خسته‌نین پوخ قاپماسی درد هوولیندن اولار

F/ آدم بیمار از هول جانس، به هر گهی چنگ می‌زنه/ یعنی: آدمی که در حال غرق شدن، به هر خس و خاشاکی چنگ میندازه/ به مثابه: از روی لاعلاجی به خر می‌گه خانجی

خلالیق سیکیلندن سونرا، قاپونی قیفیللمک

F/ در را قفل کردن، پس از گاییده شدن جماعت/ مُراد از کار از کار گذشتن/ به مثابه نوشدارو پس از مرگ سهراب

خوروز ائولنیر، تویوق ائئلنیر

F/ خروس ازدواج میکنه، مرغ مُباهات/ به مثابه: خونه عروس بزن و بکوبه، خونه داماد خبری نیست

خوروزون گوتونو یاغ توتاندا، بانلاماز

F/ کون خروس وقتی چربی بگیره، بانگ برنمیداره/ کنایه از افرادی که تا به مال و مکت میرسند، خساست میکنند / به مثابه: آنان که غنی‌ترند مُحتاج‌ترند

د،ذ

دادلی-دادلی یئمه گین، آجی-آجی اوستورماسی اولار

/F خوراک بی خوشمزه خوردن، گوزیدن بسیار تلخی به همراه دارد/ به مثابه: هر کی خریزه می خوره، پای لَرزش می شینه

دادلی دیل چکدیزر یوکو، آجی دیل سیکدیزر کؤکو

/F زبان شیرین تاب بار کشیدن می دهد، زبان تلخ تیشه به ریشه میزند/ به مثابه: با زبان خوش مار را از سوراخ بیرون می آورد و زبان سرخ سِر سبز بر باد میدهد

دادلی دیلر یوخسول اوزون آغ ائیلر، آجی دیلر وارلی سانسا پوخ ائیلر

/F خوش زبانی بی پول رو روسفیدش می کنه، تلخ زبانی پولدار باشی هم به گه می نشونه/ به مثابه: از هر دستی بدی، از همون دست میگیری

دار گؤتدن، دار استوراق چیخار

/F از کون تنگ، گوز ناچیز بیرون میاد/ به مثابه: از کوزه همان تراود که در اوست

داش یئسه ده قوم سیچار

/F سنگ هم که بخوره، ریگ میرینه/ کنایه از معده قوی/ به مثابه: معده اش سنگ رو آب میکنه

داششاغا باخین جا، باششاقا باخ

/F به جای اینکه به خایه هات برسی، به پس مانده های (محصول) خرمن برس/ سرکوفت آدمی که دل به کار نمیده/ به مثابه: برو فکر نان کن که خریزه آب است

داششاغی چالپاقدان، ائله اوغور دامماز

/F از چنین خایه ناپاکی، اقبالی بر نمی آید/ کنایه از خسیس و لثیم بودن/ به مثابه: از دستش آب نمی چکه

داششاغی شیشیب

/F تُخمش باد کرده/ کنایه: در مورد کسی که به ناروایی از کسی قهر کرده/ به مثابه: قهر ور چُسونده

داششاغی قابو آراسینده قالماق

/F / تۇخمش لای در گیر کردن / کنایه از تو بد مخمصه‌ای گیر کردن / به مثابه : آزه لای کون گیر کردن

داششاغی قارنینا گیرمک

/F / خایه‌هاش تو شکمش فرو رفتن / کنایه از ترسیدن / خایه‌هاش جفت شدن / به مثابه : خایه‌هاش تو گوش گیر کردن

داششاغی ایله قوز سیندیرماق

/F / با تۇخمش گردو شکوندن / کنایه از آدم بانفوذ / به مثابه : ظرف خَرش میره

داششاغیما کی

/F / به تۇخمم

داششاغین دستماللاماق

/F / خایه‌هاشو دستمال کشیدن / کنایه از چاپلوسی کردن / به مثابه : خایه‌مالی کردن

داششاغین قیزلار یئسین

/F / تۇخمش رو دخترا بخورن / توضیح : این عبارت بیشتر برای تمجید و ترغیب پسر بچه‌ها که کار بزرگی انجام می‌دهند بکار می‌رود

داششاغین قیرخا-قیرخا دَلاک اولدو

/F / از اصلاح کردن موهای تخرمش شروع کرد تا یه پا سلمونی شد / کنایه از خود آموختگی تا کار حرفه‌ای / به مثابه : کار بسیار باید کرد تا پخته شود خامی

داششاغین یاغلاماق

/F / تۇخم کسی رو روغن‌مالی کردن / کنایه از خایه‌مالی کردن / به مثابه : سیبیلش رو چرب کردن

داششاغینا دانا پوخو

/F / گه گوساله (حواله) تۇخمه‌هاش / کنایه از رفع چشم‌زخم / برای دفع قضا و بلا گفته میشه / به مثابه : بر چشم بد لعنت

داششاغینا دئییل

/F / به تۇخمش هم نیست / کنایه از بی‌اهمیتی کاری یا چیزی

داششاغینا سایماماق

/F به تُخمش حساب نکردن / کنایه از بی‌اعتنایی مطلق / به مثابه: به تُخیم اسب حضرت عباس

داششاغینا سریماق

/F به تُخمش پیچوندن / یعنی: از سر باز کردن / کنایه از سر کار گذاشتن کسی / به مثابه: دنبالِ نخود سیاه فرستادن

داششاغینا سو آتماق

/F رو خایه‌اش آب (خُنک) ریختن / کنایه از خشم خود را فروکش کردن / به مثابه: بزَن به آب یخ

داششاغینا قوم سَپمک

/F روی کیرش ماسه ریختن / کنایه از کاری بیهوده انجام دادن / به مثابه: تُخمها رو هوا دادن

داششاق حَبی آتماق

/F قُرس بیخیالی بالا انداختن / کنایه از بی‌خیال شدن / به مثابه: بی‌خیالی طی کردن

داششاق - داششاغا وورماق

/F خایه به خایه زدن / کنایه از خودستایی کردن / به مثابه: مَنم مَنم کردن

داششاق شورباسی

/F آبگوشتِ خایه / کنایه از تُخمی بودنِ غذایی یا کار شیر تو شیر / به مثابه: شَلَم شوربا

داششاق قووورماسی وئرمک

/F قورمه خایه به کسی دادن / کنایه از بی‌حُرمت کردن کسی / به مثابه: (کسی رو) سگّه یه پول کردن

داششاقلارین قانتارلاماق

/F خایه‌هاش رو وُزن میکنه / کنایه از بی‌کاری / به مثابه: خایه‌ها را باد زدن

داششاقلارین یایماق

/F خایه‌هاش رو پهن (ولو) کرده/ کنایه از تنبلی/ به مثابه: تُخمهاش رو هوا داده

داششاقلارین یئرلدر، گۆرمه‌میشه گۆت دوشسه

/F اگه کون قسمت آدم ندید بدید (نوکیسه) بشه، خایه‌هاش رو هم توش فرو میکنه/ کنایه از آزمندی و طمع داشتن

داششاقلی آدام

/F آدم باخایه/کنایه از بی‌پروا بودن

داششاقلی قادین

/F زن خایه‌دار/ کنایه از زن باشهامت/ به مثابه: شیرزن

داششاقلی لوبیبه اکمک

/F لوبیای خایه‌دار کاشتن/ کنایه از غلُو کردن/ به مثابه: گنده‌گوزی کردن

داغ ایی اولونجا، باغ ایی اول

/F به جای سگ کوهستان بودن، سگ بوستان شو/ کنایه: با تدبیر و اندیشه، کاری آمن‌تر و پر منفعت‌تر انجام دادن / به مثابه: آفتابه و لوله‌نگ هر دو به کار میکنند، اما قیمتشان موقع گرو گذاشتن معلوم میشه

داغدا تکه سیکیلرر، بیر اوجون بیزه دیکیلر

/F تو کوه بُز نر می‌گایند، نوکش رو تو کون ما فرو میکنن/ مُراد: گناهِش بی‌سبب میوفته گردن آدم بیگناه/ به مثابه: گنه کرد در بلخ آهنگری، به شوستر زدند گردن مسگری

داغداکی ایت، گل گۆتومو بیرت

/F سگ کوهستان، بیا به دفعه کونم رو پاره کن/ به عنوان تحقیر و بی‌ارزش کردن آدمی بسیار پرخاشگر بکار می‌رود / به مثابه: حالا بیا کیرم رو بخور

دالیدان نرگیز، قاباقدان چنگیز

/F از عقب نرگس، از جلو چنگیز/ کنایه از آدم دوچهره/ به مثابه: از دور دل می‌برد و از نزدیک زهره را

دائزالینا سایمیر

/F به تُخمش هم حساب نمی‌کنه/ کنایه از به حساب نیاوردن کسی یا موردی

دئدیَلر خالانی سیکمک اولماز، او پیری ائشیددی دئدی: من سیکدیم، اولدو

/F گفتند که خاله رو همیشه گایید، یکی شنید و گفت: ما گاییدیم، شد/ به مثابه: کار نُشد نداره

دئشیکلی مونجوق یئرده قالماز

/F مَنجوق سوراخدار، رو زمین نیمونه/ مُراد: دختر در خانه پدری ماندگار نیست/ به مثابه: مالی نیست که رو زمین بمونه

دئینگنین گؤتونی ایش سیکر

/F کون آدم پُرحرف رو کار کردن میگاد/ مُراد: کار کردن است که ذهن آدم پُرحرف رو می‌بندد

دَسینه اوخشادانی، سالیر ننه‌سی قوینونا

/F هر کی رو شبیه باباش میبینه، میندازه تو بغل مامانش/ به مثابه: هر کی سبیل داره که بابات نیست

دَمدن چوخ، هیچ کسه اینانمارام؛ اودا هر گنجه آنای سیکر

/F به هیچ کسی مثل پدرم اعتماد ندارم، اونم هرشب مادرم رو میگاد/ کنایه از بی‌اعتمادی مطلق

دَدمین ساللانی، آنامین لازیم اولانی

/F آویزونهای پدرم، لازمه‌یه مادرم/ کنایه از کیف پولِ بابا که احتیاج مادر است

دَیین سوموین سیکیم

/F مغز استخونِ بابات رو گاییدم/ توضیح: این عبارت به هنگام عصبانیت مُفرط استفاده میشه

دَرد سیکر کیمیدیر، هر کس آن بؤیوگی اؤزونه سانار

/F درد مثل کیر میمونه، هر کس مال خودش رو بزرگتر میدونه/ مُراد: هر کس مشکل خودش رو بزرگتر از مشکلات دیگه مبینه

دَرده ائششک تاپمیسان، خله بیر اثرککلین-دیشیلییین سوروشورسان؟

F/ تو دَره الاغ (مُفت) پیدا کردی، حالا می پرسسی نَره یا ماده است؟/ به مثابه: دندون اسب پیشکش رو که نمی شَمُرَن

دَلی پوخوندان دادلی کیمی

F/ مانند مَره کردن دیوونه از گُهش/ کنایه از کار بیجا/ به مثابه: گُه بیجا خوردن

دَلی سیکمَدَن یورولدوق، بیر عاقیلی ایله راست گلمه دیک

F/ دیگه خسته شدیم از دیوونه گاییدن، گیر یه آدم عاقل نیفتادیم/ کنایه از بدبیاری/ به مثابه: اینم از شانس گُهی
ما

دَلی سیکین توتان کیمی

F/ مثل دیوانه ای که کیرش رو (سفت) گرفته/ کنایه از گرفتن چیزی و ول نکردن آن/ به مثابه: عینهو کُسی سگی که قفل کرده

دَلی قیز دیلاغینین اوینایان کیمی

F/ مثل رقص کُسی دختر دیوانه/ کنایه از کاری خنده دار و بیجا انجام دادن/ به مثابه: عجب کُسی مَسَنگی یه

دلی دیر؟ سیچسین پوخونو یئسین

F/ دیوانه است؟ خُب برینه و گُهش رو بخوره! / مزاح کردن با کسی که بابت رفتار غیر عادی اش، دیوانه خطابش کنند

دَلینی سیکمَدَن، عقیللی یه گؤت ورمک یاخشی دیر

F/ کون دادن به آدم عاقل، بهتر از گاییدن آدم دیوانه است/ به مثابه: موش زنده بهتر از گربه مُرده است

دَلی یه اوستور دئسن، سیچار

F/ به آدم دیوونه (بی کله) بگی بگوز، میرینه! / مراد از آدم زیون نفهم

دَلی یه نه گؤت وئر، نه گؤتونو سیک

F/ به دیوونه نه کون بده، نه بگاش/ کنایه از تعامل نکردن با آدم بی عقل/ به مثابه: از دیوونه نه چیزی بگیر، نه چیزی بده

دوران سیکین دین ایمانی اولماز

F/ کیر سیخ شده، دین و ایمون نمی شناسه/ به مثابه: آدم گشنه، دین و ایمون نداره

دوردی دوردی، سیچدی ایشین گولونه

/F وایستاد وایستاد، رید تو بهترین جای کار/ کنایه از بی‌دقتی و بی‌کفایتی در کاری یا موردی/ به مثابه: جُفت پا رفت تو صورت

دورناین بویونو قارغا اولسا، بورنو بوخدان چیخماز

/F اگه گردن دُرنا مانند کلاغ بود دماغش از گه بیرون نمیومد/ به مثابه: اگه پشیمونی شاخ بود، فِلائی شاخش به آسمون می‌رسید

دوزو یئیب، دوزدانا سیچیر

/F نمک‌خورده، تو نمکدون میرینه/ کنایه از آدم نمک‌شناس / به مثابه: نمک خورده، نمکدون شکسته

دوست دوستو سیکر، یاد اولوسونون گوّری

/F دوست دوست رو میگاد، بیگانه قبر مرده اون/ یعنی: ضرر دوست به خود شخص میرسد، ولی ضرر اغیار به سلاسه او

دوست دوستون قورومساقی دیر

/F دوست قُرمساقی به دوست رو می‌کنه/ کنایه از دوستی که اسرار دوستش را نزد دیگری فاش می‌کند/ به مثابه: دیوار موش داره، موش هم گوش داره

دوشمنه اومماق، پوخلوقا جومماق دیر

/F چشمداشتی از دشمن داشتن، شیرجه رفتن تو گه است/ یعنی: از دشمن انتظار خیر داشتن موجب هلاکت است /به مثابه: چُغندر گوشت همیشه، دشمن دوست همیشه

دوققوز اوستوراقدان بیر استوراق آلماق

/F از نه تا گوز، یه دونه گوز ستاندن/ کنایه از کاری یا چیزی که نتیجه کم ارزش یا بی‌کیفیتی داشته باشد/ به مثابه: بُلبل هفت تا بچه میزاد، شش تاش بسکه (حشره‌خوار)، یکیش بلبله

دوعا یازدیم ایتیوه، ایتین سیکی گوْتووه

/F دعا نوشتم برای سگت، کبر سگ تو کونت/ مُراد از دست انداختن آدم ساده‌لوح و زودباور /به مثابه: هالو گیر آوردن

دول آرواد سیکین قدرینی بیلر

F/ قدر کیر رو بیوه میدونه/ کنایه از تجربه و آشنایی آدمها/ به مثابه: قدر زر زرگر شناسد، قدر گوهر گوهری

دول آرواد یوخودا، ایکینجی آرین گؤزر

F/ زن بیوه میخوابه، تو خواب شوهر دوش رو می بینه/ به مثابه: شتر در خواب بیند پنبه دانه

دول آروادی یوقون سیک ایله قورخوردور

F/ بیوه زن رو از کیر کلفت می ترسونه! / کنایه از آدم باتجربه/ به مثابه؛ ز باران کجا ترسد آن گرگ پیر: نظامی

دولتینین ایتمی یاتماز، کاسیبین سیک

F/ آدم پولدار سگش نمیخوابه، آدم فقیر کیرش/ مُراد: سگ زیاد بخاطر نگهبانی اموال آدم پولدار، بچه زیاد بخاطر کیر همیشه بیدار آدم فقیر

دولو قاریندان آنجاق بوخ چیخار

F/ از شکم پُر تنها عن بیرون میاد/ کنایه از زیادی مال اندوزی و مَضرات آن/ به مثابه: پول مثل پهن میمونه، اگه یه جا جمع بشه بوی گند میده

دون ایچیندن، سیک بَینمک

F/ از توی جامه، کیر پسندیدن/ کنایه از ندید انتخاب کردن کسی یا چیزی/ به مثابه: چشم بسته برگزیدن

دون دَییشترمک کیمی، سئوگی دَییشترمک

F/ مانند عوض کردن لباس، سوگی عوض کردن/ کنایه از آدم تنوع طلب/ به مثابه: آب میبینه تشنه میشه، نون میبینه گشنه

دوندان چیخیب تومان گؤزن گؤت، جیریلدار

F/ وقتی کون از دامن در بیاد تو شلوار بشینه، جیر جیر صدا میده/ کنایه از آدم ندید بدید یا نوکیسه/ به مثابه
:ندید بدید وقتی بدید، به خود برید

دَوَنی یوک ایله، ساریبانی سیک ایله یئیر

F/ شتر رو با بارش، ساریان رو با کیرش یه جا می بلعد/ کنایه از آدم بسیار طمع کار/ به مثابه: حریص را نکند نعمتِ دو
عالم سیر

دونیا خیار کیمیدیر- بیر گون آغزییان، بیر گون دالییان

F/ دنیا مثل خیاره، یه روز به کامته، یه روز تو کونته/ به مثابه: دنیا مثل دیلم میمونه، گاهی به مُشته، گاهی به پُشته

دونیا فانی، اؤلوم آنی، بیر کزه ورسَم نولار یعنی؟

F/ دنیا فانیست و مُردن آنیست، از یه بار دادنم چه ضرری باقیست؟ /کنایه از رهایی از قیود عادات سُتتی /به مثابه
یه شب که هزار شب همیشه

دونیانین گؤتونه بارماق سوخوبدور

F/ انگشت تو کون دنیا فرو کرده/ کنایه از هیچ فسق و فجوری دریغ نکردن/ به مثابه: خوار دنیا رو گاییده

دووشان بالاسی گؤرسه تمک

F/ بچه خرگوش نشون دادن/ کنایه از گول زدن، کلک زدن/ به مثابه: گنجشک رو رنگ میکنه، جای قناری میفروشه

دوه بویویور، پوخی یوخ

F/ شتر بزرگ میشه، اما گهش نه! / کنایه از بزرگسالان کم عقل/ به مثابه: عقل یه بچه رو داره

دوه تیکانی، قادین سیکنی سئور

F/ شتر خار رو و خاتون بگاش رو دوست داره/ کنایه از تمایل آنچه که باب میل باشد/ به مثابه: آدم دیوونه از رنگ
قرمز خوشش میاد، آدم گیج از زرد

دوه دامدان چیخار، اوغول آمدان

F/ شتر از بام آید برون و پسر از فرج (زهدان مادر) / کنایه از مقایسه خُسران ارزش‌های معنوی و مالی / ترجیح زیان
مالی به زیان جانی / به مثابه: از زیر بوته که نیومدیم بیرون

دوه گوتی یاغلاماق

F/ کون شتر چرب کردن/ کنایه از کار بیهوده کردن/ به مثابه: مَرَحِم کُس کفتر گذاشتن

دوه هر دفعه گوز سیچماز

F/ شتر هر بار گردو نمی‌رینه / مُراد: بخت یه بار در خونه آدم رو میزنه/ به مثابه: همیشه خَر خرما نمی‌رینه

دۆده ده بوی وار، آما اوستونه قارقالار سیچار

F/ شتر هم قدش درازه، ولی روش کلاغها میرینن/ کنایه از گول ظاهر رو خوردن/ به مثابه: گول هیکت رو نخور

دۆهنین سیکی ده آیریدیر

F/ شتر کیرش هم کج و کوله است/ کنایه از پرعیبی کسی یا چیزی/ به مثابه: به شتر گفتند: چرا شایشت از پسه، گفت: چه چیزیم مثل همه کسه

دۆیه شوشکی، ائششکه چیمدیک نه کار سالار

F/ شتر رو شیشکی بستن و خر رو نیشگون گرفتن، چه کار آید؟/ کنایه از کار بهوده کردن/ به مثابه: نرود میخ آهنین در سنگ

دیدی قولاغینا، سوروشدو گیردی دیلاغینا

F/ تا حرف رسید به گوشش، لیز خورد رفت تو چوچولش/ کنایه از تیز و بز بودن/ به مثابه: رو هوا زدن

دیش چکمک

F/ دندون کشیدن/ کنایه از لب تو لب شدن

دیشی سؤز، اثرکه یینی باسیب

F/ حرفهای خاله زنی، مردانگی اش رو منکوب کرده/ کنایه از حقیر کردن خویش

دیل وار اؤتر گوت یئیر، دیل وار اؤتر باش یئیر

F/ زبانی به جسارت گشوده میشود، زبانی به سر به باد دادن/ کنایه از کاربرد چیزی در کاری درست و یا نادرست/ به مثابه: خوش زبان باش، در امان باش/ زبان سُرخ سر سبز دهد بر باد

دیل دیله دیمه سه، دیل اؤیرنمز

F/ تا زیون به زیون نخوره، آدم زیون یاد نمی گیره/ کنایه از یادگیری چیزی در عمل/ به مثابه: دو صد گفته چو نیم کردار نیست

دیل قحبه سی

F/ روسپی قول و عهد و پیمان/ کنایه از آدم بد قول یا سیاستمدار/ به مثابه: بد قولی آفت مردانگی است

دیلاغین مازاتا میندیرمک

/F با چوچولش شیطنت راه انداختن/ کنایه از عِشوه و ناز کردن/ به مثابه: ناز و کِرشمه اومدن

دیلی آجی، سیکی یوقون

/F تلخ زیون و کیرکلفت/ کنایه از آدم بداخلاق و زُمخت/ به مثابه: عین بُرج زهرِ مار میمونه

دیلی دئییر، گۆتو یئیر

/F زیانش پُرقوی میکنه و کونش پُرخوری/ کنایه از آدم زیان‌دراز و شلوغ کن/ به مثابه: با اون پُرقوییش، مَخ کون آدم رو می خوره

دیلی گۆدک اولانین، سیکی ده گۆدک اولار

/F آدم زیون کوتاه، کیرش هم کوتاه میسه/ کنایه از آدم بی‌زیون و نَحیف/ به مثابه: آدم دست و پا چُلُفتی

دیلبنی توتورسان، گۆتو دانیشیر

/F جلوی دهنش رو می‌گیری، با کونش حرف میزنه/ کنایه از آدم پُرق حرف و وزاج/ به مثابه: چانه‌اش گرم شده

دینسن، پوخ ایله وورار آدامین آغزینا

/F حرف بزنی، با گه میزنه تو دهننت/ کنایه از آدم نَفهم و نادان

دینمه‌سه کیثی، آچیلماز ایثی

/F تا مرد سخن نگوید، عملش نمایان نگرده/ به مثابه: تا مرد سخن نگفته باشد، عیب و هنرش نهفته باشد

دینمه‌ین؟ آلتینا سیجان اوشاق‌دیر

/F آدم ساکت؟ بچه‌ای است که تو خودش ریده! / کنایه از کسی که یه گه‌کاری کرده و سکوت اختیار کرده

ذکالی اوشاق، پوخوندان بللی‌دیر

/F بچه‌یه زیرک از گُش پیداست/ به مثابه: سالی که نکوست از بهارش پیداست

ر-ز

راضی اولدوق غازا، غازدا گۆتون قویدی نازا

/F به همون غاز هم راضی شدیم ولی اونم کونش رو تاقچه بالا گذاشت/ کنایه از آدمی که خودش را دست بالا میگیره

رُستمین سیکین سیندیریب

/F انگاری کبر رستم رو شکونده/ کنایه از کاه رو کوه جلوه دادن/ به مثابه: انگاری کبرِ غول شکونده

روسپی آلی ایله توخوم آکیلن ترۆز، چول اۆتو چیخار

/F تخم صیفی جاتی رو که روسپی می کاره، علف هرز در میاد/ کنایه: بچه ای رو که روسپی میزاد، معلوم نیست مال کیه

روسپی نین اون کۆینه گی اولار، دوققوزون ایشده گئییر، بیرین اۆز مَحَلله سینده

/F روسپی ده تا پیره ن داره، نُه تاشو سر کار میپوشه و یکیش رو تو محله خودش/ کنایه از حفظ آبرو میان در و همسایه/ به مثابه: آسته برو، آسته بیا که گربه ساخت نزنه

روسپی یه سیکیش اویرتمه

/F به روسپی گاییدن یاد نده/ به مثابه: پیش غازی (بند باز) و معلق بازی

/F زامانا ائيله اولوبدور کی ننه بابایا موفته ورمیر

یه زمونه ای شده که ننه به بابا مُفتی نمیده/ به مثابه: نه صیغه میشم نه عَقدی، جنده میشم و نُقدی

رُمزم قویوسوندا سیچماق

/F ریدن در چاه زمزم/ کنایه از انجام کاری نامتعارف و تنفرانگیز/ به مثابه: یارو رید تو آلك

رَنگین گۆتو کییمی اویونمک

/F همچو یک کون پُرجلال جلوه نمودن/ کنایه از خودنمایی کردن/ به مثابه: قُممُز در کردن

س

ساپ یتیب، سامان سیچیب

/F دُم بَرگ (در اینجا) خورده و کاه ریده/ کنایه از معده قوی داشتن /به مثابه /معدده اش سَنگ رو آب میکنه

ساخلادیم یتیمی، سیکدی گۆتومی

/F بچه یتیم بزرگ کردم، گذاشت تو کونم/ کنایه از در عوض خوبی، بدی کردن آدمها /به مثابه :تَره کاشتم قاتق
نونم بشه، قاتلِ جونم شد

ساری اینک سوتلو اولار، اؤلو گۆتو باللی اولار

/F گاو زرد پُر شیر میشه، کون مُرده (مُراد از ارث به جا مانده از مُرده) خوشمزه

ساغجا باخسان اؤزووه، کیمسه گیرمز گۆتووه

/F اگر نیک بر عمل خود بنگری، کسی تو کونت فرو نمیره (بر تو بد نمیکند) / به مثابه :آینه چون نقش تو بنمود
راست، خود شکن آینه شکستن خطاست

ساققال مَندن چیخسادا، گنتسین ایت گوتونه بیتسین

/F اگر هم ریش از من کنده بشه، بزار بره تو کون سگ بچسبه/ به مثابه: خَر من که از پل گذشت، کون لَقی بقیه

ساققیزی پوخا دوشدی

/F سَقَرَش (آدامسش) تو گُه افتاد/ کنایه: برای چیز کم ارزشی جان خود را به خطر انداختن /به مثابه: از هولِ خَلیم
افتاد تو دیگ

ساواشان باریشار، پوخ یتمک سوزبازا قالار

/F نزاع گر آشتی میکنه اما گُه خوردنش برای آدم هوچی می مونه/ به مثابه: زمستون میره، رو سیاهی به زُغال می مونه
/به مثابه: زن و شوهر دعوا کنند، ابلهان باور کنند

سایماز سیک گۆتون یرتار

/F یهو می بینی کیری رو که به حسابش نمیاری، کونت رو جر میده/ به مثابه: از آن نترس که های و هوی دارد، از آن
بترس که سر به توی دارد

سایماز سیک، گۆته گیر

/F کیری که به حساب نمی آرند، (یهو دیدی) رفت تو کون/ به مثابه: فلفل نبین چه ریزه، بشکن ببین چه تیزه

سئویشمنین ایزی یوخ، قورجالانسان ایچی پوخ

/F معاشقه رد پای نمیگذاره، کنکاش که کردی اونوقت گندش در میاد/ به مثابه: جوجه رو آخر پائیز میشمزن

سئوینجک اوغلان، آتیه سیچار

/F پسر شاد و شنگول رو دامن میرینه/ کنایه از ظاهر بینی آدمها / به مثابه: عروس تعریفی گوزو از آب در میاد

سبَد گۆتوندن گیلای توکولمیر کی

/F از ماتحت سبَدت گیلای بیرون پریر نیست/ کنایه از آدم حرف گوش نکن/ به مثابه: یک گوشش در است آن یکی دروازه

سِرچه سیکیشی

/F جفت گیری گنجشکی/ کنایه از کار عجولانه ای انجام دادن/ به مثابه: بزنی در رو کار کردن/ تُف مالی کردن

سِرچه یه دِدیَلر: گۆتونه دیرک، دئدی اگر یئری اولسا

/F به گنجشک گفتند: تیر دکل تو کونت، گفت: آگه بگنجه/ کنایه از نبود امکانات یا تمهیدات/ به مثابه: به گنجشک گفتند منار تو کونت، گفت یه چیزی بگو که بگنجه

سسی قیز، سیکی بیز

/F صدش دخترونه ولی کیرش مثل ما/ کنایه از جوان بی تجربه ولی فعال جنسی/ به مثابه: جوون تازه شاش کف کرده

سن اولماسایدین، من جامیش داششاغینا دونردیم

/F تو آگه نبودی، من می شدم خایه گومیش/ به مزاح یعنی: آگه تو نبودی به فلاکت می افتادم/ به مثابه: آگه خروس نبودی، سحر نمیشد؟

سن اولندن سونرا، دنیا نه داششاغیما

/F بعد از مرگ تو، دنیا دیگه به تخم هم نیست/ کنایه توام با مزاح زن به شوهری که از او دلچرکین است

سَن چال، سَن اوینا

F/ تو بنواز، تو برقص/ کنایه از جلق زدن/ خودارضایی

سَن خوروز اولسان، گل مَنیم تو یوقلاریمین آغزینا اوستور

F/ اگه تو خروس بشی، بیا تو دهن مرغهای من بگوز/ مراد: اگه تو خایه شو داری فلان کار رو بکن/ به مثابه اگه کلاغ جراح بود، ماتحت خودش رو بخیه میزد

سَن کی بیلیرسَن گۆتونون خوبونو، نه ایچین ایچدین بوزباش سویونو

F/ تو که از مزاج کونت باخبر بودی، چرا آب بوزباش خوردی/ کنایه از زیان زدن آگاهانه به خود/ به مثابه: تو که جو نتوانی خورد، خری چه دعوی کنی؟

سَن وئردین مَن سیکدیم، یالوارسان چیخارتمارام

F/ تو به من دادی گایدم، التماس هم کنی در نیامرم/ به مثابه: خود کرده را تدبیر نیست

سَن یاندیران چیراغی من گۆتومله پوفلَرم

F/ چراغی رو که تو روشن کنی من با کونم (گوزم) فوتش می کنم/ کنایه از رجزخوانی برای حریف/ به مثابه: چنانّت بکویم به گرز گران، که پولاد کوبند آهنگران

سَن ده اؤزونه گۆره بیر-ایکی کیشی نین اوغلسان

F/ تو هم (ماشالله) واسه خودت پسر یکی دو تا مرد هستی/ مزاح نیشدار دو سویه به پسر جوانی که غرور مردانگی نشان می دهد/ به مثابه: بزمنم به تخته، ماشالله نره خری شدی واسه خودت

سَنه گریب - چیخانی وارمی؟

(F) اومد و رفتش به تو ربطی داره؟/ یعنی: به تو چه مربوطه؟/ به مثابه: تو رو سَنه نه؟

سَنی سیکنین آدی ندیر؟

F/ اسم اونی که تو رو گاییده چیه؟/ یعنی: مگه کسی از تو چیزی پرسید؟/ به مثابه: تو سر پیازی یا ته پیاز؟

سَنین آغزینله پوخ اؤلچن وارمی؟

F/ با دهن تو کسی گه تراز میکنه؟/ کنایه به کسی که بیش از اندازه در کار دیگران مداخله یا فضولی می کند/ به مثابه: دست تو دماغ دیگران نکن

سَنین دیلینه دوشنجه، گتسین قویا دوشسون

F/ به جای افتادن تو زبون تو، پره بیوفته تو چاه/ تمسخر کسی که بیش از حد به چیزی یا شخصی حساسیت نشان می‌دهد

سَنین نه گوتونون بورجونادیر

F/ مگه کون تو بدهکار کسی‌یه؟/ یعنی: اصلا چه اهمیتی داره حرف مردم؟

سَنین نه گوتووه یاراشیر؟

F/ این گجاش براننده کونته؟/ کنایه از انجام کار نامتناسب یا غیر عرف شخصی/ به مثابه: به گروه خونی تو نمیخوره

سَنین سیکین دورانا قدر، منیم گوتومو شاختا آپاردی

F/ تا تو کیرت راست بشه، کون من از سرما یخ زده/ کنایه از آدم شل و ول/ به مثابه: تا تو فکر خَر بکنی ننه، منو دریدر می‌کنی ننه

سَنینکی جان، بیزیمکی بادیمجان

F/ در کالبد تو جان، در کالبد ما بادمجان/ کنایه از آدم خودخواه یا لئیم که مال دیگران رو کم ارزش می‌پندارد/ به مثابه: مال ما گل مناره، مال مردم زیر تغاره

سَنینکینی یئیک، منیمکینی اویناداق

F/ مال تو رو بخوریم، با مال من بازی بازی کنیم/ کنایه از مال خود را انداختن و مال دیگری رو اصراف کردن/ به مثابه: مال خودم مال خودم، مال مردم هم مال خودم

سو اوچون ایشه‌بیر

F/ واسه یه چیگه آب شاش میکنه/ کنایه از طمع به چیزی بسیار کم ارزش/ به مثابه: برای یه دستمال قیصریه رو آتیش میزنه

سوبایا آم وئرمه، ائولننجه اونودار

F/ به مجرد گس نده، ازدواج که کرد فراموش می‌کنه/ کنایه از بی‌وفایی مردان مجرد پس از تأهل/ به مثابه: از هزار وعده خوبان، یکی وفا نکند

سورمه گوزه یاخیلار، گوته یوخ

F/ سُرْمه را به چشم می‌کشند، نه به کون/ کنایه از انجام کاری یا امری به اشتباه یا بالعکس

سۆزون دئمه دوستویان، سامان تپر پوستویان

F/ رازت را به دوستت مگو که روزی کاه تو پوستت می کنه/ کنایه از رازداری و لزوم حفظ اسرار/ به مثابه: دوستی دوستی ، از سرت می کنند پوستی

سول داششاقیما کی

F/ به تخم چیم/ کنایه از بی اعتنائی مُطلق/ به مثابه: حواله اش به تُخم اسب حضرت عباس

سونسوزا وئرسن اوشاق، شونبولون بپردن اوتار

F/ به آدم آبتّر که بچه بدی، شومبولش رو قورت میده/ کنایه از آدم نَدید بدید/ به مثابه: نَدید بدید وقتی که دید، به خود برید

سۆز بیلیمیر، گۆت سیلمیر

F/ زیون نفهمه، کون نشوره/ کنایه از آدم تهی مغزی که حرفهای تو خالی می زند/ به مثابه: نادان چو ظبل غازی ، بُلند آواز و میان نُهی

سۆزده یالان چوخ اولار، ایشده یالان پوخ اولار

F/ در قول و قرار دروغ زیاده، تو کار، نادرستی (در اینجا) زیاده / کنایه از دروغگویی آدمها و ناراستی در کارها

سیچ، اؤز پوخونا کلله وور

F/ برین و مشغول کارِ خودت باش/ کنایه از فضولی نکردن در کار مردم/ به مثابه: سرت تو کارِ خودت باشه

سیچ خیارین کوکینه

F/ برین به ریشه خیار/ مراد از بیخیال شدن است/ به مثابه: بیخیالی طی گن

سیچ! هئچ اولماسا بیر گوتون گورک

F/ برین تا لاقل کونت رو بینیم/ کنایه از آنان که احوالی از آنان بر آدم روشن نیست/ به مثابه: تو آخه یه اسم روش بزار تا ما صداش کنیم

سیچا-سیچا گئدیب، یالییا-یالییا قایتماق

F/ ریدمون زده رفته، (حالا) برگشته لیسشون میزنه/ کنایه: آدمی را که قبلا به فُحش کشیدی رو، حالا خایه مالی کنی / به مثابه: مَنت کشی کردن

سیچان دلیکه سیغماز، گؤتونه سوپورگه باغلار

/F به مثابه: موش به لونه‌اش نمیرفت، جارو به دُمبش می‌بست / کنایه از برای حل مسئله کوچک، مسئله بزرگتری ایجاد کردن

سیچان گؤتو، باللی اولار

/F کون موش مزه (در اینجا) داره (بخاطر تماس با مواد خوراکی) / کنایه از آدم مُفتخور / به مثابه: مُفت باشه ، کوفت باشه

سیچدی بازارین اورتاسینا

/F رید تو وسط بازار / کنایه از کاری بسیار بی‌نزاکت و غیرمتمدنانه انجام دادن / به مثابه: یارو تو رید آک ، اَهَم نَگفت

سیچدی خان اوینین قازانی جان

/F تا دیگ خونهِ خان هم ریدمون کرد / به مثابه: تپه نریده نداشتَه

سیچدیغی پوخا طاماهدیر

/F به گهی که خودش ریده هم طمع می‌کنه / کنایه از آدم خسیس و طمعکار / به مثابه: نه خود خورد نه کس دَهْد ، گنده شود به سگ دَهْد

سیچدیغی پوخدا دیک دورار

/F رو گهی که ریده، راست وایمیسته / کنایه : تو هر چی شانس میاره / به مثابه: خَرشانس بودن

سیچدیغی پوخونو کیمسه یه ورمز

/F گهی که ریده رو به کسی نمیده / کنایه از آدم بسیار خسیس / به مثابه: به گربه گفتند که گَهِت مَرَحْمه، روش خاک ریخت

سیچدیغین پوخا لایبق

/F گه هر کس لایق خودشه / کنایه از تناسب اخلاقی هر کس با شخصیت خودش / به مثابه: خلائق هر چه لایق

سیچسام، سن آغیرلیغدا اولار

/F اگه پَرینم، وزن هیکیلت میشه / به مزاح برای تحقیر کردن کسی بکار می‌رود

سیچمادیغی اوجاق باشی قویماییدیر

/F سِر اِجاقی نمونده که توش نَریده باشه/ مُراد: گندی نیست که زده باشه/ به مثابه : تپه‌ی نَریده باقی نداشته

سیچمامیش پوخویلا اوینایار

/F هنوز نَریده با گُھش بازی بازی میکنه/ مُراد: هنوز واقعه‌ای اتفاق نیفتاده، در باره آن سخن گفتن/ کنایه از آدم رویا باف/ به مثابه :چاه رو نکنده، منار می‌دزده

سیچمیر کی قارنیم آجار

/F نمیرینه، بلکه گُشنه‌اش بَشه/ کنایه از آدم بسیار خسیس

سیچیب اوستوندا اوتورماق

/F ریدن و رویش نشستن/ مُراد: بر سخن ناحق خود اصرار ورزیدن/ به مثابه :مُرغ یه پا داره

سیچیب باتیرماق

/F گه مالی کردن/ کنایه از کاری یا چیزی را تماما تباه کردن/ به مثابه :تِر کون زدن

سیچیب پوخوندان قورخور

/F از گُھی که خودش ریده می‌تُرسه/ کنایه از آدم بسیار ترسو/ به مثابه: از سایه خودش هم می‌ترسه

سیچیب پوخونو یئیندیر

/F آدمی است که گُھی که ریده رو میخوره/ کنایه از آدم بسیار خسیس/ به مثابه :آب از دَسْتش نمیچکه

سیچیب، پوخویلا دانیشیر

/F ریده و با گُھاش حرف می‌زنه/ کنایه از کودکانِ خردسالی که حرفهای بزرگانه می‌زنند

سیچیب سؤیوشمک

/F با فحش کاری به هیکل طرف ریدن/ انگار کسی را با فحش بکنی تو خَلا و دربیاری

سیچیرسن پوخون ایچینه

/F گه میزنی تو گه/ گه اندر گه/ به مثابه: حسنک خوشگلک بود، آبله هم در آورد

سیچیلجاق آغیز، گوته یاخین اولار

/F دهن گاییدنی، نظیر کون میشه/ یعنی: بالاخره گند کار و یا معامله خلافی رو که آدم انجام میده، در میاد

سیک آختاران آروادین قاباغی، طاباقلاردا گزر

/F شرمگاه زنی که بدنبال کیر است، روی طبقها میگرده/ کنایه از زنِ حشری که دائم در پی ارضاء خود باشد و با هر مردی که بخواد همخوابگی کند

سیک آغاجیندان یئنیبدیر

/F از درختِ دگر پایین اومده/ کنایه از باردار شدن/ به شوخی: زنه دِل پُری (حامله) از شوهرش داره

سیک آلتیندا قالار، سؤز آلتیندا قالماز

/F زیر بار کیر میره ولی زیر بار حرف زور نمیره/ کنایه از زیر بارِ حرفِ زور نرفتن/ به مثابه: مُردن به عِزّت به از زندگانی به ذلّت

سیک آلتیندان دوروب ، سیکه بوی گلیر

/F از زیر کپری که گاییده شده بلند شده، براش شاخ و شونه می‌کشه/ کنایه از آدم پُر رویی که از بلاپی که سرش اومده عبرت نمی‌گیره

سیک آمجیغا تابع دیر

/F کیر تابع کُس است/ کنایه از مردِ تابعِ زن /به مزاح: مردِ زنِ ذلیل/ به مثابه: سر در گُلاه کسی نهدن

سیک آیری، چیبان آیری

/F کیر یه چیزه، دَمَل یه چیزه دیگه/ کنایه از دو چیز متفاوت/ به مثابه: فَرَقه بین عَن و گوشت کوبیده رو نمیدونه

سیک اؤزلو

/F کیر صفت/ کنایه از آدم پررو و بی‌شرم یا بد صفت/ به مثابه: حیا رو خورده، آبرو رو قی کرده

سیک بؤیوجا عاقلی یؤخدور

F/ قد یه کیر عقل تو کله اش نیست/ کنایه از بی عقلی و بی درایتی/ به مثابه: عقلش پاره سنگ بر میداره

سیک توبه گو تورمز

F/ کیر توبه بردار نیست/ به مثابه: توبه گرگ مرگه

سیک دئییر، هارای تییر

F/ حرف بی ناموسی می زنه و جار می کشه/ کنایه از آدم لات و گردنکش

سیک دوشمَمک

F/ کیر (منظور از داماد) بهش نمی سازه! / از زبان تازه عروسی که به هنگام سیه روزی و ناخشنودی خود اظهار می کنه

سیک سئرچه سی کیمی

F/ مثل یه گنجشک کیر مزاج/ کنایه از آدم دمدمی مزاج و دل دلی/ به مثابه: به یه غوره سردیش میشه، به یه کیشمش گرمیش

سیک قالخمازدان قاباق، آما گیرمک

F/ قبل از راست شدن کیر، تو گس گذاشتن/ کنایه از عجله کردن/ به مثابه: اول چاه رو بکن بعد منار رو بدزد

سیک کیمی باخیر آدامین اوزونه

F/ مثل کیری که به آدم زل زده باشه/ کنایه از آدم بی روح و بی تفاوت/ به مثابه: مثل بز به آدم زل میزنه

سیک کیمی نه دیل قانیر، نه تانری تانیر

F/ مثل کیر که نه زیون می فهمه، نه خدا می شناسه/ کنایه از آدم نفهم و بی اخلاق/ به مثابه: آدم زیون نفهم از غَضَبِ خدا هم بدتره

سیک گئندی چورونا، داششاقدا اونون اوغرونا

F/ کیر به ناخوشی افتاد و خایه هم به خاطر اون/ کنایه از ضرر پشت ضرر کردن/ مراد: بالکل به گارفتن چیزی یا کاری

سیک یانقیسی دیر

/F عَطَشِ یِه کیر رو داره/ کنایه از زِن حَشْرِ/ به مثابه: یارو له له یِه کیره

سیک یرتیغی، داششاق دوردوی

/F فَتَقِ کیر و نعوذِ خایه/ کنایه از کاری که نتیجه سرو ته بده/ سر و ته شدن چیزی/ به مثابه: بر عکس نهند نام زَنگی، کافور

سیکجان بویو وار، داششاقجان قالا قورور

/F یِه قَد کیری داره، میخواد به قَد یِه خایه قَلعه بنا کنه/ به مثابه: یِه ذره عَن تو کونش نیست، میخواد سَر دَر شمس العماره برینه

سیکجیل اولماق

/F طالب کیر بودن/ کنایه از زن شهوتران/ به مثابه: بَد حَشْرِ

سیکَدَن اؤتور له له وورور

/F به خاطر یِه کیر له له میزنه/ کنایه از زِن حَشْرِ و هوسران

سیکَدَن اوتور حَدَدَن کنچیر

/F واسه خاطر کیر از حد خودش میگذره/ کنایه از آدم حَشْرِ

سیکَدَن قاباق آما گیرمک

/F قبل از کیر تو گس فرو رفتن/ کنایه از عجله کردن/ به مثابه: از هولِ خَلیم اُفتاد تو دیگ

سیکیدیر آباد یولو گنذیر

/F راه فنا شدن را طی میکنه/ مُراد از به گا رفتن/ کنایه از مُردن/ به مثابه: این ره که تو میروی به تُرکستان است

سیکیدیم سالدیم باییرا، آلاه ایشین قاییرا

/F گاییدم و انداختمش بیرون، خدا برسه به دادش/ رجز خواندن برای حریف یا دشمن/ به مثابه: یِه آتیشی برات روشن گنم که دودش خورشید رو بگیری

سیکدیم سیکدیم، بو قَدَر چیخدی

/F / گاییدم گاییدم، همین قدر نتیجه داد/ کنایه از توان جنسی کم یک مرد / به مثابه : پَرسه‌هامون رو زدیم ولی هیچ گهی نشدیم

سیکسیز کله کیمی

/F / مثلِ یه فاسق بی‌کیر / طعنه به کسی که اقتدار انجام کاری رو که می‌خواد یا قرار است انجام بده رو نداره

سیک-سیکه گۆردورمک (بیر ایش باره سیندا) / م

/F / کنایه از کاری را به اجبار به عمل رساندن / به مثابه : زور تپونی، کار کردن

سیکمدیی ائششی یونجا ورمز

/F / تا خری رو نگاید، یونجه بهش نمیده / کنایه از آدمی که بی‌منفعت به کسی چیزی نمی‌ده / به مثابه : جون به عزرائیل نمیده

سیکن سیکیر، گۆزنین گۆزون چیخارتدیلار

/F / آدم بگا، میگاد ولی چشم بیننده‌اش رو در میان / به مثابه : تلافی غوره رو سَر کوره در میاره

سیکنین سیکینه سو توکوللر، گۆزنین گۆزونو چیخاردیرلار

/F / کیر اونی که گاییده رو آب میریزن (می‌شوزن) ولی چشم بیننده‌اش را در میان / به مثابه : سَر قُمی می‌شکنه، تاوانش رو کاشی میده

سیکه بند اولماق

/F / عاشق (دل‌بسته) کیر شدن / به معنی: ۱. زن حشری ۲. به هیچ بند بودن

سیکه بوی

/F / به قد و قواره کیر / کنایه از لاف زدن، حرفهای گنده گنده زدن / به مثابه : لاف در غریبی، گوز در بازار مسگرها

سیکه دویون آتماق

/F / کیر رو گره زدن / کنایه از تعطیلی عملیات جنسی / به مثابه : دَریش رو گل مالوندیم

سیکه سورتهمیه عاقلی یوخدور

F/ عقلش به قد کیر مالوندن هم نمیرسه/ کنایه از آدم بی عقل یا بی درایت/ به مثابه: عقل و گهش با هم قاطی شده

سیکه-سیکه بیر ایشی گؤردورمک

F/ کنایه از کاری را به زور به انجام رساندن/ به مثابه: دهنش گاییده میشه تا یه کاری رو انجام بده

سیکه گیرمک

F/ مراد: به گارفتن/ کنایه از بدجور گیر و گرفتار شدن

سیکه نین سیکی کسمیرلر، گؤزنین گؤزینی چیخاریرلر

F/ کیر کسی رو که گاییده نمی بوند، به جاش چشم بیننده رو در میازن/ به مثابه: گنه کرد در بلخ آهنگری، به شوشتر زدند گردن مسگری

سیکی آمدادیر، جانی جنتده

F/ کیرش تو گس است و جانش در بهشت/ کنایه از مردانی که دائم در فکر روابط جنسی با زنان هستند
/به مثابه: دستش تو دست ماهبانو و انگشتش تو کون ستاره خانم

سیکی الینده اولماق

F/ دست به کیر بودن/ کنایه از مرد حشری و هوسباز/ مرد چشم چران/ به مثابه: زن بارگی کردن

سیکی الینده قالماق

F/ کیرش تو دستش باقی موندن/ کنایه از به آرزو و آمال خود دست نیافتن/ به مثابه: آرزو به دل موندن

سیکی اوتوروب، داششاغی یاماناییر

F/ کیر رو ول کرده، خایه رو دشنام میده/ کنایه از گناه را به گردن کسی دیگر انداختن/ به مثابه: دنده را شتر شکست ، تاوانش رو خر داد

سیکی ایپلی اولماق

F/ کیرش طناب پیچ بودن/ در اینجا مراد از دهن کسی که باید پوز پند داشته باشه، چون وقتی دهنش باز میشه ، فحاشی میکنه/ به مثابه: آدم بی چاک و دهن

سیکی ایچینده اولماق

/F کیرش تو وجودشه/ کنایه از آدم دو دوزه باز/ به مثابه: آلوی کرموی تو خیکش داره

سیکی ایلن دئییرمان ایشلدیر

/F با کیرش یه آسیاب رو می چرخونه/ کنایه از آدم پولدار و بانفوذ/ به مثابه: ظرف چپش پُره

سیکی ایلن چۆزیینی یئیر

/F نون کیرش رو می خوره/ کنایه از دارا بودن از قیل زن پولدار خویش

سیکی باشینا بلا اولوبدور

/F کیرش بلا به سرش آورده/ کنایه از دردسره‌ای آدم هوسران

سیکی بال موما دؤنوبدور

/F کیرش شده مثل موم غسل/ کنایه از سیخ نشدن آلت تناسلی مردان یا کم شدن توان جنسی/ به مثابه: یارو بهوتش
آفسرده است

سیکی چاتسا، اؤز گۆتونو سیکر

/F اگه کیرش قد بده، کون خودش رو هم میگاد/ یعنی: هر حرامزادگی که از دستش برآید، دریغ نمی‌کنه / به مثابه
پستون ننه‌ش رو گاز گرفته

سیکی دوروندا یادا سالماق

/F وقتی کیرش راست میشه، (تازه) یاد تو میوفته/ مُراد: به هنگام احتیاج سراغ کسی را گرفتن/ به مثابه: این الوقت بودن

سیکی قیریق

/F کیر شکسته/ کنایه از: ۱- افسار گسیخته ۲- آدم ورشکسته یا بی‌اعتبار

سیکی گۆردون، قاباقی گۆرمه‌دین

/F کیر رو دیدی، کدو رو ندیدی (حکایت "کیر و کدو": مولانا مثنوی پنجم) / به مثابه: ذکر دیدی، آن دگر ندیدی

سیکی یوخ ایتینه، داششاق یامیر گۆتینه

/F کیری نداره واسه سَگش، خایه وصله میکنه رو کونش / کنایه از جیب خالی و پُز عالی / به مثابه : یه ذره عَن تو کونش نیست، می خواد سَر در شمس العماره برینه

سیکی یوغورلی آدام

/F آدم کیر سَبر / کنایه از آدم گردن کلفت یا متمول و بانفوذ / به مثابه : طرف حسابی خَرش میره

سیکی یوغون اولماق

/F کیر گُلفت بودن / کنایه از آدم بُرزو و نیرومند

سیکیب چؤیرمک

/F گاییدن و پُشت و رو کردن / مُراد: بالا پایین کسی رو یکی کردن / کنایه از رسوای عام و خاص کردن کسی / به مثابه : یارو رو کردش تو چاه فاضلاب و در آوردش

سیکیب چیممه یینه دَیمز

/F به گاییدن و غسل کردنش نمی ارزه / به مثابه : عطایش را به لقایش بخشیدن

سیکیبش آراسیندا، سوخوش یاپیلماز دَیووث

/F آخه دَیووث ! وسط گاییدن که به آدم سیخ نمی زنند (دخالت نمیکنن) ! / به مثابه : وسط دعوا نِرخ تعیین نمی کنند

سیکیبش - قوروش آدام

/F آدم کیرزن / کنایه از آدم اغواگر / مُراد: آدم کلاهبردار

سیکیبش گلَمک

/F کیر زدن / کلک زدن

سیکیبش همین سیکیشدیر، قاتیق چاشتیریر

/F گاییدن همون گاییدن، چاشنیش گول زَنکه / به مثابه : خَر همون خَره، پالونش عوض شده

سیکیشدیرمک

F/ به گادان کسی/ کنایه از دزدی یا کلاهبرداری از کسی/ به زور چیزی را تحمیل کردن/ به مثابه: کیر زدن

سیکیشه دوشمک

F/ گاییده شدن/ کنایه: به بلایی گرفتار شدن/ به مثابه: به گارفتن

سیکیلجک گوٹ، فیشکا چالا-چالا گکر

F/ کونی که می‌خواد گاییده شه، با ساز و سُرنا میاد/ کنایه از فریب خوردن/ مُراد از طعمه‌ای که با طیبِ خاطر و بی‌خبر از خطر به شکارگاه می‌آید/ به مثابه: با پای خود به دام اُفتادن

سیکیلدیین خاطرلامایر

F/ به گارفتنش رو به یاد نیاره/ کنایه از کسی که گذشته بد خود رو فراموش کرده

سیکیلماق ایله قالماق

F/ با گائیده شدن ماندگار شدن/ کنایه از ماندن در مقامی یا کاری با ذلت

سیکیلیمیش آماجیغا آند ایچمک اولماز

F/ به کُسی گاییده شده همیشه قَسَم خورد/ کنایه از بی‌اعتمادی به کسی یا چیزی که اعتباری نداره/ به مثابه: از این امامزاده انتظارِ مُعجزه‌ای نیست

سیکیلیمیش، تکجه قولاغینین دیی قالب

F/ تنها جای گاییده نشده، بیخ گوشه/ کنایه از کسی که از هیچ کونده بازی دریغ نکرده/ به مثابه: از خر نر هم نمیگذره

سیکیلیمیش گوٹ پوخ ساخلاماز

F/ کونِ گاییده شده، عن توش واینمیسته/ ۱-کنایه از آدم بد دهن/ ۲-آدم دهن لُق/ به مثابه: دهنش چفت و بست نداره

سیکیلیمیش گوته، توبه یوخدور

F/ کون گاییده شده، توبه بردار نیست/ به مثابه: توبه گرگ مرگه

سیکیلمیش گۆتون داعواسی اولماز

F/ کون گاییده شده، دعوا و مرافه نمی‌کنه/ یعنی: در مقابل عمل انجام شده قرار گرفتن و چاره‌ای نداشتن/ به مثابه : کار از کار گذشته

سیکیلن ایله دو یولتین جیبیندن گئدر

F/ آدم گاییده شده و آدم کتک‌خورده هر دو مغبون هستند/ کنایه از خسارت و زیان مالی و جسمی افراد آسیب دیده

سیکیلندن سونرا، تومانی بی برک توتار

F/ تازه بعد از گاییده شدن، دامن خودش رو سفت می‌گیره/ مراد: کار از کار گذشتن/ به مثابه: نوشدارو پس از مرگ سهراب

سیکیلن عاقلی قویون گۆتونده اولار

F/ جای عقل آدم به گارفته، تو کون گوسفنده/ کنایه از بی‌عقلی/ به مثابه: آدم قد دراز عقلش تا ظهره

سیکیله یوغورت یالاتدیریر

F/ با کیرش ماست‌مالی می‌کنه/ کنایه از آنکه، کسی را با نیرنگ به کاری وادار می‌کنه/ به مثابه: شیره سر کسی مالوندن

سیکیم آتیمدن دئیل؟

F/ مگه کیرم از گوشت بدنم نیست؟ / کنایه: بچه‌ام اگه بد هم باشه از تخم خودمه/ به مثابه: تره به تخمیش میره ، حسنی به باباش

سیکیم خیار دئینه، پیچاق آلیب گسمه

F هر کی میگه کیرم خیاره، چاقو برنردار و پُرش/ کنایه: ادعای هر کسی را نباید جدی گرفت/ نباید به راحتی گول حرف / کسی را خورد

سیکیم خیاردیر، یئسن ده بودور، یئمسن ده بودور

F/ کیرم خیاره، بخوری اینه، نخوری هم اینه/ به مثابه: آش کشک خالته، بخوری پاته نخوری پاته

سیکیم-سوخوملا دانیشماق

F/ کیرم سولاخی حرف زدن/ کنایه از بی‌ربط حرف زدن/ به مثابه: کیرم طاقی حرف زدن

سیکیم سوننت، کیمه میننت

F/ کیرم سُنْت (ختنه) شده، مَنْت دار کسی نیستم/ مُراد از مردان مُجرد که تو دردسره‌ای ازدواج نیوفتادن/ به مثابه
:طلا که پاکه، چه مَنْتش به خاکه؟

سیکیم کیمی

F/ به مانند کیرم/ کنایه از آدم زشت‌رو یا زشت صفت/ به مثابه :عینهو نیمخ کونمه

سیکیم یوغوندور، یئسنده بودور، یئمه‌سنده بودور

F/ کیرم کلفته، بخوری اینه، نخوری هم اینه/ به مثابه :آش کشک خاله‌ته، بخوری پاته نخوری پاته

سیکیمه غزل اوخوما

F/ واسه کیرم غزل نخون/ کنایه از حرفهای تو خالی زدن/ به مثابه :گُس شعر نگو

سیکیمی اوپ، داششاغیما توخونما

F/ کیرم رو ببوس ولی دست به خایه‌هام نزن/ کنایه از کسی که نمیخواهد برای سود بُرده، بهایی بدهند/ به مثابه
:خودش رو بیار ولی اسمش رو نیار

سیکیمین آتینی یئمه دی

F/ حالا دیگه گوشت کیرم رو نخور/ یعنی :حالا دیگه پشت سرم غیبت نکن

سیکیمین باشی

F/ سر کیرم/ کنایه از آدم بسیار زشت‌رو

سیکیمین ترس اوزونه بترپیر

F/ قیاقش شبیه اونوره کیرمه/ کنایه از آدم زشت

سیکین ائششک سیکی ایلن قلم ائدیبلر

F/ کیرش رو با کیر حر پیوند زدند/ کنایه از آدم خَرکیر

سیکین آینده آلیب، گزیر

F/ کیرش رو تو دستش گرفته و میگرده/ تمسخر مردانی که دربدر دنبال امیال جنسی‌اشان هستند/ به مثابه: یارو همیشه دست به کیره

سیکی آینده قالیبیدیر

F/ کیرش رو دستش مونده/ کنایه از کسی که به آرزو یا خواسته‌اش نرسیده/ به مثابه: آرزو به دل ماندن

سیکین ایستی ساخلا، داششاقین سرین

F/ کیرت رو گرم نگه دار، خایه ات رو سرد/ به مثابه: با قلب گرم عشق بورز و با مغز سرد تصمیم بگیر

سیکین باشی دادلی اولار

F/ سر کیر خوشمزه میشه/ کنایه از راحتی کاری در ابتدای انجام آن/ به مثابه: عشق آسان نمود اول، ولی افتاد مشکلها

سیکین بالا سوخوب، یالادیر

F/ کیرش رو تو غسل کرده، لیس می‌زنه/ کنایه از خودخواهی یا خودپرستی کسی/ به مثابه: نذر میکنم واسه سرم ، خودم میخورم و پسر

سیکین بئلینه دولانیب گزیمک

F/ کیرش رو به کمرش تابونده و میگرده/ کنایه از بیکار و بی‌عبار گشتن/ به مثابه: دست به خایه نشستن

سیکین ترس اؤزونه بنزیر

F/ به کیر پشت و رو شده شبیه است/ کنایه از زشت‌رویی/ به مثابه: قیافه‌اش شده عین نیم‌رخ کون سلطان حسین باقرا

سیکین خیار اولسادا، اوجوندا هوئر اولماق لازیم

F/ کیرت اگه خیار هم باشه، باید از سرش یه هنری بباره/ مراد از بی‌آخر و عاقبتی از بیکاری یا بی‌هنری کسی / به مثابه: آدمی را عقل باید در بدن، ورنه جان در کالبد دارد جمار/ سعدی

سیکین سخری خیر اولسون

F/ صبح کیرت بخیر باشه/ کنایه از کسی که دوزاریش دیر میوفته/ آدم کودن یا از کون گیج / به مثابه: همه رو آب میپزه، این رو خواب

سیکین قدرینی دول آرواد بیلر

/F قدر کیر رو زن بیوه میدونه/ کنایه از تجربه و راه و رسم شوهرداری زن بیوه/ به مثابه: قدر زر زرگر شناسد، قدر گوهر گوهری

سیکین گوت ایله داعواسی اولماز

/F کیر با کون سَر دعوا نداره/ کنایه از دو کسی که معامله‌ای با هم ندارند که اختلافی بین‌شان در آید

سیکیندن آسماق

/F از کیرش آویزون کردن/ کنایه از جزای سخت دادن/ به مثابه: از کون دار زدن

سیکیندن تورا دوشمک

/F گیر و گرفتار کیر خود شدن/ کنایه از تو مخمصه عیاشی گرفتار اومدن/ به مثابه: از هول حلیم افتاد تو دیگ

سیکیندن یاریماق

/F از طریق کیر فایده‌ای بردن/ مُراد: زن مایه‌دار (پولدار) گرفتن/ به مثابه: از کون زَنش میخوره

سیکینده قازان گتیرمک

/F با کیرش دیگ (بلند کردن و) آوردن/ کنایه از کاری بزرگ کردن/ به مثابه: کیر غول شکوندن

سیکین قوز قیرماق

/F با کیر گردو شکوندن/ کنایه از پر زور بودن/ به مثابه: سُنبه‌اش پُر زوره

سیکینه آلاماق

/F به کیرش حساب نکردن/ کنایه از بی‌اعتنایی مطلق/ به مثابه: به تُخْمِش هم نیست

سیکینه ایملادئیر

/F برای کیرش دیکته میگه/ کنایه از سخنان بیهوده گفتن/ به مثابه: حرف مُفت میزنه

سیکینه تَسبِیح دوزور

/F دور کیرش تسبیح رشته می کنه/ کنایه از کار پی ثمر انجام دادن/ به مثابه: آب در غربال پیمودن

سیکینه چاتی آتماق

/F کیرش رو بند میندازه/ کنایه از هوسبازی بسیار/ به مثابه: کیرش رو تیز کرده

سیکینه حالوا پای گوْتوریر

/F واسه کیرش سَهْم حلوا بر میداره/ کنایه از بزرگنمایی کردن از کاری کم ارزش/ به مثابه: انگاری کیرِ غول شکونده

سیکینه حَنا قویور

/F حنابندان کیرشه/ کنایه از جشن و شادی/ به مثابه: تو کونش عَروسی یه

سیکینه خورما یندیزدیریر

/F خُرما به کیرش می خورونه/ یعنی: کیرش رو با خُرما تقویت میکنه/ مُراد از تقویت قوای جنسی و یا جسمی/ کنایه از آدم خوشگذران و هوسباز/ به مثابه: به حال کیرش خوب میرسه

سیکینه ساب باغلاماق

/F به دور کیر ریسمان بستن/ کنایه از گول زدن/ به مثابه: سرِ کار گذاشتن

سیکینه سَریب

/F کیرپچمون کرده/ کنایه از سرِ کار گذاشتن/ گیج نمودن/ به مثابه: کیرپچ کردن

سیکینه قارا یاخماق

/F کیرش رو سیاهپوش کرده(عزادار نشون میده)/ کنایه از زنباره گی خود را از نظرِ دیگران پوشاندن/ به مثابه: گرگی است در لباس میش

سیکینه قولوق ائتمک

/F غلام کیر خود بودن/ کنایه از دمی از عشرت باز نایستادن/ به مثابه: زنباره گی کردن

سیکینه قوم سَپَمَک

F/ دور کیرش بَشن پاشیدن/ کنایه از تظاهر به کار کردن/ به مثابه: دور کیرش تسبیح رشته می کنه

سیکینه قیل دوزوب

F/ دور کیرش پشم و پیلپیش چیده/ یعنی: کار نمیکنه، فقط نشون میده کار می کنه/ به مثابه: آفتابه لگن هفت دست ، شام و ناهار هیچی

سیکینه کَپَنک قونموش کیمی

F/ مثل کیر بید زده/ کنایه از مردانی که قوای جنسی شون تحلیل رفته/ به مثابه: شده مثل کیر بعد از جلق

سیکینه کورلوق ورمَمَک

F/ کیرش رو در مَضیقَه قرار ندادن/ کنایه از کیف و حال جنسی کردن در حد اکمل/ به مثابه: نمیزاره به کیرش بد بگذره

سیکینه گۆره توپانچالا

F/ به وُسع کیرت، شلیک کن/ کنایه از تعادل در انجام کاری یا رفتاری/ به مثابه: به اندازه سایز کونت بگوز/ اندازه نگه دار که اندازه نکوست

سیکینه مایا قوبور

F/ واسه کیرش مایه میذاره/ یعنی: برای امیال جنسیش پول خرج می کنه/ به مثابه: حال میده به کیرش

سیکینه نَقیل دئیر

F/ برا کیرش داستان تعریف میکنه/ کنایه از سخنی بی مورد و بیجا زدن/ به مثابه: قصه بی بی گوژک میگه

سیکینه یاغ یئدیزدیریر

F/ روغن تو حلقوم کیرش میریزه/ کنایه از تدارکات زن بارگی یا شرارت/ به مثابه: باروت کیرش رو پُر میکنه

سیکینی آینه آماق

F/ کیرش رو تو دست گرفتن/ کنایه از شروع به فحاشی کردن/ به مثابه: چاک دهنش رو باز کرده

سیکینی بالتا گسمیر

/F کیرش رو تَبَر هم نمی‌بُره/ کنایه از آدم با ضابطه و کلیشه‌ای/ به مثابه: حَظِ اتوی شلوارش هِندونه رو قاچ میکنه

سیکینی چَک

/F کیرت رو (از ما) بَکش بیرون/ کنایه: دست از سَرِ ما بردار/ به مثابه: شاخ رو از ما بَکش بیرون

سیکینی یالامیش تولا کیمی

/F مثلِ توله سگی که کیرش رو لیسیده باشه/ کنایه از آدم از خود راضی/ به مثابه: انگار از دماغ فیل افتاده بیرون

سیکینین آلتدیندان کئچمک

/F از زیر کیرش رد شدن/ کنایه از تحقیر شدن، تابع شدن / به مثابه: جد و آبادش رو آوردن جلو چشمش

سیکینین اوجویله دانیشماق

/F با سَرِ کیرش حرف زدن/ با بی‌اعتنایی مطلق با کسی حرف زدن/ به مثابه: یارو کیرش هم حساب نمی‌کنه

سیکینین چۆزینی یئیر

/F نونِ کیرش رو می‌خوره/ کنایه از زنِ پولدار داشتن/ به مثابه: از کون زنش میخوره

سیکینین سوموگی بیریرینه قاریشیب

/F استخون کیرش قاط زده/ کنایه از خود را باختن/ به مثابه: حسابی دست و پاش رو گم کرده

سیکینین سویونو آخیتماق

/F آب کیرش راه افتاده/ کنایه از آدم ندید بدید یا حشری/ به مثابه: تا یه گُس می‌بینه، آب از لب و لوجه‌اش راه میوفته

سیکینین قوز قیرخماق

/F با کیرش گردو می‌چینه/ کنایه از آدم بانفوذ/ به مثابه: ظرف حسابی خَرش میره

ش، ص، ط

شالوارین باشینا چیخارتماق

F/شالوار طرف را رو سرش کشیدن/ کنایه: درس عبرت دادن به کسی/ به مثابه: حسایش رو کف دستش گذاشتن

شور گۆزه چوپ دوشر، آچیق آغیزا پوخ

F/ به چشم شور حس و خاشاک فرو میره؛ به دهن بیچاک و بست، گه/ به مثابه: خلاق هر چه لایق

شوورن مزاجی دیر

F/ مزاجش خاک شیریه/ کنایه از سرد مزاجی/ به مثابه: تیر کون گرفته

شیطان سویو

F/ آب شیطان/ کنایه از عرق و مشروبات الکلی/ به مثابه: آب سنگولی

شیطان گۆتونون گولله سیدیر

F/ گوله ماتحت شیطان/ کنایه از شرارت و حرامزادگی/ به مثابه: تخم شیطان

شیطانین گۆتونه آچار اویدوروب

F/ تو کون شیطان کلید نصب کرده/ کنایه از آدم همه چیز دان و زرنگ/ به مثابه: شیطان رو هم درس میده

شیطانین گۆتونه شالوار تیکمک

F/ واسه کون شیطان شلوار دوختن/ کنایه از استادی در شرارت/ به مثابه: یه سور زده به شیطان

شیر قوجالاندا، سیکینه کپنک قونار

F/ شیر وقتی پیر میشه، رو کپرش پروانه میشینه/ کنایه از پیری و ناتوانی/ به مثابه: شیر که پیر میشه، بازیچه شغال میشه

صاحبسیز گۆت آچار ایستمز

F/ کون بی صاحب کلید نمیخواد/ کنایه از بی حساب کتاب بودن چیزی یا کاری/ به مثابه: شهر بی در و دروازه

صَفح باشا اوزون ساققال نئيله سین، جیریق گۆته تیلی قارین نئيله سین

F/ ریش بلند برای عقل کوتاه، شکم پشمالو برای کون پاره به چه کار آید؟ / به مثابه :چغندر گوشت همیشه، دشمن هم دوست همیشه

صوابینه قحبه خانایا گلین اولماز

F/ از روی صواب همیشه عروس تو جنده خونه بُرد/ یعنی: انجام کاری قبیح از روی صواب، ناصواب است/ به مثابه :مسجد جای گوزیدن نیست

طامهکارین ساققالی مُفلیسین گۆتوندا اولار

F/ ریش طمعکار دم کون مُفلس جا میگیره/ یعنی: آدم طمعکار همواره ضرر و زیان می بینه/ به مثابه :آدم طمعکار هفت تا کیسه داره، هر هفت تاش خالی

ع، غ

عارسیز اولوب، گؤتو سَققیز چئنییر

/F بیعار شده، کونش سَقز میجوه/ کنایه از زیاده‌گویی و پرحرفی کسی / به مثابه : کله گنجشک خورده

عَظیمه‌ده وئر، کاظیمه‌ده وئر، آلین چاتسا اوزومه‌ده وئر

/F به عظیم بده، به کاظم بده، آگه دستت رسید به من هم بده/ کنایه و مزاح از زن هوسران

عقلی سیکینین باشینده‌دیر

/F عقلش نوک کیرشه/ کنایه از آدم کم عقل/ به مثابه : عقلش پاره‌سنگ برمیداره

عقلی قاریشیب پوخونا

/F عقل و گُهش با هم قاطی شده/ کنایه از بی‌عقلی

عقلی نین کم‌لیگیندن، گؤتونون گنلیگیندن

/F از عقل کم و کون گشاده که... / به مثابه : عقل که نیست، جان در عذابه

عقیل سیک دئیل کی میللته سوخاسان

/F عقل کیر نیست که زور چپون مردم بکنی/ به مثابه : آدم رو که به زور بهشت نمی‌یرن

عیناد ائندیم، عیناد گوتومو جیریلدی

/F عناد کردم، عناد کونم رو چر داد/ کنایه از عقوبت آدم بسیار لجوج یا کینه‌ای/ به مثابه : لَجبازی خرد را به زنجیر کِشد

غریب ایت قویروغونو گؤتونه قیسیب، هورر

/F سگ غریبه دُمش رو لای پاش میزاره و پارس میکنه/ کنایه از احساس غریبه‌گی و ناامنی کردن

غریب قویونون قویروغو گؤتونده اولار

/F دُم گوسفند غریب، لای کونشه/ کنایه از آدم غریب که محتاط و معذب است/ به مثابه : گوشتش زیر دندونشه

غم یئین غم سیچار، آت غمی توت دی

/F آنکه غم می‌خوره غم میرینه (پس می‌ده)، رها کن غم را و غنیمت بدار دم را / کنایه از دم را غنیمت شمردن/ به

: مثابه دنیا رو هر جور که بگیری، همون جور میگذره

ف، ق

فیل اوستوراغیدیر، نه ایی وار نه خاصیتی

/F مثل گوز فیل میمونه، نه بوی داره نه خاصیت/ کنایه از آدم یا چیزی بی خاصیت/ به مثابه: بدرد لای چرز میخوره

فیکیر آدمی سیکیر

/F فکر و خیال آدم رو میگاد/ کنایه از مشغله‌های فراوان زندگی

*****

قباغیمدا دئین قباغیمی یئسین دالیمدا دئین دالیمی

/F اونکه جلوی من بد میگه، کیرم رو بخوره، اونکه پشت سرم بد میگه کونم رو/ بدون شرح

قاجاغانی یئرده، سیچاغانی توتور

/F به وقت گریختن، ریدنش میگیره/ کنایه از بی موقع کاری را انجام دادن/ به مثابه: تازی وقت شکار ریدنش میگیره

قار گوزلدیر، حییف ایت سیچار پوخلار

/F برف زیباست، حیف که سگ میرینه توش و کثافت می کنه/ کنایه از به هدر رفتن چیزی یا کاری پُرارزش/ به مثابه: به بُز گر گله رو گر میکنه

قارچی دیلاقینی تعریفلین کیمی

/F به مانند تعریف کردن از چوچول زن کولی/ کنایه از تعریف چیزی کم بها/ به مثابه: بیخود چونه‌ات رو خسته نکن

قارغا پوخون یئمدن

/F هنوز آقا کلاغه گُپش رو نخورده / کنایه از کله سحر/ به مثابه: هنوز آفتاب درنیومده

قارغا قارغانین گوزون اویماز، خوجا خوجانین پوخون

/F کلاغ چشم کلاغ رو در نمیاره، مُرشد گه مُرشد رو/ کنایه از حُرمت گذاردن به هم‌نوع و یا همکار/ به مثابه دوست: آنست که گیرد دست دوست

قارغایا پوخون درماندیر دمیشر، گئدیب دنین اورتاسینا سیچمیش

/F به کلاغ گفتن گُپت مَرَحمه، رفت وسط دریا رید/ کنایه از بُخل و بی‌خیری آدمها/ به مثابه: به گربه گفتند که گُپت مَرَحمه، خاک ریخت روش

قارغایله دولانان، دیمدیگی پوخدا قالار

F/ اوئی که با کلاغ معاشرت کنه، منقارش گهی میشه/ کنایه از عاقبت همنشین ناباب داشتن/ به مثابه: با ماه نشینی ماه شوی، با دیگ نشینی سیاه شوی

قارنی دویدی، سیکی دویمدی

F/ شکمش سیر شد ولی کیرش سیر نشد/ کنایه از آزمندی در امیال جنسی/ به مثابه: شکم سیر شد ولی چشم همچنان گشنه

قارنی دوپسا، چوماقی دوپماز

F/ شکمش سیر بشه، زیر شکمش (کیرش) سیر نمی‌شه/ کنایه از آدم هوسران/ به مثابه: چشم و دلش سیری نداره

قاری سیکیلدی، قاپی باغلانندی

F/ پیرزن گائیده شد، در بسته شد/ مراد: حالا دیگه کار از کار گذشته/ به مثابه: آن سبو بشکست و آن پیمانہ ریخت

قاری سیکیلندن سونرا، توممان باغیسینی برک باغلار

F/ پیرزن بعد از گاییده شدن، بند تنبانش رو سفت می‌بنده/ کنایه از تدبیر در کار خویش/ به مثابه: علاج واقعه، قبل از وقوع باید کرد

قاریشقانی سیکیب، بئلین اینجیتمک

F/ مورچه رو گاییدن و کمرش رو آزدن/ ملامت از ضعیف‌گشی کردن/ به مثابه: میازار موری که دانه‌کش است، که جان دارد و جان شیرین خوش است

قارین آلتی دانیشماق

F/ از پایین تنه حرف زدن/ مراد از صحبت کردن از مسائل جنسی/ به مثابه: گپ پایین تنه‌ای

قازا باخیب، گوئون پیرتمک

F/ کونش رو چر میده تا مثل غاز رفتار کنه/ به مثابه: کلاغ خواست راه رفتن کبک را یاد بگیره، راه رفتن خودش هم فراموش کرد

قازان قازانا دئییر گوئون قارادیر

F/ دیگ به دیگ میگه: کونت سیاهه/ کنایه از کسی که عیب خود را نمی‌بینه، ولی همان عیب در دیگری می‌بینه/ به مثابه: دیگ به دیگ میگه: روت سیاه

قازماجیسی بوز توتوبدور

/F / متهاش یخ زده/ کنایه از ناتوان شدن آلت تناسلی مرد/ به مثابه: وقتی آدم پیر میشه، عیش مثل قیر میشه

قازی اؤز اوستوراغین توز بیلر

/F / آدم مغرور گوز خودش رو گرد و غبار حساب میکنه/ کنایه از آدمی که عیب خود را نمیبینه/ به مثابه: آدم قوزی، قوز خودش رو نمیبینه

قاطر توخومی

/F / تخم قاطر/ کنایه از آدم بسیار لجوج / به مثابه: مثل قاطر لجباز است

قامیسا گوموش گیریب

/F / انگار تو ساق پا، نقره (سیم) فرو رفته! / کنایه از آدم فس فسو/ به مثابه: انگار که اژه وسط کونش گیر کرده

قاجیق چوخ، آمجیق یوخ

/F / خر ماده زیاده ولی از گس خبری نیست/ به مثابه: آفتابه لگن هفت دست، شام و ناهار هیچی

قاجیق مسئلهسی

/F / مبحث ماده خرگونه/ کنایه از سخنان ناخوشایند و یا ناشایست/ به مثابه: حرفهای پایین تنه‌ای

قاجیقین بیری

/F / لنگه‌یه ماده خر! / کنایه از آدم پست و بی‌مایه/ به مثابه: خوک کثیف

قانماز سیک، گؤت بیرتار

/F / کیر نفهم، کون چر میده/ کنایه از آدم بی‌کله که بر اثر بی‌احتیاطی جانش رو به خطر میندازه/ به مثابه: عقل که نیست، جان در عذاب

قانمازین باشینا ایشسن، دتیر باهار یاغیشیدیر

/F / رو سر آدم نفهم آگه پشاشی، میگه بارون بهاریه/ کنایه از نهایت نفهمی به کسی/ به مثابه: ظرف عن رو از گوشت کوبیده تشخیص نمیده

قایا قایا، گؤتونه پایا

F/ حواله دیزک به کونِ اونِ که سنگ حواله میکنه/ به مثابه: کلوخ انداز را پاداش سنگ است

قَره دَلِیک

F/ قَرَج سیاه/ اشاره به واژنِ رَن

قحبه اولان اوده، قابو کلید توتماز

F/ دربِ خونه‌ای که توش قحبه است، کلید نمی‌خوره/ کنایه از نداشتن حریم خانه یا اهل خانه/ به مثابه: شهر بی دَر و دروازه

قحبه اولاندان، بئله سیک گؤرمه‌میشدیک

F/ از وقتی که قحبه شدیم تا حالا به همچین کیری ندیده بودیم/ کنایه از حیران ماندن از چیزی یا کاری غیر معمول/ به مثابه: دیگه این مُدلِیش رو ندیده بودیم

قحبه اولمایان، قحبه‌خانادا نئیَلر؟

F/ اونِ که قحبه نیست، پس تو قحبه‌خونه چکار داره؟/ کنایه از فلسفه وجودی کسی برای کاری/ به مثابه: آفتاب آمد دلیلِ آفتاب

قَحبه بالالیغیندان دوشمک

F/ از زهدانِ قحبه بیرون اُفتادن/ کنایه از حرامزادگی و شبیه به پدر خود نبودن/ به مثابه: انگار نُخم باباش نیست

قحبه شله‌ده شام اولار؟ شله=کوله‌بار

F/ مگه قحبه میتونه شمع (روشنی) روی کوله‌بار (مشکلات آدم) باشه؟/ کنایه از کسی که نمی‌توان رویش حساب باز کنی/ به مثابه: از زهر شفا از قحبه وفا مجوی

قَحبه شوونلیک سالماق

F/ به سیاقِ جنده‌ها شیون و زاری راه انداختن/ به مثابه: جنده‌زاری کردن

قَحبه قاخینجیسی

F/ طَعنه فاحشه‌گی زدن/ کنایه از کسی که یک بار کار قَبیحی کرده و عمری سرزنش شود/ به مثابه: داغ لعنت به پیشانی داشتن

قَحبه قاریماز، عارسیز آریماز

F/ قحبه پیر همیشه، بیعار خِجَل/ به مثابه: چغندر گوشت همیشه، دشمن دوست همیشه

قَحبه قوجالاندا، راهیبه اولار

F/ قحبه که پیر شد، راهبه می‌شه/ به مثابه: عاقبت روسپی‌گری، فالگیریه

قحبه گوتورن تاریسی، نییه بیزده دئییل یاریسی! ؟

F/ ای خدای قحبه‌های کونده، چرا نصفِ (شانس اونا) هم پیش ما نیست! ؟ / کنایه از راز و نیازِ آدم بدشانس با خدا / به مثابه: خدا بده یه جو شانس

قحبه-گوتورن زمانه‌سیدیر

F/ دوره‌یه قَحبه- کونده‌ای شده است/ کنایه از اوضاع و احوال مسخره و خنده دار/ به مثابه: دنیامون شده عاقبت یزید

قَحبه مین قاپیدا دادار، بیر قاپیدا یاتماز

F/ قحبه تو هزار دروازه (خونه) مزه‌مزه (امتحان) می‌کنه ولی تو یه دروازه (خونه) نمیخوابه/ کنایه از پاییند نبودن آدم‌های بی‌مسئولیت و بی‌تعهد در کاری/ به مثابه: به هر چمن که رسیدی، گلی بچین و بُرو

قَحبه‌دن وفا، زَهردَن شفا اولماز

F/ از قحبه وفا، از زهر شفای نیست/ کنایه از چشم‌آمید واهی داشتن به کسی یا چیزی/ به مثابه: باغ تفرج است و بس ، میوه نمیده به کس

قَحبه‌لر قوجاقیندا، قورومساقلار یاتاغیندا

F/ در آغوش روسپی‌ها و در بستر پانداها/ کنایه از آدم عیاش و خوش‌گذران/ به مثابه: دست بر گردن یار و لب بر لب وی

قحبه‌لیک دَیرلی اولسایدی، خانیملیق دوشردی گوزدَن

F/ روسپی‌گری اگر ارج و قُرب داشت، خانم بودن از ارزش می‌افتاد/ به مثابه: اگر همه شب شبِ قدر بودی، شب قدر بی‌قدر بودی

قَحبه‌نی سیکن یوخ، بازاردان قَره بادیمجان اختاریر

F/ قحبه رو کسی نمیگاد، تو بازار دنبال بادمجون سیاه میگرده/ کنایه از زن حَشْری/ به مثابه: از درد لاعلاجی، به خر میگه خانباچی

قحبه‌نی سیکن یوخ، آمجیغین سورتور قارا بادیمجانا

F / قحبه رو کسی نمی‌کنه، گُشش رو میماله به بادمجون سیاه/ کنایه از زن حَشْری/ به مثابه: دستت چو نمی‌رسد به خاتون، دریاب کنیز مطبخی را

قحبه‌نی یوغون سیکن قورخادیرسن؟

F / جنده رو از کیر گلفت میترسونی؟ / کنایه از ترساندن بیهوده کسی از چیزی یا کاری که برایش عادی است

قحبه‌نین اوزو آغ، اوزو قارا اولار

F / روی زنِ روسپی سفید و درونش سیاه است/ کنایه از آدمِ خوشرو ولی بد طینت/ به مثابه: خوش ظاهر و بد باطن

قحبه نین تۆبه سی سیکی گؤرونجه دیر

F / توبه قحبه تا لحظه کیر دیدنش/ کنایه از به سادگی عهد و پیمان شکستن/ به مثابه: خنده جام می و زُلف گره‌گیر نگار، ای بسا توبه که چون توبه حافظ بشکست

قحبه‌نین دو عاسی موسْتَجاب اولسایدی، گؤیدن سیک یاغاردی

F / دعای قحبه اگه مستجاب می‌شد، از آسمون کیر می‌بارید/ به مثابه: اگه دُعای بچه‌ها اثر داشت، یه معلم زنده نمی‌موند

قحبه‌نین سونو باخیچی اولار

F / عاقبت کار روسپی، فالگیری است/ به مثابه: یابوی پیش‌آهنگ، آخرش توبره کش همیشه

قحبه‌نین قازانجی گؤته گندر

F / درآمد روسپی به گا (هدر) میره/ کنایه از بی برکت بودن پولی که از روسپی‌گری بدست میاد/ به مثابه: پول کون دادن، خرج بواسیر همیشه

قحبه‌نین قیرخ دیلی اولار، قیرخ دوووقی

F / قحبه چهل تا زیون داره و چهل تا روبند عروس/ کنایه از کسی که چندین چهره داره/ به مثابه: دل بدین پیرزن عشوه‌گر دهر مبنده، کین عروسی‌ست که در عقد بسی دامادست

قحبه‌نین کونلو اولسا، کاروانسرانین باجاسیندان وئَرر

F / قحبه اگه دلش بخواد، از سوراخ دیوارِ کاروانسرا هم گُس میده/ به مثابه: زنِ بد رو اگه تو شیشه هم بکنند، کارِ خودش رو می‌کنه

قحبه‌یه دئدیله: نیه قحبه‌لیک ائدیسن، دئدی: اوزومون یومشاقلیغیندان

/F به قحبه گفتند: چرا قحبه‌گی می‌کنی؟ گفت: به خاطره پوست نرم و لطیف صورتم/ کنایه از مغلظه گویی برای انجام عملی ناپسند

قحبه‌یه سوقوش یاراماز، یامانا سویوش

/F قحبه را نصیحت به کار نیاید و خبیث را دشنام/ کنایه از بی‌سود بودن پند و نصیحت و یا دشنام و زندان برخی کسان/ به مثابه: رند را بَد و قحبه را پند سود نکند

قحبه‌یه قحبه دئسن، لچیین باشیوا چکر

/F به آدم قحبه اگر بگی "قحبه" لچکش رو، رو سرت میکشه/ مراد: همه از اسم بدنامی گریزانند/ به مثابه: آش بدمزه، تو دهن آشپزش هم بدمزه میاد

قصبابا میننت چکینجه، کسب سیکینین آتینی یه

/F به مثال: گوشت کپرت رو بخور، منت قصاب رو نکش/ کنایه از اعتماد به نفس داشتن و مستقل بودن

قَطْرانی قایناتسان اولماز شکر، جینسینی سیکدیییم جینسینه چکر

/F قطران (از تقطیر زغال سنگ حاصل می‌شود) را بجوشونی شکر در نماید، چنَسش همون جنسی‌یه که گاییدم/ کنایه از اصلیت خوب و یا بد/ به مثابه: اصل بد نیکو نگردد، آنکه بنیادش بد است

قوتو داششاقا وئرمک

/F قوطی به خایه دادن/ کنایه از کون دادن/ به مثابه: دست گل به آب دادن

قوربان او گوته کی سس چیخارتماز

/F قُربان آن کون برم که صدا ازش در نماید/ کنایه از بی‌دردسر بودن عملی یا کاری

قورخ سیک قورخمایاندان

/F بترس از اوئی که از کیر واهمه‌ای نداره/ مراد: پرهیز از آدم بی‌پروا که به عواقب کار خویش اندیشه نمیکند

قورخاق ایت کیمی بیرینه هورور، بیرینه چئزیر

/F مانند سگی ترسو که به یکی پارس می‌کنه، به یکی می‌گوزه/ این مثل هنگام مزاح با آدم ترسو گفته میشه

قوردون آدی بدنام دیر، یئسه ده، یئمه سه ده

/F اسم گرگ بدنام است، چه بَدرد چه نَدرد/ کنایه از بدنامی/ به مثابه: گردن بدنام میافتد همیشه فعلی بد

قورو پوخا سو سَپمک

/F رو گه خشک شده آب پاشیدن/ کنایه از یه مشکل قدیمی رو که تازه کنی/ به مثابه: زخم کهنه رو باز کردن

قورو سیکیم دوشسون گوْتونه

/F کیر خُشکم بره تو کونت/ به مثابه: الهی چیز جیگر بگیری

قورو قورو سیگجام سنی

/F خُشک خُشک می کُنمِت / به هنگام خشم زیاد از کسی به او گفته می شه/ کنایه از بلا بر کسی آرزوی کردن

قورومساق آغاجدان یونولمور کی

/F شکلی آدم قورمساق تو درخت حگگی نمیشه که! / یعنی: از ظاهر آدمها، باطن آنها را نمیشه فهمید/ کنایه از آدم خوش ظاهر و بد باطن/ به مثابه: رو پیشونی کسی نوشتن: قُرمساق

قورومساقلار بیربیرین تاپارلار

/F قورمساقها همدیگر رو پیدا می کنند/ کنایه از جفت خود را پیدا کردن/ به مثابه: در و تخته به هم جفت وجور شدن

قیراقدا یئیر، اورتادا سیچیر

/F در کناری میخوره، در میانی میرینه/ کنایه از آدم فرصت طلب و سودجو/ به مثابه: نون رو به نرخ روز خوردن

قوجالیق سیکیشی اؤسکورک آرتیرار

/F گاییدن در سن پیری آدم رو به سرفه میندازه/ کنایه از معایب پیری/ به مثابه: گرگ که پیر میشه، رقاص شغال میشه

قوجانین آلی ایشدن فالار، آیاغی کوچدن، گوْتو کیریشدن

/F آدم پیر دستش از کار می افتد، پایش از کوچیدن باز می ایستد و زهوار کونش در میرود/ کنایه از معایب پیری/ به مثابه: پیری و هزار عیب

قوجانین سیکین ایستی دستمالینان قالخیزماق

F/ کیر آدم پیر رو با دستمال گرم راست کردن/ کنایه از ناتوانی جنسی در مردان پیر

قودورغان سیک، گۆت بیرتار

F/ کیر شرور، کون پاره میکنه / یعنی : دست آخر، آدم دعوایی کون خودش رو جر میده/ به مثابه : هر چه کنی به خود کنی گر همه نیک و بد کنی

قودوق اوستوردان، نَپیینه ده دؤزر

F/ اوئی که کره خر رو وا میداره به گوزیدن، تحمل جُفتکش رو هم داره/ به مثابه : هر کی خربزه می خوره، پای لَرزش هم می شینه

قودوق اولو باباسیندان پوخ یئمی اویزشر

F/ کره خر از بابابزرگش گه خوردن رو یاد میگیره/ کنایه از آموختن کار خلاف کودکان از بزرگان/ به مثابه : تره به نُخمش میره، حسنی به باباش

قودوق سیکن، نَپیینه ده دؤزر

F/ اوئی که کره خر میگاد، تحمل جُفتکش رو هم داره/ کنایه: گناهکار باید تحمل جزایش را هم داشته باشه/ به مثابه : اوئی که خربزه میخوره، پای لَرزش هم می شینه

قودوق هامینی انششک گؤرور

F/ کره خر همه رو خر می بینه/ به مثابه : کافر همه را به کیش خود پندارد

قورخان تولکودن نه آختاریرسان ساچلی داششاق

F/ از روباه ترسو، از چه روی خایه یه زُلف دار میجوی؟/ کنایه از نکوهش آدم ترسو و بُز دِل/ به مثابه : خایه اش رو نداره

قورخماز گۆته، تیز سیک گئدر

F/ به کون نترس، زود کیر فرو می ره/ کنایه از بی پروایی نابجای یا نابخردانه/ به مثابه : زبان سُرخ سر سبز را دهد بر باد

قورو آغاج آکرسن، داششاقیمی دَررسن

F/ اگر نهال خشک بکاری، خایه هامو برداشت می کنی/ کنایه از زحمت بیهوده کاری بی ثمر/ به مثابه : عینِ آبابیله، باد میخوره کف میرینه

قورو پوخ گۆته یاپیشماز

/F گه خشک شده به کون نمی چسبه/ کنایه از وصله ناچسب بودن/ به مثابه :با هیچ سریشی نمیچسبه

قوز-قوز اویناماق

/F گردو بازی کردن/ کنایه از به حساب نیاوردن، بی اعتنائی کردن/ به مثابه :اون که داخل آدم نیست

قوزوما کی

/F به تخمم/ کنایه از اظهار بی اعتنائی کردن مطلق

قوزونا قویماماق

/F به تخمش حساب نکردن/ کنایه از بی اعتنائی محض

قوش سیچدیگی یووادا یئنه سیچار

/F پرندهای که یه بار در لانه ای ریده، باز هم خواهد رید/ کنایه از تکرار مکرر عملی مکروه/ به مثابه :عهد کردم که دیگر می نخورم، جز امشب و فردا شب و شبهای دیگر

قوشی آل، دخی یوواسینا سیچما

/F پرنده رو بگیر، اما دیگه تو لانه اش ترین (خراب نکن) / کنایه از پرهیز از ظلم مضاعف روا داشتن

قوناغا اؤز ورسن، سیکی تاخچادا گزر

/F به مهمان که رو بدی، کیرش تو تاقچه میگرده/ کنایه از مهمان بسیار پُرو/ به مثابه :به مهمون که رو بدی ، صاحبخونه میشه

قونشو قیزی اوستوران اولار

/F دختر همسایه (یهو) گوزو از آب در میاد/ کنایه از خواستگاری که جواب رد میگیره و از روی غضب به دختره تهمت ناروا میزنه

قونشو قیزین آلمیر کی ایشینده گؤرمیشام

/F دختر همسایه رو نمیخواد بگیره که اون رو یه وقت که داشت میشاشید، دیده/ کنایه از ایراد بی مورد و بیجا/ به

مثابه :ایراد بی اسرائیلی گرفتن

قونشون پیسیدیر کوچ قورتول، دیشین قوتدانیب چک قورتور

/F همسایهات بده کوچ کن خلاص شی، دندونت کرم خورده پکن خلاص شی / به مثابه: مهزم حلال، جونم آزاد

قوی من اوستورام، سونرا ده سیکیمه نه

/F بزار اول من بگوزم، بعد تو بگو به کیرم/کنایه از پیش قضاوتی و یا تصمیم عجولانه انجام دادن/ به مثابه: قصاص قبل از جنایت نکن

قویروقلو قویون سان، اوز گۆتووی ساخلا

/F اگه گوسفند دُنبه‌داری هستی، از کون خودت مراقبت کن/ به مثابه: تو اگه بیل زنی، در کون خودت رو بیل بزنی

قویون سیکن گۆتوزن گوله گوله "گۆتون آچیلدی" دئیر

/F کونده‌ای که گوسفند میگاد با خنده (به گوسفنده) میگه: "کونت گشاد شد!" /کنایه از کسی که عیب خود را نمی‌بیند/ به مثابه: دیگ به دیگ میگه روت سیاه

قویون یاخشی حیواندیر، ساغاندا قیغلاماسین

/F گوسفند حیوان خوبی‌ه، اگه موقع دوشیدن پشگل نریزه (تو کاسه شیر)/ به مثابه: گاؤ نه من شیرده است

قویونون گۆتوندن یئنی گلّمک

/F تازه از کون گوسفند بیرون اومدن/ کنایه از بی‌تمدنی/ به مثابه: انگار از پشت کوه اومده

قیچی شیشمک

/F پاش باد کردن/ در اینجا، کنایه از مرد بسیار بولهوس/ به مثابه: فیلیش یاد هندوستان کرده

قیچی شیشیبیدیر

/F پاش باد کرده/ در اینجا، کنایه: کیرش راست شده/ به مثابه: ظرف شق کرده

قیراقینا باخیب بئز آلدیق، باشینا باخیب گۆت آلدیق

/F گوشه پارچه رو دیدیم کرباس خریدیم، سرش رو دیدیم کون خریدیم/ کنایه از تأمل نداشتن در کاری یا چیزی و زیان دیدن از آن/ به مثابه: کیر رو دیدی، کدو رو ندیدی: حکایتی از مولوی/ م

قیرخ ایلین قحبه سینه سیک توتماق اویزدیر

/F بعد از چهل سال قحبه گی بهش کیر گرفتن یاد می ده/ به مثابه: بعد از چهل سال گداپی، شب جمعه یادمون هست

قیرخ قحبه بنله بیر اوشاق دوغانماز

/F چهل تا قحبه نمیتونن به همچین بجه ای بزایند/ کنایه از بجه شری که عالم رو بهم میریزه/ به مثابه: تخم شیطان

قیرخ یاشیندا قیللی دانا، ایندی دوشوب میدانا

/F گوساله پشمالوی چهل ساله، حالا دیگه میدان دار شده/ به مثابه: پیری و معرکه گیری

قیرمیزی خوروز

/F در اینجا به معنی: خروس جنگی، شرور/ کنایه از آلت مردانه/ به مثابه: آقا هوشنگ

قیریق شالوار گوته یاراماز

/F شلوار پاره پوره برازنده کون نیست/ کنایه از بی تناسبی چیزی به چیز دیگر/ به مثابه: وصله ناجور بودن

قیز آره گئتمه گی بخت سانار، گئتدیگی گئجه دن اوسانار

/F دختر، شوهر کردن رو بخت می پنداره اما پس از شب زفاف خودش رو ذله/ به مثابه: چی فکر می کردیم، چی شد؟

قیز اوستونه!، قوی گو تونه!

/F هجوم بیار روش! بزار تو کونش!/ مزاح کردن به وقت دعوا یا مسابقه

قیز زیر زیر استورور، آناسی اؤرتوب باسدیریب

/F دخترش زرت و زورت میگوزه، مادرش لاپوشانی میکنه/ کنایه از سرپوش گذاشتن عیوب عزیزان/ به مثابه: خاکروبه به زیر فرش کردن

قیز قیزاندا تز سوئر، وای او گوندن دول قیزا

/F دختر وقتی تحریک می شه زود سرد می شه، وای از اون روزی که بیوه تحریک بشه/ به مثابه: قدر کیر رو بیوه میدونه

قیز گوجو، قیسراق گوجو/ آرواد گوجو، اوستوراق گوجو

F/ قدرت دختر چون قدرت مادیان، قدرت زن چون قدرت گوز می ماند/ قیاس مجازی به قدرت عصیانگری بین دختر و زن

قیز گریب، دول چیخماق

F/ چون دختر آمدن و همچو زن رفتن/ کنایه از زنی که تا آخر عمر شوهر داشته باشه/ به مثابه: با لباس سفید آمد و با کفن سفید رفت

قیزی سیکلمیش کیمی دایانیب

F/ وایستادینش عینهو آدمی میمونه که دخترش رو گاییده باشن/ کنایه از ناراحتی و ناتوانی بسیار/ به مثابه: انگار هفت جدش رو جلوی چشمش آوردن

قیسمتده وارسا سیکلمک، آلدن گمز اوزولمک

F/ آگه تو طالع آدم گاییده شدن باشه، راه فراری از آن نیست/ مُراد: اعتقاد به آنچه که تقدیر آدمی باشد همان می شود/ به مثابه: هرچی قسمت باشه، همون میشه

قیل بیتمیش گوئده، اوت بیتمز

F/ تو کونی که زُهار (موی شرمگاه) در او مده، علف سبز نمیشه/ کنایه از نتیجه بی حاصل از چیزی یا کاری / به مثابه : از کف دست مو کندن

قیلدا کرامت اولسایدی، دیلا قدا (آمجیغدا) چیخمازدی

F/ آگه موی زهار (موی شرمگاه) کرامت داشت، در شرمگاه (فَرَج زن) در نمیومد/ کنایه از تحقیر کسی/ به مثابه : زندگی آگه آسون بود، با گریه شروع نمیشد

قیللی داششاق

F/ خایه پُر مو/ کنایه از آدم کودن/ به مثابه: عقلش پس کله شه

ک

کارین گوتونه آجاج سوخاللار، دئیر: نه تاقا تاقدير

F/ چوب تو کون آدم کر میکن، میگه: این چه تق و توقیه/ کنایه از آدم بی خبر از اوضاع و اطرافش/ به مثابه: دنیا رو آب بیره، این رو خواب می بیره

کاسیبین آتینه قوورغا توکسن، سیکی دورار، وورار داغیدار

F/ گندم بو داده تو دامن آدم فقیر بریزی، کیرش راست میشه، میزنه و پخشش میکنه/ کنایه از آدم ناشکر/ به مثابه: دست رو تا آرنج عسل کنی و تو دهنش بذاری، گاز میگیره

کاسیبین آکدی بیتمز، سیکدی بیتر

F/ حاصل کاشت آدم فقیر بی ثمره، گاییدنش باثمر/ کنایه از مال زیاد برای پولدار و بچه زیاد برای فقیر/ به مثابه: پولدارها کباب، بی پولها دود کباب

کاسیبین خسته سی، دولتلی نین قحبه سی دئیلمز

F/ بیمار آدم بینوا رو لکاده آدم پولدار نمیگن/ کنایه از دو مشکل متفاوت

کافتارلاشیدیر

F/ پیرکفتاری شده! / کنایه از پیر و فرتوت گشتن و حال و روز بدی افتادن/ به مثابه: پیر زهوار در رفته

کئچدینی سیچدی ائدیر، سیچدینی جهان کئچدی

F/ آنچه که گذشت را ریدمان و ریدمانش را گذران دنیا می انگارد/ کنایه از گذشته و آینده را هیچ انگاشتن/ بر نامده و آمده بنیاد مکن. حالی خوش باش و عمر بر باد مکن/ خیام

کئچی گوتوندن چیخمیرها

F/ حالا دیگه از کون بڑ بیرون بیا نیست/ کنایه از کسی که آنچنان به کسی گوش میدهد که چیز دیگری نمی شنود / به مثابه: اونقدر محو درخت شده که جنگل از یادش رفته

کپنک اولماق

F/ پروانه گشتن/ کنایه از زگیل شدن تو کار مردم/ به مثابه: مثل کنه به آدم چسبیدن

کفلمه چکمه سیک کیمی، گورسنمک

F/ قیافه اش شده مثل کیر بعد از جلق/ کنایه از قیافه بسیار خسته یا افسرده/ به مثابه: قیافه آدم های مادر مرده رو به خود گرفتن

کفلمه کیش

F/ کنایه از خودارضایی/ به مثابه: قاسم جَلقی

کندلی به قیز ورسن، گوئون ساری قاریشقا قویار

F/ به دهاتی که دختر بدی، تو کونت مورچه زرد در میاد / کنایه از مشکلات و دردهای طرف عروس با فامیل
پرجمعیت / به مثابه: گت بده، کلاه بده، دو قورت و نیم بالا بده

کور آلینه دوشه نی سیکه وورار

F/ کور هر چی دم دستش بیاد به گا میده/ کنایه از ترضیع کارها با نداشتن بصیرت در انجام آنها / به مثابه: عالم
ناپرهیزگار کوریست مشعله دار

کور توتدوغونو سیگر

F/ کور هر آنچه رو بگیره، میگادش/ کنایه: آدم کور هر چی رو بگیره ول نمیکنه تا بدونه اون چیه / به مثابه: ظرف
ول کن معامله نیست

کور سیچار یولدا، دئیر کیمسه گورمور

F/ آدم کور تو جاده میرینه، می گه کسی نمیبینه/ به مثابه: سر رو مانند کبک تو برف کردن

کور شیطان

F/ شیطون کور/ کنایه از آلت مردانه

کور علی، کچل مالی، سیکي سینیق ممدعلی

F/ علی کوره، پخمه کچل و ممدعلی کیر شیکسته/ کنایه از به عده آدمهای گری گوری/ به مثابه: آره و اوره و شمسی کوره

کور کورو تاپار، اوستوراق قابین

F/ کور کور را پیدا می کنه، گوز طبّقش رو/ به مثابه: کور عَصا را می جوید، آب گودال را

کور پییب کؤسا سیچیب

F/ کور را خورده و کوسه (پیریش) ریده/ در اینجا یعنی: خرج نادرست کردن و سود دلخواه را نبردن/ به مثابه چشم
: بازار رو کور کرده

کورسو ایستی، گؤت یاستی؛ خانیمین کونلو نه ایستیر

F/ کرسی گرم و کون پت و پهن، دیگه خانم دلش چی میخواد/ کنایه از بر وفق مراد بودن أمورات/ به مثابه: آگه، آخه بگو آخه

کوفته آمجیق

F/ گس کوفته‌ای/ کنایه از گس تنگ

کونلو بالیق ایسته‌ین، گوتون بوزلو سویا قویار

F/ اونی که دلش ماهی میخواد، کونش رو میزاره تو آب یخ/ به مثابه: هر که طاووس خواهد، جور هندوستان کشد

کؤربو آلتیندا دلیک تاپیب

F/ زیر پل سوراخ پیدا کرده/ کنایه از یافتن چیزی بدون زحمت و رنج/ به مثابه: سوراخ دعا را پیدا کردن

کؤنولسیز ایشدن گؤتسوز اوغول تۇرویر

F/ از کار بی عشق و علاقه، پسر بی‌عرضه حاصل میشه/ مُراد: دلبستگی و علاقه، مایه و عامل حرکت و پیشرفت در زندگی است

کهنه قحبه‌یه سیکیش اویزتمه

F/ به قحبه کهنه کار، گاییدن یاد نده/ به مثابه: پیش لوطی و معلّق بازی؟

کیرپی بالاسینی پامبیق دئییب، سئور

F/ جوجه‌تیغی بچه‌ش رو پنبه صدا میزنه و بهش عشق می‌ورزه/ به مثابه: سوسکه بچه‌اش از دیوار بالا می‌رفت، می‌گفت قریون دست و پای بلوریت

کیریخمیش سیک، بوروخولموش گؤته گیرمز

F/ کیر گیج و ویج تو کون پیچ و واپیچ فرو نمیره/ مانند میخ کجی که درست در تخته فرو نمیره

کیشینین بیر اؤزی، بیرده سیک

F/ برای مرد یکی خودش، یکی هم کیرش/ کنایه از مردانی که فقط به خود و هوسرانی فکر می‌کنند/ به مثابه: یارو فقط فکر شکم و زیر شکم

کیشینین قحبه سی قادینینکیندان بَردیر

F/ هرزه گری مرد از زن نکوهیده تر است/ کنایه از دوروی و یا بی حیایی مردان در مقایسه با زنان

کیشی به گۆتونون بیر تاییینی گۆستر، بیر تاییینی گۆسترمه

F/ به مرد یه وَر کونت رو نشون بده و یه وَر دیگه رو نشون نده/ یعنی: زن نباید همه دستش رو برا مرد رو کنه / به
مثابه: فوت کوزه گری ست، نباید رو کرد

کیفی پوخلانیب

F/ اخلاقش گه مُرغی به/ کنایه از حال و حوصله خوبی نداشتن/ به مثابه: از دنده چپ بلند شده

کیفیری سیکیر، میننت دَن چیخاردیر

F/ آدم زشت رو میگاد تا از مَنّت اش دربیاد/ کنایه از در وضعیت اجباری قرار گرفتن/ به مثابه: آدم رو در
معذورتت اخلاقی قرار دادن

کیم اوستوردو دِسلر، غریب اوستوردو دیتلر

F/ اگه بگن کی گوزیده، میگن غریبه گوزید/ کنایه از کسی که گوزیده ولی گناهِش میوفته گردن غریبه (یکی دیگه) / به
مثابه: کی بود کی بود، من نبودم

کیمسه نین غرتده یئرلی سی اولسا، اونو بیر توریا پوخ سانار

F/ کسی که یه هم ولایتی در غربت داره، اونو به چشم یه کیسه یه عن می بینه/ کنایه از هراس مسئولیت
پذیری در قبال هم ولایتی در غربت/ به مثابه: یارو از مسئولیت اخلاقی شان خالی می کنه

کیمین سیکی آیلسه، گلیب مَنیم گوتومده دوژلدَر

F/ هر کی کیرش کچ می شه، میاد تو کون من راستش می کنه/ یعنی: همه مشکلاتشون رو سر من میریزن و ما شدیم
جورکش همه / به مثابه: همه کاسه کوزه ها رو سر ما میشکنن

کیمین سیکی، کیمین گۆتونه؟

F/ کیر کی تو کون کیه؟ / کنایه از هرکی به هرکی بودن/ به مثابه: اوضاع خر تو خره

کیمین سیکین گۆزو آتده آچار، کیمین سیکی پوخدا

F/ یعنی: یه کیر قسمتش کسه، یکی دیگه گه / کنایه از شانس خوب یا بد داشتن/ به مثابه: خدا به یکی میده
گنج، به یکی میده رنج

کیمین قَبْرینده گۆت ورن یازمیشلار؟

F/ رو قبر کی نوشتن "کونده"؟ / یعنی: آدم از درون کسی باخبر نیست/ به مثابه: رو پیشونی آدم که نوشتن: قُرمساق

گ

گاه سیک اوزانار، گاه داششاق

/F گاه کیر سرافرازی کند، گاه خایه/ به مثابه : گهی زین به پُشت و گهی پُشت به زین

گئت اوستور، تومانی قوروت

/F برو بگوز، تنبانت خُشک پشه/ مجازا: الکی بند و بست نکن، برو یه کاری واسه خودت پیدا کن/ به مثابه : بیگاری به از بیگاری

گئت گۆلده اوستور، قورباغالار قورخسون

/F برو در تالاب بگوز تا از صداس قورباغه‌ها بترسن/ کنایه از پهلوان پنبه بودن کسی/ به مثابه : گول هیکت رو نخور

گنتسین آلینی سیکسین

/F بره دستش رو بگاد (جلق بزنه)/ اشاره به مردانی که حرمت و حقوق زن را رعایت نمی‌کنند/ به مثابه : شرمنده دستشه

گئن گۆندن اوستدورما

/F از کون گشاد نگوز/ کنایه از لاف زدن/ به مثابه : گنده گوزی نکن

گئن گۆنده پوخ دایانماز

/F تو کون گشاد عن وا نمیسته/ کنایه از نداشتن پشتکار در نزد افراد تنبل و بعضا کون گشاد/ به مثابه : کون گشاد و آب هندونه

گئندن گلین، اوغومون سیکین باسدایارسیز

/F کمی با فاصله بیاید، نکنه کیر پسر رو لگد کنید/ کنایه از آدم‌های فخر فروش و پُرافاده/ به مثابه : نچسید و نگوزید که آفا خوابه

گئیمه‌یه چاریق، سیکمه‌یه آریق

چاروق (کفش چرمی بنددار) واسه پوشیدن خوبه، آدم لاغر برا گاییدن/ کنایه از ترجیح دادن چیزی به چیزی یا کسی به کسی دیگر

گتیردیگی سویو، پوخون یوماز

F/ آباش کفایت یه کون شستن رو نمی کنه/ کنایه از کار بی فایده و بی منفعت/ به مثابه: کرایه نمیکنه

گلدیک داششاقینین آلتیندا گیزلنک، آتیلدی

F/ اومدیم زیر خایه اش قایم بشیم، پرید رفت/ کنایه از بدبویاری/ به مثابه: اومدیم صواب کنیم، کباب شدیم

گلر یوکومه، گئدر سیکیمه

F/ آنچه به بار من در آید، باشد که به گا در آید/ کنایه از چشم به جیفه دنیا نداشتن/ به مثابه: پول مثل چرک کف دسته

گلنن قاباغینا باخیر، گئندن دالینا

F/ به جلوی اونی که میاد نگاه میکنه و عقب اونی که میره/ کنایه از آدم بی دست و پا و کار نابلد/ به مثابه: این دستش به اون دستش میگه: تو گه نخور

گلین سیچار اما قوجا قاری تربییلی سیچار

F/ عروس می رینه اما پیرزن با تربیت می رینه/ مقایسه راه و روش سالمندان با تجربه با جوانان بی تجربه/ به مثابه: آنچه در آئینه جوان بیند، پیر در خشت خام آن بیند

گنج قاطر چتین اوستورار

F/ قاطر جوان به سختی می گوزه/ کنایه از عناد و بی ادبی مردان جوان/ به مثابه: عین یه قاطر چموشه

گوجه نن، گو تویله دیبرمان چئویرر

F/ کسی که به سختی افتاده، با کونش هم سنگ آسیاب می گردونه/ کنایه از تلاش و مبارزه در سختی های زندگی/ به مثابه: مرد باید در کشاکش دهر، سنگ زیرین آسیاب باشد

گول پوخا دوشسه پوخ آلا، پوخ گوله دوشسه چوخالار

F/ گل اگر میان گه بیوفته گه می گیره، گه آگه میان گل بیوفته، تکثیر می یابه/ تاثیر همنشین بد و خوب بر یکدیگر/ به مثابه: کمال همنشینی در من اثر کرد وگرنه من همان خاکم که هستم

گوموش گولینه گبرمک

F/ در تالاب نقره فرو رفتن/ کنایه از رابطه با زن مُسن داشتن/ به مثابه: اونی که چهل شب با پیرزن بخوابه، آهک میشه

گون گۆرممیش گوت

/F کون آفتاب ندیده/کنایه از بکر بودن چیزی/ به مثابه: روش رو آفتاب مهتاب ندیده

گونبذ اوسته گوت ساخلاماز توغورقا

/F نمد روی خیمه، تاب نگاهداشتن کون رو نداره/ کنایه از تلاش بیهوده برای کاری بی حاصل/ به مثابه: فرومایه هزار سنگ برمیداره ولی تاب سختی نیاره

گونشونون دول آروادی، کیشیلرین گۆزینه قیز گۆرونر

/F همسایه بیه به چشم مردها، دختره/ به مثابه: مرغ همسایه غازه

گونشه قارشلی ایشمز لر

/F رو به آفتاب نباید شاشید/ کنایه از خوش یمن نبودن کاری/ به مثابه: رو به قبله نباید شاشید

گوت آتاندان، کوت توتاندان اوزاق

/F یعنی: از آدم دمدمی مزاج و آدم تنبل بدور باش/ کنایه از برخذر بودن از کسی که در طی طریق زندگانی تجربه ای کسب نکند/ به مثابه: از دو چیز پرهیز کن: دیوار شکسته و سگ درنده

گوت آتماق/گوت آتالیق اتمک

/F یعنی: ۱- دمدمی مزاجی کردن ۲- بیقراری کردن / ۱- کنایه از بوقلمون صفتی/ به مثابه: ۱- آقای مئلون

گوت آشیق آشیق=باغیرت

/F یعنی: آدم بی غیرت/ کنایه از اخلاق کوندیگی/ به مثابه: کونده صفت

گوت آغریسی، باشدان چیخار

/F درد کون از سر نشأت می گیره/ کنایه از علت عوارض/ به مثابه: ماهی از سر گنده گردد، نی ز دم

گوت آغیر اولماق

/F کون سنگین بودن/ کنایه از تنبلی/ به مثابه: کون گشادی

گۆت آغیز اولماق

/F دهن کونی بودن/ کنایه از یاوه گوپی/ به مثابه: بی‌چاک و دهن بودن

گۆت آلتیندا سیچماق

/F زیر کون ریدن/ کنایه از تو مخمصه گیر کردن/ به مثابه: انگار ازّه وسط کونش گیر کرده

گۆت، آمین اعتباری دیر

/F کون پشتوانه گس است/ کنایه از پشتوانه داشتن چیزی گرانبها

گۆت آلدن گئندن سونرا، سیک دونا سیغماز

/F بعد از به گا رفتن کون، کیر در قبا ننگجد/ مراد از رو شدن دروغ آدم بی‌شرفی که همواره از غیرت سخن میراند/ به مثابه: دیگه دستش رو شد

گۆت اویمکله آغیز موردار اولماز

/F با بوسیدن کون، دهن نجس نمی‌شه/ به مثابه: کی شود دریا ز پوز سگ نجس

گۆت اوتین قازانجی استوراق اولار

/F مزد آدمی که بوسه بر کون میزند، گوز است/ به مثابه: باد هوا مزد آدم چاپلوس است

گۆت اول، بختین اولسون

/F از زبان آدم نابکار: "کون صفتی کن تا بخت بلند باشد" / کنایه از راه دغلکاری را پیشه کردن تا به هدف رسیدن / به مثابه: درپوزگی کن تا محتاج خلق نشوی

گۆت ایتیرن چتین باش قورار

/F آدم از کون گیج، به سختی مراقب و مواظب خویش است/ به مثابه: ظرف گه گیجه گرفته

گۆت ایسلانمایاجا، بالیق توتولماز

/F تا کونت خیس نشه، ماهی به قلاب گیر نمی‌کنه/ به مثابه: نابرده رنج، گنج میسر نمی‌شود

گۆت ایله داما داش آتماق

/F با کون، سنگ پشت بوم انداختن/ کنایه از مبادرت به کاری نشدنی/ به مثابه: آب دریا را پیمانانه کردن

گۆت ایله گۆیه چیخسادا

/F حتی اگه با کونش هم پره تو آسمون (این کار نشدنیه) / کنایه از کسی که هر کاری بکنه، باز موفق نمیشه/ به مثابه: دست از پا کوتاهتر برگشتن

گۆت-باش آتماق

/F پشتک وارو زدن/ به مثابه: معلق زدن

گۆت-باش وورماق

/F کنایه از دو کار را توام با هم انجام دادن

گۆت چئویرمک

/F به کون پشت کردن/ کنایه از بی‌اعتنایی کردن

گۆت گۆت ائلَمک

/F کنایه از: ۱- این دست اون دست کردن/ مُردد بودن ۲- غُرغر کردن

گۆت گۆت اولسا، تومنین تاپار

/F کون اگه کون باشه، دامنش رو پیدا میکنه/ کنایه از کردانی در امری یا چیزی / به مثابه: اگه علی ساریونه، میدونه شتر رو کجا بخوابونه

گۆت گۆته یاتماق

/F یعنی: پشت به هم خوابیدن/ کنایه از قهر کردن میان زن و شوهر/ به مثابه: قهر و رجسوندن

گۆت گۆتو دئییل، داش ترازو وار

/F هر دمبیلی (سیکیم خیاردی) که نیست، سنگ و ترازو هست/ کنایه از حساب و کتاب داشتن/ به مثابه: برادری به جا، بزغاله یکی هفت صتار

گۆت، گۆتین دوشمانیدیر

F/ کون بدخواه کون دیگریست/ مراد از چالش برای راحتی خویش/ به مثابه ی: جا خواستیم، جانشین نخواستیم

گۆت وئر، سیکین یوقونلا سین

F/ برو کونتو بده تا کیرت کلفت شه/ کنایه از تحقیر کردن کسی

گۆت وئریب کۆرپو سالدیرماق

F/ کون دادن برای پُلی ساختن/ کنایه: با پول نامشروع کار خیر کردن/ به مثابه: نذری با پول حرام خیرات میکنه

گۆت وئریر پول قازانیر، سیکینه خرج ائدیر

F/ کون می ده تا پول دربیاره و خرج کیرش کنه/ مراد: ولخرچی و پول به هدر دادن/ به مثابه: همه رو خرج آتینا میکنه

گۆت وئریر داششاقلارین بویودور

F/ کون می ده، تخمه اش رو گنده کنه/ کنایه از راه نادرست به آرزوی خویش رسیدن

گۆت یالاماق

F/ کون لیسسی کردن/ دستمال کشی کردن/ کنایه از آدم چاپلوس و کاسه لیس/ به مثابه: خایه مالی کردن

گۆت یوماغینی باشارمیر، پیغمبرلیک دَعوی ائدیر

F/ کونش رو نمیتونه بشوره، دَعوی پیغمبری میکنه/ کنایه از ادعای بزرگ کردن/ به مثابه: یه ذره عن تو کونش ، نیست میخواد سر در شمس العماره برینه

گوتدن بیسینی گس آت

F/ پلیدی رو از بیخ کونت بئر بنداز دور/ کنایه از پلشتی و پلیدی را از خود دور کردن/ به مثابه: دندون لُق رو یکن بنداز دور

گوتدن یئیر، آغیزدان سیچار

F/ از کون می خوره، از دهن می رینه/ کنایه از آنکه کارها رو پشت و رو انجام می ده/ به مثابه: کارهاش همه چپکی یه

گۆنده قالماق

/F کنایه از عقب ماندن/ به مثابه: زرتش در اومد

گۆتلو اولماق

/F کنایه از جسارت داشتن، جرات کردن/ به مثابه: آدم با خایه‌ای است

گۆتلوک ائتمک

/F کونده‌بازی در آوردن/ کنایه از کار رذیلانه انجام دادن

گۆتو آچیق اولماق

/F کون لخت بودن/ کنایه: ۱-بیش از حد سخاوت نشان دادن ۲-اصراف کردن/ به مثابه: ۱-دلش دریاست

گۆتو آچیقدا قالماق

/F کون لخت ماندن/ کنایه از بی‌سرپناه ماندن/ به مثابه: آلاخون والاخون موندن

گۆتو آچیلماق

/F کون فراخ گشتن/ کنایه از به زور و زحمت افتادن/ به مثابه: بی‌زیش رو جا انداختن

گۆتو آغیر، باشینه سققیز سالیر

/F کونش درد می‌کنه، رو سرش سَقَز می‌زاره/ کنایه از آنکه راه حل غلط رو انتخاب می‌کنه/ به مثابه: یارو دلش درد، می‌کنه قرص سردرد می‌خوره

گۆتو آفتافا گۆرمیب

/F آب آفتابه به کونش نخورده/ کنایه از آدم شلخته و کثیف/ به مثابه: مثل شتر شلخته است

گۆتو اوسته بالا دوشمک

/F با کون تو (کوزه) عسل افتادن/ کنایه از شانس زیاد آوردن

گۆتو اوسته قایماقا دوشوب

/F با کون افتاده تو سَرشیر/ مراد: بخت به کسی رو آوردن/ به مثابه: خَرشانس بودن

گۆتو اوسته یئرہ دیمک

F/ با کون به زمین خوردن/ کنایه از مفلس شدن/ به مثابه: روزگار کمرش رو زمین زده

گۆتو اولماق

F/ کونش رو داشتن/ کنایه از شہامت داشتن/ به مثابه: خایہ کاری رو داشتن

گۆتو اؤزگہیہ وئرمک، بورنودان سیچمک

F/ کون رو به اغیار دادن و از دماغ ریدن/ کنایه از ارجح دانستن دیگران به خود/ به مثابه: خود را برای دیگران هلاک کردن

گۆتو اؤزگہیہ ویریر، سلامی بیزه

F/ کونش رو میدہ غریبہ، سلامش رو به ما/ به مثابه: (ضرب المثل آرمی) پولش رو میدہ قاراپت (نام کلیسا)، ماچش رو میدہ به آراپت (نماد مریم مقدس) / م

گۆتو اوزوندن قیرمیزی اولماق

F/ کونش از چہرہ اش سرخ تر شدہ/ کنایه از بی حیایی یا بی شرمی زیاد/ به مثابه: حیا رو خوردہ، آبرو رو قی کردہ

گۆتو بارماقلی اولماق

F/ کون (انگشت خوردہ) دستمالی شدہ/ کنایه: از ارزش و قدر افتادن/ به مثابه: از چشم افتادن

گۆتو باشینا آغیرلیق ائتمک

F/ کونش به سرش سنگینی کردن/ به مثابه: سرش به تنش نمی ارزه

گۆتو باشینی اوینادیر

F/ سر و کونش رو می جنبونہ/ کنایه از زنی که تمایل جنسی به مردان نشون میدہ/ به مثابه: گسش می خارہ

گۆتو باللی، قویروقو یاغلی

F/ کون عسلی، دمبه چرب و چیلی/ کنایه از آدم متمول/ به مثابه: ظرف چپش پُره

گۆتو بوبولداماق

/F کونش قُل قُل میزنه / کنایه از تشویش درونی داشتن / به مثابه : دلش مثل سیر و سرکه میجوشه

گۆتو بوش اولماق

/F کون تُهی بودن / کنایه از بی‌پول و ناتوان بودن / به مثابه : شپش تو جیباش سه قاب میزنه

گۆتو بیر یئرده تیکیش ساخلاماز

/F کونش یک جا بند نیست / کنایه : در یک جا آرام و قرار نداشته / به مثابه : یارو کون نیشستن نداره

گۆتو پوخ ساخلامیر

/F عن تو کونش وایسته / کنایه از پیر یا ناتوان شدن / به مثابه : مُفِ خودش رو نمیتونه بگیره

گۆتو چاتماق

/F کون هم آوردن رو داشتن / جسارت داشتن / به مثابه : آدم با خایه‌ای به

گۆتو دلیک قاب، سو ساخلاماز

/F ظرف ته سوراخ، آب نگه نمیداره / کنایه از کسی که هر چی میشنوه به دیگران بگه / به مثابه : آدم دهن لُق حرف تو دهنش نمیمونه

گۆتو داششاقا وورماق

/F کون به خایه زدن / کنایه از کون دادن / به مثابه : کونش بر باد رفت

گۆتو دورماق

/F کون سیخ شدن / کنایه از برعکس عمل کردن / به مثابه : چپکی کار انجام دادن

گۆتو دؤنماق

/F کون یخ بستن (کون لرزه گرفتن) / کنایه از احساس سرمای بسیار شدید کردن / به مثابه : سرما تا مغز استخون رخنه کردن

گۆتو سانکی دییرمان داشی دیر

F/ کونش مثال سنگ آسیابه/ کنایه از گنده گی کون/ به مثابه : کون نگو، تگار ماست بگو

گۆتو سولانماق

F/ کون رو آبپاشی کردن/ (به مزاح) کنایه به آدم کار نکنی که به خیالش کار بزرگی انجام داده/ به مثابه : مرحم
گُسی کفتر گذاشتن

گۆتو قاشینیر

F/ کونش میخاره/ کنایه از کسی که دنبال دردسر میگرده/ به مثابه: تَنش میخاره

گۆتو قیللی یا راست گلَمک

F/ به آدم کون پشمالو برخوردن/ کنایه از روبرو شدن با حریفی قَدَرتر از خود/ به مثابه : با کونده تر (مرد رندتر) از
خود روبرو شدن

گۆتو کۆلده، کۆنلو گولده

F/ کونش در خارزار است و دلش در گلزار/ کنایه از آدم پُرهوس

گۆتو کۆلگه لی پوخا حسرتدی

F/ کونش در حسرتِ یه گُه سایه دار (سایه بی مقداری) مونده/ کنایه از آدمی که دائما مشغول کار است/ به مثابه: یارو
خوره کارشه

گۆتو وارسا

F/ اگه کونش رو داره/ یعنی: اگه جرات کنه/ به مثابه : اگه خایه کنه

گۆتو والایلاییر

F/ کونش لنگ میزنه/ کنایه از بی اخلاقی، ناشایستی/ به مثابه : یه آلوی کرموی تو خیکشه

گۆتو یئره دیمَمک

F/ کونش به زمین نخوردن/ کنایه از مالی که هنوز رو زمین نذاشته، به فروش بره

گۆتوایله قویماقا دوشوبدور

/F با کون افتاده تو کاچی/ مُراد: بخت بهش رو آورده/ به مثابه: با کون افتاده تو کوزه عسل

گۆتوایله گۆیه چیخسادا، بو ایش مُمکون دَییل

/F اگه با کونش هم به آسمون بره، این کار نشدنی یه/ کنایه از کاری ناممکن/ به مثابه: بالا بری پایین بیای، ای کار نشدنی یه

گۆتوبارماقلى اولماق

/F انگشت نشون شدن/ کنایه از چشم افتادن، سَخیف شدن/ به مثابه: گاو پیشونی سفید شدن

گۆتورن، مُقتیش اولسا، وای قاچاقچی نین حالینه

/F آدم کونده اگه مُقتش باشه، وای به حال قاچاقچی/ به مثابه: وای به وقتی که قاچاقچی، گمرکچی باشه

گۆتورنده آلغین اولماسین، قورومساغا وئرگین

/F از کونده طلب نداشته باش و به قرمساق بدهی/ به مثابه: آنکه را حساب پاک است از محاسبه چه پاک است

گۆتورنده کرم اولماز

/F آدم کونده بخشش نداره/ کنایه از آدم دغلباز که رحم و مروت نداره/ به مثابه: طبیب بی مُرۆت خلق رنجور میخواهد

گۆتورنن اوزونه گولسن، گۆتونه یاماق ایستر

/F به آدم کونده که رو بدی، واسه کونش وصله هم میخواد/ به مثابه: مهمون رو که رو بدی، صاحبخونه میشه

گۆتورنلیغین آدی پیسیدی، آل چوخولماسین

/F کونده گی برا این اسمش بد درفته که دست زیاد نشه/ بدون شرح

گۆتوش آدام

/F آدم کونده صفت/ مراد از آدمی که کونده بازی در بیاره/ کنایه از آدم نادرست یا ناشایست

گۆتومدن چیخاردیغیم منی بَینمیر

/F از کونم در اومده، من رو نمی‌پسندم / کنایه از فرزندى که به والد خود عیب و ایراد می‌گیره

گۆتومو یئمه

/F دیگه کونم رو نخور! / کنایه از غیبت کردن پشت سر کسی

گۆتومه بَزیپر

/F شبیه رُخ کونمه / کنایه از زشت‌رویی

گۆتومه قیل گیرمیر، سَن‌ده پایا سوخورسان

/F تو کونم مو نمیره، تو هم دیرک توش فرو میکئی / به مثابه: موش به سوراخ نمیرفت، جارو به دُمش می‌بست

گۆتومی یَین واریدی

/F کون خور ما هم (گویی) حضور داشت! / کنایه از آدمی که پشت سر کسی غیبت میکنه

گۆتون آجیب باش باغلاماق، گۆتون وئریب باش ساخلاماق

/F کونش رو باز کرده برای تدارک دیدن، کونش رو می‌ده برای سَر بُلند بودن / کنایه از آدم فرصت‌طلب / به مثابه: به
نرخ روز نون خوردن

گۆتون آرشین یاریم سیک آپاریر

/F کونت یه کیر دو ونیم آرشینی (برابر ۱۱۵ سانت) لازمه‌شه / کنایه از آدمی که زندگیش حساب کتاب نداره و نیاز به
ترازمندی داره / به مثابه: ولنگ و واز زندگی کردن

گۆتون بورج وئریر اؤزگه‌یه، اؤزی کوللو قدا سیچیر

/F کونش رو به دیگری قرض می‌ده، خودش در خارزار می‌رینه / کنایه از ترجیح دادن دیگران به خود

گۆتون دستماللاماق

/F کون کسی رو دستمال کشیدن / کنایه از چاپلوسی کردن / به مثابه: کون‌لیسی کردن

گۆتون قوووشسون

F/ کاش کون تو هم جلیز و ولز کنه / مراد: الهی درد و بلا بگیری / به مثابه: الهی جز جیگر بزنی

گۆتون قوی یئر، آغزین دادا گل سین

F/ یه کم کونت رو زمین بذار، مزه به دهنت بیاد / کنایه از به خود استراحت دادن / به مثابه: آدم باید خودش رو هم به یه بستنی مهمون کنه

گۆتون قیسماق ایله، گۆتون دارالماز

F/ با چلانندن کونت، کونت تنگ نمیشه / یعنی: برای حل مشکل، علت را باید جست / به مثابه: با حلوا حلوا گفتن دهن شیرین نمیشه

گۆتون کونده یئرینه قویور

F/ کونش رو حتا به جای چونه خمیر عرضه میکنه (می فروشه) / کنایه از آدم بس مال دوست و طمعکار / به مثابه: جونش رو بگیر، مالش رو نگیر

گوتون گودن، گری قالار

F/ اونی که دنبال (مراقب) کونشه، همیشه عقبه / کنایه از آدم محتاط و بی جرئزه / به مثابه: آدم کون ترسی یه

گۆتون-گۆتون گئتمک

F/ مُراد از پس رفتن، عقب نشینی کردن، از قول خود برگشتن / کنایه از چر زدن / به مثابه: دبه در آوردن

گۆتون گۆرن، باش گۆزونو قورتلاماز

F/ چشم و دلش تباہ نگرده، آنکه کون تو را بیند / کنایه از کاری که از انجام آن تباہی بر نیاید / به مثابه: هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد به عشق

گۆتون وار شاهبازا قاندير

F/ اگه خایه شو داری شهباز (پرنده) رو شیرفهم کن / کنایه از تفهیم کردن یا کنار آمدن با آدم شرور یا یاغی

گۆتون وارسا، گنت توپچو اول

F/ اگه کونش رو (خایه اش رو) داری برو توپچی شو / کنایه از به چالش کشیدن شجاعت کسی / به مثابه: مهتری گر به کام شیر در است، شو خطر کن ز کام شیر بجوی

گۆتون یگسی، آغیز سولاندیریر

/F از کون گنده، آب از لب و لوجه آدم راه میوفته/ بدون شرح

گۆتونا تومان تاپماییر

/F واسه کونش تُنبان پیدا نمیکنه/ کنایه از در تنگدستی زیستن/ به مثابه: آه نداره با ناله سودا کنه

گۆتونا گۆره پوخون اولسون

/F به قدر سایز کونت عن داشته باش/ کنایه از اعتدال را رعایت کردن/ به مثابه: حد نکه دار که اندازه نکوست

گۆتونا گیرنه چیخ دئیه بیلیمیر

/F جرات گفتن "بیا بیرون" به چیزی که تو کونش رفته رو نداره/ کنایه از آدم بی‌زیون و ترسو/ به مثابه: خایه‌اش تو گلویش گیر کرده، نمی‌تونه بیارش بیرون

گۆتوندن پوخو آیری چیخان، منیم اوستونه چیخار

/F هرکی گهش کج و کوله بیرون میاد، رو سر من خراب میکنه/ به مثابه: دیواری کوتاه‌تر از دیوار ما گیر نیوردن

گۆتوندن داوالاییر

/F از کونش سَم‌پاشی می‌کنه/ کنایه از آدم بی‌اخلاق و ناشایست/ به مثابه: از دهنش گه میباره

گۆتوندن خبری اولماماق

/F از اوضاع کونش خبری نداره/ کنایه از آدمی که از همه جا بی‌خبره/ به مثابه: دنیا رو آب بیره، این رو خواب مییره

گۆتوندن حاللیق ایستیر

/F از کونش حاللیت می‌طلبه/ مُراد: طلب آمرزش از آنکه رنجش داده است/ کنایه از در وضعیت بدی قرار گرفتن / به مثابه: یارو به گه خوردن افتاده

گۆتوندن کسبب باشینا قویماق

/F از کونش (تهش) کنده و رو سرش گذاشته/ کنایه از تباه کردن کاری یا چیزی/ به مثابه: ریده تو آک

گۆتونَدَن کئفلَنیب

/F از کونش سرخوش شده/ مراد: از خود بیخود شدن

گۆتونَدَن کوسوب

/F از کونش قهر کرده/ کنایه از آدم بسیار با افاده/ به مثابه: به کونش میگه دنبال نیا که بو می دی

گۆتونَدَن نفس آلیر

/F از کونش نفس می کشه/ کنایه از سختی کشیدن یا پُر مشغله بودن/ به مثابه: به گوز گوز افتاده

گۆتونَدَه آغ قیل وار

/F تو کونش موی سپید است/ کنایه از خَرشانشی/ به مثابه: از کون میاره

گۆتونَدَه سیک قالماق

/F تو کونش، (گوی) کیر گیر کردن/ کنایه از تنبلی و بی حرکتی/ به مثابه: کون گُشاد و آب هندونه

گۆتونَدَه قیلینی اوینادیر

/F موی کونش را به رقص می آورد/ کنایه از زحمتی بر خود روا ندادن / به مثابه: به تنبل گفتند من (سنگ ترازو) بیار، گفت سَرَم من است دیگه

گۆتونو قاشی

/F کونت رو بخارون/ مُراد: برای جلوگیری از چشم زخم گفته میشود/ به مثابه: بزن به تخته

گۆتونو قالخان ائتمک

/F کون رو سپر کردن/ کنایه: کاری دشوار را با همت به سرانجام رساندن/ به مثابه: بدین همت توان گوی از جهان بُرد

گۆتونو بیرتماق

/F کون چر دادن/ کنایه از خود را در کاری یا امری هلاک کردن/ به مثابه: کونش تو این راه گاییده شده

گۆتونون آجیقینه، شالوارینا سیچیر

/F از لچ کونش تو شلوارش میرینه/ کنایه: از روی بی‌عقلی به خود و یا خودی آسیب رساندن/ به مثابه: خودزنی می‌کنه

گۆتونون آئینده قالماق

/F در احوال کونش درماندن/ کنایه: کسی که از دست خود درمانده است/ به مثابه: تو کار خودش انگشت به کون مونده

گۆتونون بوخچاسینی آچیبیدیر

/F بقچه‌ی کونش رو باز کرده/ کنایه از مهمان یا مسافر پُروپی که جا خوش کرده باشه/ به مثابه: کنگر خورده و لنگر انداخته

گۆتونون توکو آغاریب

/F موی کونش سفید شده/ کنایه از کسی که در زندگی، برابر دشواری‌ها قد علم کرده و رنج و زحمت کشیده است / به مثابه: تو این کار استخون خُرد کرده

گۆتونون دیشی واردیر

/F کونش دندون داره/ کنایه از کسی که زود به زود شلوار پاره می‌کنه

گۆتونون قارانلیغی وار

/F یه تاریکی تو کونش هست/ کنایه از جان کسی که در مه‌لکه باشد/ به مثابه: آشی برایش پُختن، یه وجب روغن روش

گۆتونون قیراغیله ایش گۆرمک

/F با حاشیه کونش کار می‌کنه/ کنایه از آدمی که با بی‌اعتنایی و بی‌رغبتی کاری رو انجام بده/ به مثابه: تن به کار بده نیست

گۆتونه-باشینا یاخماق

/F سر و کونش رو (به هم) مالوندن/ کنایه از: ۱- دیوانگی کردن ۲- لاف زدن

گۆتونه دئییر من ایله گلمه، ای ویریرسن

/F به کونش می‌گه دنبالم نیا که بو میدی/ کنایه از آدم بسیار مغرور و پرافاده/ به مثابه: آدم چُس نفس

گۆتونه دوز توکسن ده، شیت اوستورار

/F تو کونش نمک هم بریزی، باز چلف و سبک میگزوه/ کنایه از کسی که حرفِ دهندش رو نمی فهمه/ به مثابه
دهنش چفت و بست نداره

گۆتونه شالوار آلا بیلیمیر

/F واسه ماتحتش یه شلوار نمی تونه بخره/ کنایه از آدم بسیار فقیر/ به مثابه: آه نداره با ناله سودا گنه

گۆتونه گیریپ چیخاندان، خبری اولماق

/F خبری از چیزهایی که تو کونش فرو میره و میاد رو نداره/ کنایه از آدم بی حساب کتاب یا ولخرج/ به مثابه: آدم
ولنگ و واز

گۆتونه وئدره باغلاماق

/F به کونش سطل بستن/ کنایه از غیبت و پشت سر گوپی/ به مثابه: صفحه پشت سر کسی گذاشتن

گۆتونه وورون، گۆزی آچیلین

/F بزنید در کونش تا چشماش وا شه/ به شوخی در هنگام بازی با کودک خردسال میگویند

گۆتونه یئر ائلمک

/F کونش رو جا انداختن/ کنایه از خود را در کار یا مقامی به زور جا دادن

گۆته باخیب، آمجیغا قیمت وئرلر

/F کون رو برانداز میکنن تا رو گس قیمت بذارن/ به مثابه: مادر رو ببین، دختر رو بگیر

گۆته گئندی

/F به گارفت/ کنایه از به هدر رفتن یا تباه شدن چیزی، کاری یا کسی

گۆته گیرن آدامدیر

/F طرف تو کون آدم بُرو است/ کنایه از آدم فضول/ به مثابه: دماغش رو تو هر سوراخی فرو میکنه

گوته گیرن بوخجا کیمی

F/ مثل اره‌ای که وسط کون گیر کرده باشه/ کنایه: تو بد مخصمه‌ای گیر افتادن/ به مثابه: نه راه پیش داره، نه راه پس

گوته یاخین یئردن ات یئمملی

F/ از خوردن گوشت دم کون پرهیز کردن/ کنایه از دوری کردن از آدم بی‌آبرو و حیثیت/ به مثابه: از سه چیز حذر کن: دیوار شکسته، سگ درنده و زن سلیطه

گورمه میشین اوغلی اولدو، توتوب داششاقین قوپارتدی

F/ آدم ندید بدید صاحب پسر شد، خایه هاشو در آورد/ به مثابه: ندید بدید وقتی که دید، به خود برید

گوزلدین کولا سیچمایسان

F/ بر روی گلبن انتظارات نرین/ مُراد: برای رسیدن به آرزوهای بر آورده نشده، تلاش کن/ به مثابه: آرزو بر جوانان عیب نیست

گوزلیک سیکه بلادیر، چیرکینلک دمیر قالادیر

F/ زیبای بلای کیره، زشتی چون قلعه آهنی/ کنایه از خاصیت زیبایی و زشتی برای جنس ذکور

گوزون گوئومه

F/ چشمت تو کونم/ مُراد: برای دفع چشم زخم گفته می‌شه/ به مثابه: الهی پترکه چشم حسود

گوئشه، گوئش دئیر

F/ به آفتاب میگه نشیمنگاه ارابه/ کنایه از سهو سخن گفتن/ مُراد: کژ راهی کردن/ به مثابه: به عیش میگه گوشت کوبیده

گوئیدن آمجیع یاغسا بیزه سیک دوشر، اودا اوزوب گوئوموزا گئندر

F/ از آسمون آگه گس بباره، کیر قسمت مون میشه، اونم یه راست میره تو کونمون/ کنایه از بدشانسی زیاد از حد/ به مثابه: سه پلشت آید و زن زاید و مهمان ز در آید

گویرچین پوخو

F/ فضله کفتر/ کنایه از کسی که خودش رو داخل هیچ کاری نکنه/ مُراد از آدم بی‌مسئولیت/ به مثابه: یارو دم به تله نمیده

گیج دیلاق

F / گس گیج/ به مثابه :گس مَشَنگ

گیرن سیک، چیخَن سیک، آرخادا دوران سیک

F / کیری که فرو میره، کیری که در میاد، کیری که در پُشت سر وایمیسته/ کنایه از مردانی که زنان برایشان عروسک
جَنسی هستند/ به مثابه :میمونه عینهو خیار چَنبر

ل

لافی گۆتوندن سامانلاییر

/F لاف رو از کونش سوا جدا میکنه/ مُراد از کسی که چاخان خودش رو ماست مالی میکنه/ به مثابه: ماله کیشی کردن

لِزگی سیکی کیمی

/F مانند کیر یک مرد لِزگی/ این اصطلاح به مزاح از آنجا آمده که یک مرد لِزگی به خطا چندین بار ختنه شده بود

لوت گۆتدن تومان اوغورلار

/F از کون (آدم) لخت و پتی، تنبان میدزده/ مُراد از آدم فرصت طلب و بی ملاحظه/ به مثابه: از آب کره میگیره

لوت لوتو سیکر، لویون دوغار

/F آدم ندار آدم ندار رو میگاد، موجود چشم تنگ بدنیا میاد/ مزاح به هنگام وصلت زن و مرد فقیر و بی پول/ به مثابه: از کوزه همان تراود که در اوست

لوت مینیلسه آت، گۆتون باغلار قات

/F اونی که اسب رو بدون زین سوار میشه، کونش پینه میزنه/ کنایه از بی تدبیری در کاری یا موردی/ به مثابه: هر کی خربزه می خوره، پای لَرزش هم می شینه

لوده لوده نی تاپار، گۆت آتان گۆت آتانی

/F لوده لوده رو پیدا می کنه، دم دم دی رو/ به مثابه: کند هم جنس با هم جنس پرواز، کبوتر با کبوتر باز با باز

لوطو گۆتو، یاش گۆتورمز

/F کون آدم لوطی خیس نمیشه/ یعنی: لوطی گری دست بر خطا نداره/ مُراد: لوطی بودن جوانمردی می خواد/ به مثابه: سرش بره، قولش نمیره

لوطونون قیرخ دیلی اولار، قیرخ آمجینی

/F آدم لوطی چهل تا زیون داره، چهل تا گس/ کنایه از آدمی که تو چننش ترفندهای زیادی داره

لووغالیغیندان گوتونه کبریت چوپو گیرمیر

/F از خودستایی بی اندازه، چوب کبریت تو کونش فرو نمیره/ کنایه از آدم بسیار متکبر/ به مثابه: یارو انگار از دماغ فیل افتاده

م

مال اوستوراغی
F / گوز چهارپا/ کنایه از جنس بی ارزش/ به مثابه: عینهو گوز خره

مال سیکیدیر
F / کیر چهارپاست/ کنایه از آدم نفهم/ به مثابه: آدم کس مَشَنگ

مایا وورسان، بوخ اولار
F / اگه (گوزت رو) بهش مایه بزنی عن بدست میاد/ به مزاح در مورد کسی میگوین که یه گوز خیلی گنده و بدبو در میده

مَشَهده بیر قورد آزیدی، او دا گنمی ایلن گلدی
F / تو بیشه یه گرگ کم بود، اونم با قایق اومد/ کنایه و مزاح با مهمان تازه وارد/ به مثابه: سُرنچی کم بود، یکی هم از غوغه اومد

مَخَزَن دونماز، لوله دونار
F / مَخَزَن یخ نمی بنده، لوله یخ می بنده/ توضیح: مقایسه آلت زن با مرد در برابر سرما

مسجید اوستوراق یئری اولماز
F / مسجد جای گوزیدن نیست/ کنایه از کاری یا عملی بیجا یا بی موقع

مسلمان بکار اولاندا، سیکین گستر اؤزونه ایش چیخاردار
F / مسلمون وقتی بیکار میشه، کیرش رو می پُره (ختنه میکنن) تا واسه خودش کار درست کنه

مُللا! توت گؤتونو زورلا
F / مُللا! کونش رو بگیر و بگایش/ بدون شرح

مَمَلَرین یئیم
F / ممه هات رو بخورم/ کنایه از ابراز علاقه زیادی به کسی که کاری مهم انجام داده/ به مثابه: دمت خیلی گرم

من بو ائوه گلین گلمیشم، کیم سیکرسه، سیکسین

/F من به اسم عروس اومدم تو این خونه، هر کی میگاد، من رو بگاد/ کنایه از تسلیم طالع خود بودن/ به مثابه باری
:به هر جهت بودن

من سیکی بوراخیرام، سیک منی بوراخمیر

/F من کیر رو ول کردم ولی کیر من رو ول نمیکنه/ کنایه از عادتی که دست بردار آدم نیست/ به مثابه :ترک عادت
سخت است

مَن فَحَلَلِیک، سَن فَحَبَلِیک

/F کار من فعلیگی، کار تو قحبه‌گی/ کنایه از کار با عزت و کار با ذلت/ به مثابه :عزت با رنج و ذلت بی رنج

من دئیریم میناره بیخیلدی، سَن دئیرسَن گوْتومه تاخیلدی

/F من میگم مناره فرو افتاد، تو می‌گی رفت تو کونم/ به مثابه: من چی میگم، تو چی میگی!؟

من راضی، سَن راضی، پوخ یئدی ماللا قاضی

/F من راضی، تو راضی، گُه میخوره مُلا قاضی/ کنایه از دخالت بیهوده کردن در کاری/ به مثابه :دخلی به کسی نداره

من بیغیرام چیغین چیغین، قحبه وئریر توربا توربا

/F من جمع میکنم با دستمال کرباسی، قحبه می‌بخشه کیسه کیسه/ کنایه از حاصل کار پُر مشقت کسی را که آدم
بیعاری به هدر دهد/ به مثابه :هر چی رشته کردیم، پنبه شد/ مالِ مُفت و دلِ بی‌رحم

منه یوخدی، ایچی پوخدی

/F برای من نیست، پس توش گُهه (گُه باشه)/ به مثابه : دیگی که برای من نجوشه، بذار سر سگ توش بجوشه

منی سیکنین سیکی، سَن بویدادیر

/F کیر اونی که منو بخواد بگاد، اندازه هیکنته/ به معنی: از مادر زاده نشده اونی که بخواد دست رو من بلند کنه/ به
مثابه :گُه بزرگتر از دهنن نخور

منیم گوْتومو تئز دِشیلر

/F کون من رو زودتر از بقیه نیشتر می‌زنن/ کنایه از حق‌گشی کردن در مورد کسی/ به مثابه :مال ما گل مینار، مال مردم
زیر تغار

مَنیمکینی ینیر، سَنینکینی ده گوزونو آغاردار

/F مال من رو میخوره، به مال تو هم چشم غُره میره/ کنایه از آدم دَله و ندید بدید/ به مثابه: چشمش به مال مردمه

میخ مَمَدین بیریدیر

/F یارو میخ ممدّه/ کنایه از کسی که هر جا خودش رو جا میزنه/ به مثابه: نخود هر آش شدن

میخ یئیب، میسمار سیچار

/F میخ خورده، مسمار میرینه/ کنایه از آدم خسیس/ به مثابه: از دستش آب نمیچکه

میخا دورماق

/F میخ چیزی شدن/ مراد: به ناگاه هوس چیزی کردن یا جذب چیزی شدن/ به مثابه: دُل دُل نگاه کردن

میخا کَنچَمک

/F به میخ گیر کردن/ کنایه از تو کاری گیر کردن/ به مثابه: اَره چو فرو کنی، چه در کِشی چه تو کُنی

ن

نال آریپیدی، آت تاپدی
F/ نعل می جُست، اسب یافت/ کنایه از بخت بزرگ یافتن/ به مثابه: صدف می جُست، مروارید یافت

ناللاماق

F/ نعل کردن/ کنایه از تاراندن کسی/ به مثابه: انگار نشادر تو کونش فرو کردن

نخیرچی نین قازانچی، قودوق سیکمکدیر

F/ مُزد نخیرچی گاییدن کزه خر است/ کنایه از پاداش کاری که کم ارج شمرده شود/ به مثابه: خلاق هر چه لایق

نغافیل اوستوراق

F/ گوز غافلگیر کننده/ کنایه از آدم وقت نشناس/ به مثابه: خروس بی محل

نفسی گوْتونْدن چیخیر

F/ نفس از کونش درمیاد/ کنایه از نفس افتادن به علت ناتوانی یا پیری/ به مثابه: زرتش قمصور شده

نُقْطه نی گوْتونْدان وُرور

F/ نقطه (هدف) رو به تهش میزنه (به جای سرش)/ کنایه از آدم ناشی/ به مثابه: سُرنا رو از دهن گشادش میزنه

ننه سین نین آمجه نین گسیب دیر

F/ پستون ننهش رو بریده/ آدم بی رحم و بی اخلاق/ به مثابه: پستون ننهش رو گاز گرفته

نه آغزیندا دیش وار، نه گوْتونْده کیریش

F/ نه دندانی در دهان داره، نه زه کمائی تو کونش/ کنایه از آدم پیر و فرتوت/ به مثابه: زوارش (زهوارش) در رفته

نه آما یاراییِر، نه داما

F/ نه لایق گس بودنه، نه لایق خونه داری/ کنایه از کسی که نه بدرد کار بیرون میخوره، نه به کار خونه/ به مثابه: نه وقتِ عشرت سرد و نه به وقتِ خلوت شوخ

نه اوچون دئییرسن یئریم یاشدی؟ ده گین ایشمیشم

F/ چرا میگی جایم تره؟ بگو شاشیدیم دیگه/ کنایه از کسانی که به جای گفتن واقعیت چیزی، روی آنرا لفاف می کنند

نه ایشین واریدی آذاندا، آمجیغین قاینایا قازاندا

F/ چیکار داشتی وقت اذان، چوچولت بچوشه توی دیگ/ کنایه از آدمی که جا و وقت نشناس است/ به مثابه: حسنی به مکتب نمیرفت، وقتی میرفت جمعه میرفت

نه باجی میزی سیگندن یاریدیق، نه باجی سینی سیکدییمیزدن

F/ نه از گاییده شدن خواهرمون فایده بردیم نه از گاییده شدن خواهرش/ مُراد: سود نبردن چه از داشتن شوهر خواهر و چه از برادر زن/ کنایه از ضرر دوجانبه

نه پوخ گئریده قویدوق، یوخمیش کیمی یوخ اولدوق؟

F/ چه گهی از خود بجا گذاشتیم تا چو گم گشته ای ناپیدا شدیم؟/ کنایه از تاثیری که زندگی ما بعد از مرگ برای دیگران می گذارد

نه پوخوما کی

F/ به عَنَم که/ به مثابه: به کیرم

نه ظرفه دؤنسن، گؤت یئنه آرخایا دوشر

F/ به هر طرفت بگردی، کونت به کنار میوفته/ کنایه: چه علی خواجه، چه خواجه علی/ به مثابه: گربه رو از هر طرف بندازی، چهار دست و پا پایین میاد

نه گزیرسن ائلرده، گوتؤن گزیر آلرده

F/ چه میگردی میان خلق، کونت دست بدست میگرده/ به مثابه: رسوای عام و خاص شدن

ننه قاریندادا گؤت وریب

F/ تو شکم ننه اش هم کون داده/ کنایه از آدم بسیار مگار و حيله گر/ به مثابه: اصل بد نیکو نگردد، زانکه بنیادش بد است

نیشتر قؤیماق

F/ نیشتر زدن به کسی/ کنایه از زخمی کردن کسی/ به مثابه: زخم زیون زدن

و، ه

وارلی نین قَباحتی بیلینمز، کاسیبین آجی

/F / پِشَمی به آدم پولدار پنهان می‌مونه، گشنگی به آدم فقیر / کنایه از ظاهر بینی آدمها

وْزیری قارغا اولان قوشون، دیمدیگی پوخدا اولار

/F / پرنده‌ای که وزیرش (راهنمایش) کلاغه، منقارش تو گّه میجوره / کنایه از دوست و یا راهنمای نادان داشتن / به
مثابه: دشمن دانا بلندت میکنند، بر زمینت می‌زند نادان دوست

هارا تمیزدیر؟ پیه‌نین پوخلو بوجاغی

/F / کجا پاک است؟ گوشه‌یه گھی‌یه طویله / کنایه از همه جا را تر زدن / به مثابه: تپه نریده باقی نداشته

هارا گندیرم، بو گوْت‌ده منیمله گیر

/F / هر جا که میرم، این کون هم دنبالم میاد / کنایه: طرف کونش گھی‌یه / به مثابه: گاو پیشونی سفید بودن

هامی آکدییین بیچر، تاپیدیغین سیکر

/F / هر چی بکاره، برداشت می‌کنه و هر چی پیدا کنه به گامیده / کنایه از آدم ولخرج و ولنگار / به مثابه: مثل ریگ پول
خرج میکنه

هامینی سیکدین، گوْزونو منه دیکدین؟

/F / همه رو گائیدی، حالا چشمت به منه؟ / به مثابه: فلونی از خیر نر هم نمیگذره

هامینی گوْتو باللیسی، منی گوْتو قازلیسی تاپیر

/F / به همه کونِ عسلی، به ما کون پاره قسمت میشه / به مثابه: همه رو برق می‌گیره، ما رو چراغ نفتی

هاوا قانجیقلاشییدیر

/F / هوا، هوای ماده‌خره / کنایه از هوای بورانی و سرد / به مثابه: هوا گّه مُرغی‌یه

هاوا یئیب، چن سیچیر

/F هوا می خوره، مه می رینه/ کنایه از حرفهای توخالی زدن/ به مثابه: خالی بندی کردن

هئچدن آنجاق پوخ چیخار

/F از بیهودگی تنها گه می تراود/ کنایه از بی هدف زندگی را گذراندن/ به مثابه: آب در غربال پیمودن

هر استوراغین بوغو اولماز

/F هر گوزی بخار نداره/ مراد: هر حرفی قابل اعتنا نیست/ به مثابه: هر گردی گردو نیست

هر بیر باشین گؤتو وار

/F هر سری یه تهی داره/ کنایه از غیرت یا جرأت داشتن در کاری یا امری/ به مثابه: این کار یه آدم خایه دار میخواد

هر کسین اوستوراقی اؤزونه جیگر کباب اپی وِرر

/F گوز هر کی برا خودش بوی کباب جگر میده/ به مثابه: بوزینه به چشم مادرش غزاله

هر قویون بالاسین سئور، قره قویون گؤتون گؤذنه یین چیخاردار

/F هر گوسفندی بره اش رو دوست داره، گوسفند سیاه ته روده بره رو درمیاره/ کنایه از زیان افراط کاری/ به مثابه: دوستیش، دوستی یه خاله خرسه است

هر گن بیر سیک وُررور

/F هر کی از راه می رسه، یه کبری میزنه/ کنایه از بی اعتمادی به افراد تازه وارد یا زود آشنا

هر گؤته باش اوزادیر

/F به هر کونی سرک می کشه/ کنایه از آدم فضول/ به مثابه: خود رو نخود هر آشی کردن

هر یئرینی سیکدی، قالدی ددسینین گورو

/F هر جایی رو گایید، موند قبر باباش/ کنایه از غارت تمام و کمال کسی یا چیزی/ به مثابه: کسی که به ما نریده بود، کلاغ کون دریده بود

هَلَه اوجو گندیب

(F) فعلا نوکش رفته تو (کونت) / به مثابه: حالا کجاش رو دیدی؟

هَلَلَنَمک و اختی دیر؟

/F وقت نعهشه شدن بود؟/ به مثابه: حالا تو هم وقت گیر آوردی؟

هَم سیکیر، هَم آغیرلیغینی سالیر

/F هم میگاد، هم سنگینیش رو روت میندازه/ کنایه از اجحاف مُضاعف/ به مثابه: هم از آخر میخوره هم از توبره

هَم گۆت ویریر، هم توپورجک ایستیر

/F کون می ده هیچ، آخ و نُفش رو هم طلب داره/ کنایه از آدم بی چشم و رو/ به مثابه: رو که بدی آسترش هم میخواد

هوزن ایتین، چَرَن بالاسی اولار

/F سگِ واقواقو، بجهاش گوزو از آب در میاد/ به مثابه: عروس تعریفی گوزو از آب در میاد

هیس اوستور، سیک اوستور؛ زارت اوستور داششاقلی اوستور

/F یواش بگوز، مثل کیر بگوز؛ بلند بگوز خایه دار بگوز/ کنایه از انجام دادنِ درست و اصولی یک کاری

ی

یا حساب بیلیمیرسن، یا گۆتون چوبوق گۆرمیب دیر

/F یا حساب کتاب سرت نمیشه یا کونت ترکه ندیده (نخورده) / به مثابه: تا نباشد چوب تر، فرمان نبرد گاو و خر

یا منه بیر یول وِر، یا سیگجه یم سنی

/F یا یه دور به من بده، یا یه دور میگنمت/ اینگار یه آزه وسط کون گیر کرده باشه و هر طرف بکشی، پاره کنه / به
مثابه: آزه چو فرو کنی، چه در کِشی چه تو گنی

یاتان اؤکوزون باشینا دوران اؤگوز، سیچار

/F گاو نر ایستاده سر گاو نر خفته، میرینه/ کنایه از پیشی گرفتن آدم زرنگ از آدم تنبل

یاتیر سیک، قالدیر سیک

/F کیر رو بخوابون، کیر رو بلندش کن/ کنایه از کارهای تکراری در زندگی/ به مثابه: همین آش است و همین کاسه

یاخشینی سیگسن، پیسه عیبرت اولار

/F آدم خوب رو بگپی، عبرت میشه برای آدم بد/ کنایه از حرف دل کسی که در عوض خوبی، بدی دیده باشه/ به
مثابه: زهر چشم گرفتن

یارالی بارماقا ایشمه

/F رو انگشت زخمی نشاش/ کنایه از کاری بیهوده انجام دادن/ به مثابه: بیهوده به سندان کوبیدن

یاش مال

/F جنس تر و تازه/ کنایه از جنس مؤنث/ به مثابه: گس تر و تازه

یاشلی گۆتده، یئل دورماز

/F کون فرتوت شده، نفخ شکم رو نگه نمیداره/ کنایه از پیری و هزار عیب/ به مثابه: آدم وقتی پیر میشه، عَنش مثل قیر میشه

یاغلی گۆته بال چالماق

/F به کون چرب و چیلی عسل زدن/ کنایه از عبرت نگرستن از کاری یا رفتاری/ به مثابه: نُخم انداختن در زمین شوره زار

یاغی چوخ اولان قوجا، داششاقینادا سورتر

/F آدم پیر وقتی روغن زیاد میاره، به خایه‌هاش میماله/ مزاح در باره حیف و میل نکردن اموال/ به مثابه :خنا که زیاد بیاد، در کون میمالن

یاغیشدا قالمیش ایت پوخو کیمی

/F مانند گه سگ بارون خورده/ کنایه از در وضعیت یا شرایط بسیار بدی قرار گرفتن/ به مثابه :دنیاش شده آخرت یزید

یالاق آرواد قوناق ایستر، یوکو اوزوم اولا، سیکی اوزون

/F زن دله دلش مهمانی رو میخواد که بارش انگور و کیرش دراز باشه/ کنایه از آدم آزمند

یالانچینی دیلنچی سیکسین

/F آدم دروغگو رو گدا بگاد! / مراد: جزای دروغگو، پست شدن/ به مثابه :اونجای آدم دروغگو

یالاندان ائششک اولماق

/F خود را به خریت زدن/ کنایه از تظاهر به نادانی

یالانین پوخو چیخار

/F گند حرف دروغ، در خواهد آمد/ به مثابه :ماه همیشه پشت ابر نیمونه

یالتاقلاری ایت سیکر

/F آدم یاغی و سالوس رو سگ میگاد/ کنایه از عاقبت کردار بد/ به مثابه :آدم یالتاق یه روز خودش رو به گامیده

یامان آدام گئدرده، پوخو قالار ایزندن

/F آدم خبیث از جایی که هم برود، رد پایش به جای می‌ماند/ کنایه از تاثیر مخرب آدم‌های بد، حتی بعد از رفتنشان

یامان پیسینه گلن باجی اولماق

/F اوا خواهر بدم اومد، بودن/ کنایه از آدمی که زود از حرف یا رفتار دیگران رنجور میشه یا قهر می‌کنه/ به مثابه :نازک نارنجی بودن

یان یاتاندا یئیر بیر تیکه چورک، گۆتون ییرتاندا یئیر بیر تیکه چورک

/F آدم تنبل و بیکاره هم یه تیکه نون میخوره، آدمی هم که با کار کونش رو جر میده هم یه تیکه نون میخوره
/کنایه از زبانِ آدم تنبل: بی خیال باش تا کامروا باشی/ به مثابه: کار بیجا مالِ خَره

یانشاقین گۆتونو، کار آدم ییرتار

/F کون آدم وِراج رو آدم کر میگاد/ کنایه از حریف کسی در کاری بودن

یاووز ایت پوخونو نه اؤزو یئیر، نه کیمسه یه یئدیردَر

/F سگ بد صفت، گُھش رو نه خودش می خوره، نه به دیگران میده/ کنایه از آدم خسیس/ مثال: نه خود خورد نه
کس دهد، گنده شود به سگ دهد

یایدا قویون یئینین، قیشدا پوخون یئیر

/F اونو که تابستون گوسفند (کباب میکنه و) میخوره، تو زمستون باید گُھش رو بخوره/ کنایه از بی تدبیری و
آینده نگر نبودن/ به مثابه: اون وقت که جیک جیک مستونت بود، فکر زمستونت نبود

یئدیغین سیچماییب

/F هرچی خورده نریده/ کنایه از بار و یا آدم چاق و سنگین وزن

یئدیگین بیلمه یَن، سیچدیغین بیلْمَز

/F اونو که خوردنش رو بلد نیست، ریدنش رو هم بلد نیست/ به مثابه: رنگ رُخساره خبر می دهد از بیرر ضمیر

یئدیگینه باخ، سیچماسین اونوتما

/F به آنچه می خوری دقت کن که ریدنش رو یادت نره/ کنایه از تأمل در کاری داشتن/ مُراد از عاقبت اندیشی/ به
مثابه: هر کسی آن دَرود عاقبت کار که کِشت

یئرلی اوستوراق، یئرسیز سؤزدن یاخشی دیر

/F گوز بجا به از سُخن نابجا/ کنایه از نکته سنج بودن/ به مثابه: هر سُخنی جایی و هر نکته مکانی

یئرلی یئرلینی عُربت ده سیکر

/F بچه محل بچه محل خودش رو در غربت میگاد/ کنایه از خیانت یا دشمنی خودی به خودی در غربت/ به مثابه
:آدم از خودی بیشتر میخوره

یئرینه ایشمه‌بی بس دییل، شیرین چای دا ایستیر

F / شاشیدن تو جاش بس نبود، چای شیرین هم می‌خواد/ کنایه از کسی که کار خلافی کرده و حالا مُزدش را هم می‌خواد / به مثابه : یارو خیلی خوش چُسه، جلو باد هم وایمیسته

یئرینه ایشه‌ین آدامدیر

F / آدمی‌یه که هنوز تو جاش می‌شاشه/ کنایه از آدم بالغی که هنوز عادات بچه‌گی خود را رها نکرده باشد

یئزنه گؤت یاراسیدیر، هامیه گوسترمک اولماز

F / داماد مثل زخم کون می‌مونه که همیشه به هر کس نشونش بدی / بدون شرح

یئکه داششاق

F / خایه دُزشت/ کنایه از آدم متمول یا بانفوذ/ به مثابه : آدم مایه‌دار

یئکه گؤتون وارسا، وئر قاباقا

F / کون گنده اگه داری، رو کن/ یعنی اگه ورق آس داری رو کن/ به مثابه : بیار آنچه داری ز مردی و زور

یئماغینا، ایچماغینا، اوستوروب سیچماغینا باخ

F / به خوردنش، نوشیدنش، گوز دادن و ریدنش نگاه کن/ کنایه از آدم بیکار و بی‌مسئولیت

یئمگین یالقیز یئیر، یوکون اؤزو قالدیرار

F / غذاش رو آدم لاابالی می‌خوره، حملایش رو خودش می‌کنه/ کنایه از کسانی که از وی سوءاستفاده می‌کنند/ به مثابه : دست آخر به کون پاره هم بدهکار شدیم

یئمه‌یه یئمین، سیچماغا پوخون، دئمه‌یه سؤزون گرک

F / برای خوردن آذوغه، برای ریدن عن و برای گفتن حرف باید داشته باشی/ به مثابه : حالا چی تو چنتت داری داداش؟

یئیمجیلین و سیکیمجیلینکینی، آلاّه یئتیریب

F / خدا روزی آدم پُرخور و آدم بُگن رو خودش رسونده/ کنایه از شانس آوردن/ به مثابه : بخت در خونه‌اش رو زده

یوخسول آمجیغا، بویوک سیک قیسمت اولار

F/ به گس بینوا، کیر گنده نصیب میشه / کنایه از بدبیری آدم مُفلس/ به مثابه: هرچی سنگه، پای لنگه

یوخسول گؤرور پوخلور، وارلی گؤرور یوخلور

F/ آدم ندار می بینه و می رینه توش ولی آدم دارا می بینه و آزمونش می کنه/ کنایه از تفاوت رفتار بین دارا و ندار

یوخسولون یوخی آرتیق اولار، وارلینین پوخو

F/ آدم ندار نداریش افزون میشه، آدم دارا پس مونده هاش (دارایی اش) / به مثابه: پول، پول رو میاره، نداری نداری رو

یورغانی قالیندیر

F/ لحافش گلفته/ کنایه از پنهان بودن دارایی های آدم پولدار/ به مثابه: ظرف چپش پُره

یوز ایل گزدیک اوشاقسیز، بیر اوغول تاپیدیق داششاقسیز

F/ صد سال پی اولاد گشتیم، آخرش یه پسر پی خایه گیرمون اومد/ کنایه از بد اقبال بودن/ به مثابه: نوبت که به ما رسید، کون آسمون تپید

یوز کره اوپمک، بیر کره سیکمک یئری ورمز

F/ صد تا بوسه جای یه بار گاییدن رو نمی ده/ به مثابه: دو صد گفته چو نیم کردار نیست

یوغون سیچانین، گؤتو یئرتیق اولار

F/ آدمی که کلفت میرینه، کونش چرخورده است/ کنایه از آدم لاف زن و گنده گوز/ به مثابه: آدم گنده گوز، اول کون خودش چر میخوره

یوققوشا قارشی ایشه مه کی، آتین چپل اولار

F/ مقابل سربالایی نشاش که لباس آلوده می شه/ کنایه از ضرر دیدن از کاری/ به مثابه: تُف سربالاست

یولداش وار یول اوسته داش، یولداش وار یولا داش

F/ رفیق داریم سنگ زیر راهه، رفیق داریم سنگ توی راهه/ کنایه از رفیق خوب و بد/ به مثابه: همنشین خوب بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از همنشین بد

یولداشی قارقا اولانین، یندیگی پوخ اولار

/F / اونی که رفیقش کلاغه، خوراکش عنه / کنایه از عاقبت داشتن رفیق ناباب / به مثابه : پسر نوح با بدان بنشت ،
خاندان نبوتش گم شد

یولون ائیشی، آمجیغین گئیشی

/F / سرازیری راه، گشادی گس / کنایه از راحتی و آسایش / به مثابه : کون گشاد و آب هندونه

یولونو توتان چاتا ینتدی، آغیزی گودن گوته گئتدی

/F / پی راهت را هر که گرفت به قعر افتاد، پی حرفت را هر که گرفت به گارفت / به مثابه : تو ماری هر که را بینی
بزنی یا که بوم هر کجا نشینی بکنی

یوموشاق آتین سیکی سرت اولار

/F / کیر اسب نرمخو خشن میشه / کنایه از آدم خوش ظاهر و بد باطن / به مثابه : از دور دل می برد و از نزدیک زهره را

یه، ایچ، قودور

/F / بنوش، بخور و بکن / کنایه از عیش و نوش مُدام / به مثابه : دم رو غنیمت بدان

یخیب یئرده، باشا سالماق

/F / بزنی زمین و حالیش کنی / کنایه از آدم زیون نفهم و نادان / به مثابه : یارو جز حرف زور چیزی تو کله اش فرو نمیره

- *Azərbaycan türkçü arqo sözlüğü [türk dilində qəbahətli sözlər] Toplayanlar: Əli·B· Türk*
- *Bayqal Utancıq Atasozleri: Ahmed Azerlu*
- *Türkçenin büyük Argo sözcüsü: Hulki Aktunç*
- *Atalar deir Atalarsözü: Bey Hadi, Turuz-Tebriz, 1991-2024*
- *Kadin Argosu sözlüğü: Filiz Bingönçe*
- *Türk deyimləri, Behruz Həggi-Baki 2005*
- *Turuz-Deyimlər Sözlüğü -1-2021-Bey Hadi-Tebriz-850s*
- *Azərbaycan dilinin izahlı lüğti- 4 cild- şərq-qərb baki 2006*
- <https://kayzen.az/blog/unformal/7181/arqo-deyimlər-15.html>
- فرهنگ آذربایجانی-فارسی تالیف: بهزاد بهزادی
- آذربایجان سوزلوویو- ۳ جیلده- اسماعیل جفرلی
- مجموعه کتاب کوچه شاملو- ۱۴ جلد
- ضرب‌المثل‌های معروف فارسی- ویکی‌پدیا
- ضرب‌المثل‌های تهرانی-قند و نمک- جعفر شهری

